

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu,
ne-a vizitat țara președintele Republicii Kenya,
Daniel Toroitich arap Moi

Dialog la nivel înalt româno-kenyan

Comentariul în pagina 3

Interesul general

Să ne gândim la piinea pe care zilnic fiecare cap de familie o taie în felii și o împarte cu dărnicie alor lui, strinși în jurul mesei. Ea a fost întâi și-ntii pă-mintul care toamna se ară și se seamă-nă, este îngrijit și vegheat, i se dă apa trebuitoare pe timp de secetă. A fost mai apoi sămînța pregătită în stațiuni speciale și instituite de cercetare și re-coita care trebuie strînsă bob cu bob, transportată în hambare și silozuri, mă-cinată. Făina trebuie frămîntată și coaptă. În fiecare dimineață o mul-time de oameni se scoală înaintea noas-tră și, vară sau iarnă, fac piinea și o aduc cu mașinile în magazine. Cîți oa-meni trebuie să-și facă datoria pentru ca acest zilnic fapt să se producă? Tă-rani, mecanizatori, ingineri, cercetători, constructori care irigă anual milioane de hectare sau le redau agriculturii, muncitori care fabrică tractoare și ma-șini agricole de tot felul, brutari, șoferi, vinzători. Ce s-ar întimpla dacă în acest lanț perpetuu o verigă s-ar rupe, dacă pe această filieră cineva ar abdica de la îndatoririle lui? Răspunsul e la în-demîna fiecăruia.

Ne mai aducem aminte oare că recol-tele medii de grîu erau în urmă cu doar 30 de ani de 800—1 000 kilograme la hectar și că astăzi o recoltă de grîu de 4—5 mii kilograme este considerată, pe drept cuvînt, nesatisfăcătoare? Că cele 800—1 000 kilograme de grîu erau ro-dul unei trude istovitoare în urma că-reia, cel puțin în lumea satelor, fran-zela, sau jimbla cum i se spunea prin părțile copilăriei mele, era adusă de la oraș copiilor în dar și ziua cînd tata venea cu ea acasă era o sărbătoare? Să ne gândim ce eforturi au fost necesare pentru ca recolta de grîu, de exemplu, să crească de 6—7 ori în 20—30 de ani, la cite tractoare și ma-șini agricole au fost fabricate, la cite fabrici de îngrășăminte chimice au fost construite, la cîți ingineri, biologi și me-canizatori a pregătit statul într-un timp extrem de scurt, la cite eforturi s-au făcut pentru a realiza saltul de la agri-cultura rudimentară din urmă cu nu mulți ani la realitatea de azi.

Piinea țării, se spune adesea. Cei ce spun asta, știu ce spun. Bătrînii își aduc aminte de piinea acră mîncată în vremuri de restriște doar cu o ceapă alături. În copilărie, timp de o săptă-mină cit a durat lucrarea, m-am uitat fascinat la un săpător de șanțuri de la oraș, un țaran îmbrăcat în haine peți-cite și rupte, desculț. La amiază, în timp ce mînea o piine neagră, ciupea cite o fărîmiță dintr-o bucată de brînză mare cit o cutie de chibrituri. Îți făcea impresia că acel om trăiește singur în-tr-o lume potrivnică și insensibilă la icnetul lui la fiecare izbitură a țîrnă-copului.

Interesul general a fost, la început,

(Continuare în pag. 3)

OPREA GEORGESCU ■

Spor la muncă, adică la învățătură!

Același și mereu altul, evenimentul ma-jor al toamnei românești rămîne chema-rea simbolicului clopoțel, chemarea către imperiul cunoașterii și al învățaturii, al luminării minții și sufletului omenesc. Dincolo de rezonanțele sentimentale, de trăire ori retrăire a acelor suave și indes-criptibile emoții ale fiecărei vârste la re-întîlnirea cu școala, de la cartea de căpă-ții a Abecedarului la cursul de speciali-zare postuniversitară, 15 septembrie este un eveniment național, cu implicații pro-funde în viața socială, în realitatea țării, în perspectiva timpului. Școala a fost și este inseparabilă de năzuințele de progres și civilizație ale poporului nostru, școala a fost și este inseparabilă de strategia po-litică a dezvoltării multilaterale a socie-tății socialiste românești, stabilită în fie-care etapă de documentele Partidului Comunist Român.

Atenția acordată de partid și de stat, per-sonal de tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarăsa Elena Ceaușescu, dezvoltării mo-derne și plurivalente a învățămîntului na-țional de toate gradele este expresia unei concepții strălucite și vizionare asupra ro-lului acestuia în evoluția economico-socia-lă, în formarea omului nou, în înflorirea armonioasă a personalității umane. Numai în învățămîntul (general și obligatoriu) de 10 clase — societatea noastră tinde spre generalizarea a 12 clase —, sînt cuprinși astăzi citeva milioane de copii, la care se

alătură peste 1 milion de tineri din licee și alte citeva sute de mii ce iau cu asalt amfiteatrele universitare. Mecanism sin-cron pentru instrucție, educație și dezvoltare, școala este chemată, cum sublinia recent secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvînta-rea la Congresul Educației și Culturii So-cialiste, să fie prima care să se autoperfecționeze, să fie promotoare a noului, să imprime generațiilor pe care le modelează, adulții de mîine ai țării, receptivita-rea la nou ca mod de gîndire, ca mod de concepere a condiției umane, deci, a ros-turilor omului în existență. E știut că de fizionomia școlii, de substanța ei depinde ritmul atingerii nobilelor idealuri ce ne-am propus, de civilizație și progres. Cum spunea secretarul general al partidului, socialismului îi sînt necesare cadre cu cu-noștințe vaste și orizont larg, capabile să învingă prin forța științei obstacolele și crizele de tot felul ce confruntă azi ome-nirea. Modelul original al învățămîntului românesc — integrarea învățămîntului cercetare și producția —, emanație a gin-dirii novatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, solicită din partea corpului profesoral, pentru transpunerea lui în realitatea absolută a școlii naționale, dă-ruire, pasiune, vocație, neodihnă.

Se aude chemarea clopoțelului, lumea de mîine intră în bănci!

CICI IORDACHE ADAM ■

Învățăturile unui poet către fiul său...

Cline, cline, cline... ce dulce sună
Clopoțel cu clinchet lin
Pe copii el îi adună
Într-un sunet cristalin.

Cu flori albe în buchete
Într-un zbor de porumbei
Mulți băieți și multe fete
(Parcă sînt coșiii mei)

Vin la școală să învețe
Cartea Limbii Românești
Un molid în frumusețe
Din Carpații părintești.

În această dimineață
Cu-albăstriță de cleștar
Pentru prima oară-n viață
Tu ai devenit școlar.

Făt-Frumos ca din poveste,
Măzărean din clasa-ntii,
Lîngă versurile-aceste
Pune-ți cartea căpății.

Și învaț-o cu credință,
Îți va sta în viață far —
Este-nțuia ta știință
Ce se cheamă-Abecedar.

CONSTANTIN VOICU ■
învățător. Tirgoviște

În întâmpinarea Conferinței Naționale a partidului SUCCESE DE SEAMĂ ÎN TOATE DOMENIILE

Odată cu luna iunie a acestui an s-a încheiat și etapa I-a a acțiunii de modernizare a activității din economie, inițiată în urmă cu aproape doi ani de conducerea superioară de partid și de stat. Au trecut deci doi ani de când a fost mobilizat un uriaș potențial creator; se știe că fiecare muncitor, tehnician, inginer, economist a fost chemat să participe cu ideile, experiența și efortul propriu la îmbunătățirea activității în toate sectoarele de activitate, la fiecare loc de muncă în parte. În toate întreprinderile au fost analizate de către comisii formate din cadrele cele mai bine pregătite profesional, care au dovedit în timp o creativitate deosebită, propunerile menite să conducă la creșterea eficienței economice, la reducerea consumurilor materiale, la creșterea productivității muncii, la ridicarea nivelului calitativ al produselor. Acțiunea de modernizare a fructificat, uneori în chip spectaculos, posibilități neabuzate, neștiute.

Modernizare — maturizare

Am avut curiozitatea să vedem la fața locului, într-o importantă întreprindere bucu-reșteană, întreprinderea mecanică de utilaj chimic, cu ce rezultate s-a încheiat prima etapă a acțiunii de modernizare.

Deși întreprinderea are o existență atestată de 87 ani, adevărata ei viață a început în anul 1970, când s-au construit pe un amplasament nou situat pe platforma industrială bucu-reșteană Berceni actualele hale de fabricație. Întreprinderea produce utilaj tehnologic pentru industria chimică și petrochimică, industria celulozei și hârtiei, industria energetică și navală, industria alimentară. Complexitatea ridicată a utilajelor executate, precum și calitatea acestora au permis ca o porție însemnată din producția realizată să fie destinată exportului în U.R.S.S., R. D. Germană, R. P. Chineză, Egipt, Siria etc. Producția de unicat a imprimat întotdeauna întregului colectiv elasticitate și rapiditate în însuși-

rea, aplicarea și îmbogățirea cunoștințelor tehnice, transformând întreprinderea într-o școală de înaltă calificare.

Adevărata potență tehnică și mobilizatoare a colectivului a fost scoasă în evidență începând din anul 1980, când, la indicația dată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, cu ocazia vizitei făcute în întreprindere, s-a trecut la asimilarea de utilaje tehnologice pentru industria alimentară. Executarea de linii tehnologice de înaltă tehnicitate și complexitate, unele dintre ele executate pentru prima oară în România, fac din I.M.U.C. o întreprindere de importanță deosebită pentru economia națională.

Cam aceasta fiind cartea de vizită a întreprinderii, să intrăm în detalii. Interlocutor ne este inginerul Ion Tudor, șeful Atelierului cercetare și, în același timp, șeful colectivului de modernizare.

— Am putea să începem prin a spune că în anul trecut am realizat 47 de măsuri,

iar în primul semestru al acestui an '71, dar nu asta e important. Au fost unele măsuri care la început ni s-au părut eficiente, dar care în momentul aplicării lor s-au dovedit prea costisitoare, cu o perioadă îndelungată de amortizare a cheltuielilor și la care am renunțat. Au apărut în schimb altele. Majoritatea produselor noastre sînt unicate și tocmai de aceea a fost greu și ineficient să generalizăm unele măsuri. Scopul acțiunii de modernizare a fost ridicarea indicatorilor de activitate la un nivel corespunzător planurilor noastre de dezvoltare. Planurile au fost întocmite avîndu-se în vedere noile cerințe. Important este că am reușit să îndeplinim și să depășim luna de lună planul de producție și planul la producția destinată exportului. Înseamnă că în cazul nostru, scopul a fost atins.

— Deci, după numai un an și jumătate, care a fost eficiența acțiunii de modernizare, raportată la un an calendaristic?

— Spor la producția marfă de 104,7 milioane lei, reducerea cheltuielilor totale cu 27,2 milioane lei, economie de materiale 56 tone și o economie relativă de personal de 251 persoane. Suma tuturor măsurilor aplicate a făcut posibilă creșterea producției marfă industrială cu 8 la sută, iar a exportului cu 26 la sută față de anul trecut. Avem aproape în totalitate acoperită cu contracte întreaga producție destinată exportului pentru anul viitor. Sînt realizări importante, la fel cum deosebit de importantă mi se pare schimbarea de optică înregistrată odată cu sarcinile deloc ușoare puse în fața colectivului de oameni ai muncii de acțiunea de modernizare. Nu

știu în alte părți cum a fost organizată, nu doar acțiunea de modernizare propriu-zisă, ci mai ales difuzia către celelalte unități din centrală a unor idei valoroase. În cadrul Centralei industriale de utilaj chimic și alimentară, C.I.U.C.A. s-au realizat adevărate schimburi de experiență în care fiecare a venit cu ce a avut mai bun. Am cîștigat din experiența altora, am și oferit la rîndul nostru din experiența și realizările noastre.

— Ce ați oferit dumneavoastră?

— Inovația aparținînd șefului de echipă Costică Ștefănescu, montarea mecanizată a aripioarelor pe țevile schimbătoarelor de căldură, care duce la creșterea productivității muncii de 5 ori; găurirea multiax a flanșelor cu diametre pînă la 250 milimetri, prin adaptarea unor dispozitive pe o mașină existentă ale cărei capacități nu erau folosite în întregime. În etapa a II-a preconizăm extinderea găuririi multiax și la plăcile tubulare ale schimbătoarelor de căldură. În viitorul apropiat, cu finalizare anul acesta, vom pune la punct două procedee care cu siguranță vor interesa și alte întreprinderi. Este vorba despre lustruirea interioară a țevilor din oțeluri inoxidabile după o idee proprie a colectivului S.D.V. și despre mecanizarea rozetării exterioare a utilajelor pentru industria alimentară. Utilajele sînt în probe și în scurt timp vor deservi Secția de cazangerie. Ele sînt executate de Atelierul de autoutilaj.

— Ce ați învățat de la alții?

— Ca urmare a schimburilor de experiență din cadrul centralei, am preluat procedeele de sudură automată a

țevilor din placa tubulară a schimbătoarelor de căldură și a mandrinării hidraulice. Procedeele vor fi extinse la I.M.U.C. pînă la sfîrșitul anului.

— Care sînt măsurile care s-au dovedit mai eficiente?

— Organizarea unei linii tehnologice pentru execuția cisternelor de 15 și 20 metri cubi destinate exportului în U.R.S.S., extinderea folosirii tehnicii de calcul la elaborarea fișelor tehnologice și centralizarea manoperei pe comenzi. Am încercat să organizăm linii tehnologice speciale pentru produsele noastre de serie: cisterne, recipiente de încălzire cu mai multe etaje, care se exportă în R.D.G.

— Calitatea sporită, fără de care nu se poate concepe exportul, presupune și o dotare corespunzătoare.

— Utilajele vechi au fost înlocuite din mers cu altele moderne: mașină de găurit în coordonate, freze copier, mașini de prelucrat prin electroeroziune, mașini de debitat cu comandă program, precum și o serie de aparate moderne de control — de măsurat zgomot și vibrații, de măsurat duritatea cu microsarcini, de măsurat stratul de vopsea, stiloscoape și piro-metre optice.

— Ce aveți în perspectivă deosebi pentru export?

— În ultimii ani am realizat pentru industria alimentară linii pentru producerea sucurilor concentrate de mere și fructe de pădure, linii pentru fabricat paste făinoase, instalații de concentrat paste de tomate, autoclave rotative pentru sterilizat conserve. Ele funcționează în țară cu foarte bune rezultate și sperăm să ieșim cu ele și la export.

OPREA GEORGESCU ■

În pragul noului an școlar și în lumina ideilor cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recentul Congres al educației politice și culturale socialiste, am adresat tovarășului Gheorghe Rușitoru, director în Ministerul Educației și Învățămîntului, rugămîntea de a prezenta câteva din direcțiile principale ale activității în noul an de învățămînt.

— Cum se prezintă tabloul general înaintea primei zile de școală și ce va aduce nou anul școlar 1987—1988?

— O sarcină importantă a învățămîntului în momentul de față este de a cuprinde și menține la cursuri toți elevii. Noi am avut în vara acestui an rezultate mai bune la bacalaureat față de anul trecut. După cum am avut rezultate mai bune și la probele de verificare pentru treapta I și la concursul de admitere în treapta a II-a de liceu. Sîntem chiar după cel de al doilea concurs de admitere în treapta a II-a. Anul acesta este specific faptul că, în conformitate cu hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., întreaga generație de elevi absolvenți ai clasei a X-a, care nu au intrat în treapta a II-a, va fi școlărită în învățămîntul profesional. Prin aceasta se face încă un pas spre generalizarea învățămîntului de 12 clase prin școala profesională. Este un avantaj și pentru economia națională — tinerii intrați în producție vor avea o pregătire mai bună — dar și pentru absolvenții: după un an de școală profesională, pot intra, prin concurs, în treapta a II-a de liceu, la seral. Mai mult, la liceu li se echivalează toate obiectele de specialitate și de pregătire în meserie pe care le-au făcut în școala profesională. Beneficiază deci în treapta a II-a de un

program mai relaxat. În momentul de față, Ministerul Educației și Învățămîntului, în colaborare cu ministerele economice care tutelează licee de specialitate, se preocupă de repartizarea și încadrarea în producție a tuturor absolvenților de liceu care nu au intrat în învățămîntul superior.

Pentru începerea și buna desfășurare a noului an școlar, inspectoratele, conducerea unităților de învățămînt se preocupă în continuare de asigurarea condițiilor materiale necesare desfășurării procesului de învățămînt.

studiile în învățămîntul obligatoriu.

— La ce putem să ne așteptăm în mod deosebit de la acest an școlar?

— Prin perfecționările pe specialități făcute cu cadrele didactice, cu conducerea școlilor, vom ridica simțitor calitatea procesului instructiv-educativ. Sîntem hotărîți să traducem în viață îndemnul secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a pregăti mai bine forța de muncă necesară tuturor sectoarelor economiei naționale.

— Ce se va întreprinde pen-

— Și, desigur, nu este singura modalitate de a forma tinerii noua atitudine față de muncă. Așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la cel de al III-lea Congres al educației politice și culturale socialiste, „școala, învățămîntul, constituite unul din factorii hotărîtori în educație și formarea conștiinței revoluționare a tineretului, în dezvoltarea spiritului patriotic, a dragostei față de muncă, de adevăr, de dreptate, a hotărîrii de a acționa în toate împrejurările ca revoluționari, de a servi întotdeauna cauza socialismului, a

ză mecanicul complex de formare a omului nou.

— În acest fel școala formează la tineri suportul moral al omului nou, revoluționar, întransigența față de propria activitate și de actele celor din jur, plămădindu-se chipul spiritual al viitorului constructor al României milenului trei.

Noi, cadrele didactice, sîntem cei dintîi care nu uităm că școlii, în strînsă legătură cu familia, cu organizațiile de tineret, cu toți factorii de educație din societatea noastră, îi revine rolul fundamental în formarea omului nou, cu o conștiință înaintată, revoluționară, constructor conștient al socialismului și comunismului. Așa cum remarcă secretarul general al partidului la Congresul al III-lea al educației politice și culturale socialiste: „Trebuie să pornim permanent de la faptul că socialismul și comunismul nu se pot realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane din toate domeniile, că omeniirea a realizat noi și noi descoperiri ale tainelor naturii, dar că procesul cunoașterii nu s-a încheiat și nu se va încheia niciodată.”

În anul școlar care începe cadrele didactice din întregul învățămînt românesc sînt angajate ferm să muncească mai mult și mai bine în slujba noblei misiuni a școlii noastre de toate gradele de a forma un tineret multilateral pregătit și educat în spirit revoluționar.

— Să urăm împreună succese tuturor participanților la acest proces.

— Și cadrelor didactice, și elevilor, și părinților le urăm din toată inima, acum, în pragul primei zile de școală, multe succese și multe bucurii!

DORIN GHERGHINESCU ■

Din nou la școală

— interviu cu tovarășul GHEORGHE RUȘITORU, director în Ministerul Educației și Învățămîntului —

— Care este starea întregii baze materiale a școlii acum?

— Se încheie acțiunea de curățenie și reparații în școli, internate, cantine. S-au asigurat mijloacele de învățămînt, necesare conform normativelor din dotare și continuă aprovizionarea cu alimente și combustibil pentru iarnă și întregul an școlar.

— Ce puteți spune părinților și elevilor despre dotarea cu manuale?

— S-a asigurat necesarul de manuale prin transmisibilitate și cărți noi. Școlile au primit sarcina să școlăreze — conform aceleiași hotărîri de partid la care mă refeream mai sus — pe toți oamenii muncii, pînă la 40 de ani, care nu au zece clase. Nu va exista nici un elev fără manuale școlare. Tot școlile asigură manualele necesare tuturor celor care își completează

tră a optimiza specializarea pregătirii tinerilor?

— În vederea unei mai bune pregătiri a lor pentru meseria pe care și-o însușesc, am luat măsura ca obiectul de tehnologia meseriei să fie predat concomitent cu efectuarea instruirii practice în întreprinderile pentru care se califică forța de muncă. Descrierea unui motor, de pildă, nu se va mai face cu creta la tablă, ci în atelier, prin demontarea lui, repararea, remontarea și efectuarea probelor de funcționare. În afară de satisfacția pe care o are elevul prin participarea directă la aceste operații, înțelegerea lucrului explicat se realizează mai profund, tînarul începe să privească totul din unghiul celui care muncește efectiv, începe să simtă mindria muncitorească pentru stăpînirea unei meserii.

patriei, a progresului economic și social.”

— Pentru a cunoaște întregul proces tehnologic din întreprindere, elevii realizează o parte din planul de producție al acesteia. Au și ei planul lor. Simt direct această responsabilitate. Muncesc efectiv și își realizează sarcina lor de plan, efectuînd piese și reperi de o complexitate din ce în ce mai ridicată. Astfel, prin muncă, alături de muncitorii întreprinderii, care acționează acolo ca dascăli ai lor, ei, tinerii, capătă o educație socialistă, muncitorească, învățată să prețuiască munca, să respecte bunurile materiale și pe producătorii acestora, să aibă o conștiință ridicată, învățată mindria muncitorească de a-și face datoria și de a efectua lucrări de bună calitate.

— Este aceasta și una din modalitățile în care se acționează

Dialog la nivel înalt româno-kenyan

În anul de după obținerea independenței, Kenya a cunoscut un amplu proces de lichidare a înapoierii economice moștenite, de valorificare potrivit cu interesele proprii a bogățiilor naturale, de făurire a unei vieți noi. Pe plan extern, Kenya, care face parte din mișcarea de nealinere, se pronunță și militează pentru dreptul popoarelor la autodeterminare, la independență, la pace, pentru conlucrare între popoare, pentru lichidarea subdezvoltării în lume și instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Animat de sentimente de prietenie și solidaritate față de popoarele Africii, poporul român urmărește cu interes și simpatie eforturile poporului kenyan pe calea dezvoltării economico-sociale a țării, pe calea progresului și bunăstării. Între România și Kenya s-au statornicit și se dezvoltă relații de prietenie și colaborare, întemeiate pe stimă și considerație reciprocă. O contribuție de seamă la întărirea și largirea continuă a acestor relații este menită să aducă și vizita oficială de prietenie efectuată în România săptămîna aceasta, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, de președintele, Republicii Kenya, Daniel Toroitich arap Moi — prima întâlnire la virf româno-kenyană.

În timpul vizitei, între cei doi șefi de stat au avut loc convorbiri oficiale. În cadrul lor, analizându-se posibilitățile dezvoltării în continuare a raporturilor româno-kenyane, s-a apreciat că există premise favorabile pentru extinderea lor în viitor, pe numeroase planuri. În acest sens, s-a convenit să fie intensificate schimburile comerciale și cooperarea în producție, pe baza unor acorduri de lungă durată, care să confere stabilitate și o largă perspectivă colaborării economice dintre cele două țări. S-a hotărît ca membrii celor două delegații să examineze căile și modalitățile concrete de amplificare a colaborării dintre România și Kenya.

Abordându-se aspecte importante ale vieții internaționale, s-a subliniat că în actuala situație, care se menține gravă și complexă, se impune să se facă totul pentru oprirea cursei înarmărilor și trecerea la măsuri efective de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, pentru reglementarea tuturor stărilor de încordare și conflict exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, pentru așezarea fermă a relațiilor dintre state pe baza principiilor depline egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, renunțării

la forță și la amenințarea cu folosirea forței. Președintele Daniel Toroitich arap Moi a evidențiat înalta apreciere de care se bucură în Kenya acțiunile și inițiativele întreprinse de România, de președintele Nicolae Ceaușescu în vederea înlăturării dezarmării și instaurării unei păci trainice în lume. La convorbiri s-a relevat necesitatea soluționării globale a problemelor subdezvoltării și edificării unei noi ordini economice mondiale, întemeiate pe deplină egalitate și echitate în relațiile dintre state. În acest sens, președintele Nicolae Ceaușescu a arătat că România militează consecvent pentru lichidarea subdezvoltării și realizarea unei noi ordini economice internaționale, pentru soluționarea echitabilă a problemei datorii externe, care împovărează tot mai greu țările în curs de dezvoltare. Legat de aceasta, țara noastră se pronunță pentru organizarea unei conferințe internaționale, sub egida O.N.Ū., la care să participe cu drepturi egale atît țările dezvoltate, cit și cele în curs de dezvoltare, în vederea realizării unor înțelegeri care să deschidă calea instaurării unor relații noi în viața economică internațională. În cadrul dialogului la cel mai înalt nivel româno-kenyan a fost exprimată solidaritatea cu lupta popoarelor africane împotriva colonialis-

mului și neocolonialismului, a politicii de apartheid, pentru apărarea și consolidarea independenței naționale, pentru dezvoltarea lor liberă, de sine stătătoare, pe calea progresului economic și social. În acest context, a fost reafirmat sprijinul activ cu lupta poporului namibian, sub conducerea SWAPO, pentru dobîndirea independenței Namibiei. S-a relevat, de asemenea, faptul că în rezolvarea problemelor complexe cu care se confruntă omenirea în momentul de față un rol însemnat revine țărilor mici și mijlocii, țărilor în curs de dezvoltare, care constituie marea majoritate a lumii și sint direct interesate într-o politică de colaborare și pace.

Cei doi conducători de stat au dat o înaltă apreciere întâlnirii la cel mai înalt nivel româno-kenyan. „Vizita pe care o faceți, a spus președintele Nicolae Ceaușescu, constituie o expresie a cursului pozitiv al relațiilor de prietenie și colaborare româno-kenyane, a dorinței comune de a le da dimensiuni tot mai largi. Fiind prima vizită a dumneavoastră în România și prima întâlnire la nivel înalt între țările noastre, am dori ca această vizită să marcheze un moment deosebit în relațiile dintre România și Kenya. Dorim ca în cadrul vizitei, al convorbirilor pe care le-am început să găsim noi căi și mijloace

de a consolida și dezvolta aceste relații, îndeosebi de a întări colaborarea și cooperarea reciproc avantajoasă în domeniile economic, tehnico-științific, cultural și în alte sectoare de interes comun, pe baza unor înțelegeri și acorduri de lungă durată, care să le confere stabilitate și perspectivă. Aceasta corespunde pe deplin aspirațiilor de progres și dezvoltare liberă a țărilor și popoarelor noastre și reprezintă, totodată, o contribuție de seamă la cauza păcii și colaborării internaționale”. La rîndul său, președintele Daniel Toroitich arap Moi a declarat: „Acesta este prima mea vizită în România și exprim sincera convingere că ea va deschide calea intensificării relațiilor prietenești dintre cele două țări. Sintem bucuroși să ne aflăm împreună cu dumneavoastră și dorim să acționăm împreună pentru a consolida prietenia dintre cele două țări. Avem convingerea că vizita noastră va duce nu numai la amplificarea relațiilor bilaterale — ceea ce dorim din toată inima —, dar ea va prileji și un schimb fructuos de vederi privind intensificarea eforturilor pentru asigurarea păcii și securității internaționale”.

Președintele Kenyei a elogiat rolul, activitatea și inițiativele tovarășului Nicolae Ceaușescu în vederea soluționării marilor probleme ale contemporaneității. „Rolul remarcabil pe care dumneavoastră l-ați jucat și îl jucați în continuare în vederea realizării păcii și securității internaționale — a spus înaltul oaspete kenyan — constituie o sursă încurajatoare pentru noi toți care împărtășim punctul dumneavoastră de vedere privind necesitatea coexistenței pașnice între națiuni. Eforturile dumneavoastră, domnule președinte, pentru instaurarea păcii în Orientul Mijlociu sint bine cunoscute și îmi exprim convingerea că, lucrînd și acționînd împreună, vom reuși să ajungem la înlăturarea acestui nobil țel. Aprecîm eforturile dumneavoastră, ale guvernului român pentru realizarea unor schimbări în Africa de Sud. Avem convingerea că dumneavoastră, care în mod efectiv ați luptat pentru pace și demnitate umană, ați sprijinit lupta de eliberare națională, veți continua și în viitor să jucați un rol de seamă în realizarea acestui țel”.

Desfășurat într-o atmosferă de caldă prietenie, de stimă și înțelegere reciprocă, primul dialog la virf româno-kenyan reprezintă, fără îndoială, un moment de referință în cronica relațiilor de prietenie dintre România și Kenya, fiind menit să confere noi dimensiuni și impulsuri conlucrării pe multiple planuri dintre cele două țări și popoare, în interesul reciproc, al cooperării și păcii pe planeta noastră.

ION CODRU ■

(Urmare din pag. 1)

ca astfel de oameni să nu mai fie în țară. S-au făcut salopete, bocanci, cantine, s-au ridicat barăci, cămine și mai apoi blocuri de locuințe: Escavatoarele, buldozerele și scoperile icnesc astăzi în locul omului aceluia. Cu siguranță, copiii lui, oameni în toată firea acum, au tot ce le trebuie, meserii bănoase și respectate, casă, mașină, televizor, se duc în concediu la mare sau pe malul vreunui lac de acumulare, la munte și probabil au și ei nemulțumirile lor, izvorite din dorința de mai bine a omului. Acest mai bine nu poate fi atins decît prin munca noastră, a tuturor.

În cuvîntarea ținută la recenta Consfătuire cu activul de partid și cadrele de bază din agricultură, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele țării, a reafirmat cu o remarcabilă și argumentată limpezime unul din adevărurile esențiale ale politicii partidului nostru: „În societatea noastră socialistă, bunăstarea personală este strîns legată de creșterea avuției generale, de bunăstarea generală a întregii națiuni”.

Trebuie să înțelegem, altfel spus, că

tot ceea ce se realizează în țară constituie o necesitate pentru dezvoltarea generală a patriei, că bunăstarea fiecăruia este strîns legată de dezvoltarea și de bunăstarea generală a țării.

„Există o legătură, o condiționare dialectică între aceste două laturi, pe care trebuie să le avem permanent în vedere. Pe primul plan trebuie să pu-

natura ei, ci o revoluție în felul de muncă, de gîndire, de acțiune al oamenilor. Revoluția nu se poate realiza fără oameni cu o înaltă conștiință revoluționară, cu un spirit revoluționar, cu atitudine nouă față de muncă, cu oameni care înțeleg că tot ceea ce se realizează constituie o necesitate pentru dezvoltarea generală a țării, singura cale care

Ce înseamnă să lucrăm în direcția interesului general și deci și al nostru? Să ne facem fiecare datoria la locul de muncă, să nu preocupăm nici un efort al brațelor sau minții noastre, să dăm înainte de a cere, așa cum știm că trebuie să gîndim înainte de a vorbi. Să avem țăria să promovăm în orice împrejurare interesul general, chiar și atunci, cînd, într-o împrejurare un a-nume interes personal a suferit o aparentă aminare. Să cinstim oamenii serioși, muncitori și constructivi, să facem totul pentru ca ei să-și sporească numărul și locul cuvenit în procesul muncii.

În recenta cuvîntare la Consfătuirea cu activul de partid și cadrele de bază din agricultură, care ne-a inspirat rîndurile de față este pilduitoare grija tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru plînea țării, apelul către toți cetățenii de a munci mai bine, mai responsabil, mai științific pentru că plînea mai multă și mai bună înseamnă o Romînie mai prosperă în care trăiesc oameni din ce în ce mai mulțumiți de munca și viața lor.

Interesul general

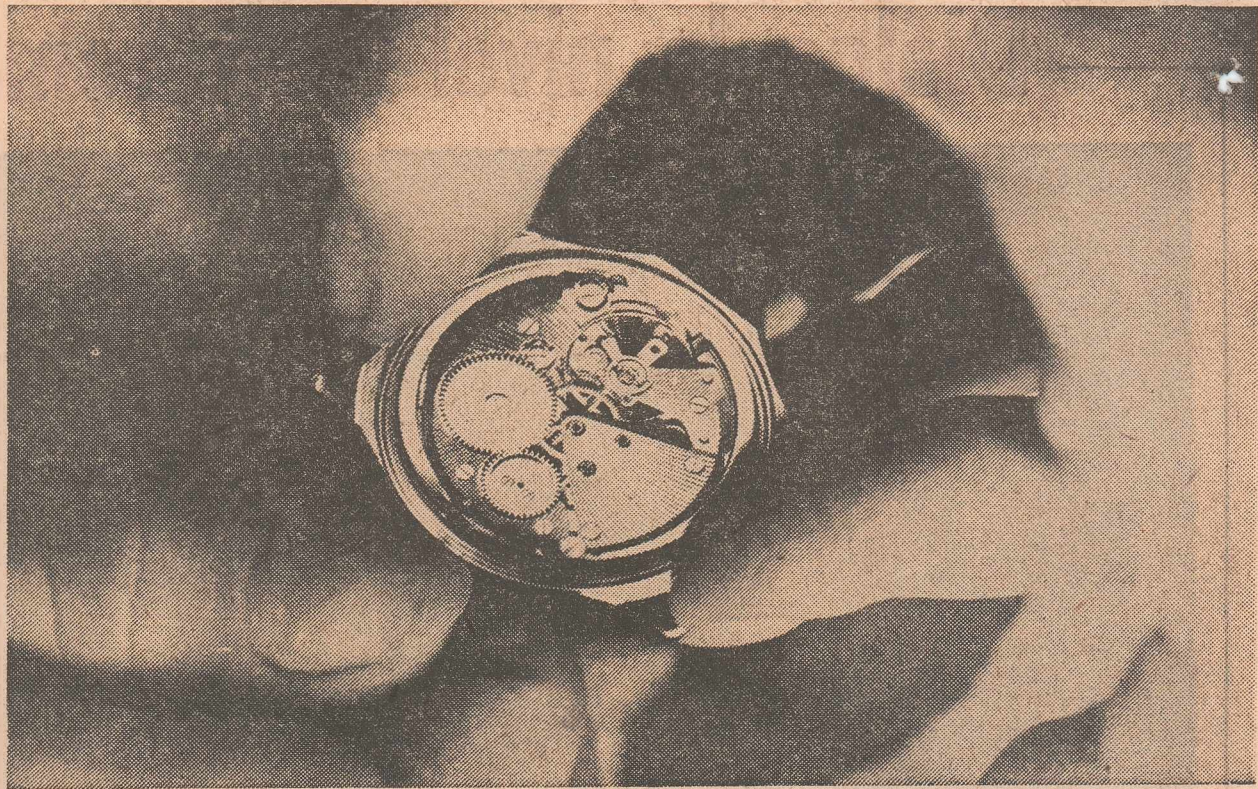
nem bunăstarea generală a națiunii și aceasta va duce la creșterea bunăstării fiecăruia”, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Efortul considerabil pe care l-a depus și îl depune România pentru realizarea programelor ei de dezvoltare nu trebuie privit altfel decît ca suma eforturilor individuale ale fiecărui cetățean. Deasemeni și beneficiul acestora. Edificarea Romîniei multilateral dezvoltate presupune nu numai o revoluție în domeniul producției, indiferent de

poate duce la bunăstarea noastră.

Interesul general este ca pe masa fiecăruia să fie piine bună, caldă și destulă, aceasta pe potriva contribuției pe care fiecare și-o aduce, o abatere de la această normă, de la acest firesc, e posibilă doar dacă undeva, pe o filieră stabilită, verificată, legiferată s-a produs o anomalie, s-a strecurat un birocrat, un leneș, un incapabil sau, mai simplu, un om nepotrivit pentru acel loc.

Mecanica Fină sau despre precizie și frumusețe

„Tovarășe director tehnic Victor Nicolescu, ce înseamnă de fapt Întreprinderea de Mecanică Fină?». Omul energic și prietenos — a cărui ușă n-a stat un moment închisă, oricine a intrat plecând cu o rezolvare — rămâne câteva momente pe gânduri. El, cel dezinvolt și rapid în soluții pentru avalanșa de probleme ce nu făceau anticameră în secretariat, cumpănește răspunsul. „E greu să înghesuim într-o definiție munca a peste 7000 de oameni, diversitatea de aparate de măsură și control, de scule și unelte ce le producem, creșterea de peste 20 de ori a producției marfă în ultimii 20 de ani. Vă iau cu mine în turneul prin hale și găsim cea mai bună formulare”. După câțiva pași, adaugă: „Cred că în puține cuvinte, Întreprinderea Mecanică Fină înseamnă totuși saltul în precizia aparatelor de la o zecime de milimetru la a zecea mia parte dintr-un milimetru, și trecerea de la fabricarea sublerelor la aparate pe principii optomecanice, electronice, cu tehnică de calcul”. Într-adevăr, într-un domeniu în care modificarea unei cifre de după virgulă cere timp și eforturi considerabile, a te recomanda, după ani puțini, nu cu zecimea de milimetru ci cu zecimea de micron e ca și când ai sări de la silex la circuite integrate. Dar sub conducerea partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, orice vis frumos poate prin muncă prinde viață, căci am fost învățați să îndrăznim, să ducem faima României pe piscuri de unde să privească cu fruntea sus în lume.

Intrăm într-una din halele secției de aparate de măsură și control termotehnice, unde se montează și se etalonează manometre. „Ceasurile” industriale pentru măsurarea presiunii au o fizionomie atât de plăcută, sînt atât de cochete și miniaturale,

încît parcă le-ai pune o brățară și le-ai purta la mînă. O sută de fete în halate albe, cu șurubelnițe și ciocănele parcă din minitrușele ce se vind în magazinele de jucării, pun cap la cap arcuri fir de păr, burdoane, roți dințate liliputane. Alături, pe fiecare masă, un aparat etalon mai bătrîn veghează la precizia de milibari a fiecărui nou născut. Cine are impresia că mecanica înseamnă doar strunguri gigant și pete de ulei să vadă miinile fine și îngrijite ale acestor tinere, care cu viteza unui prestidigitator construiesc fiecare peste o sută de aparate pe zi.

Fetele vin din liceul de profil

Constantina Cristian a părăsit lîpitul tălpiilor de pantofi dintr-o fabrică de încălțăminte și a intrat la orologerie industrială, după cum Ionela Chirova a trecut doar drumul de la liceul de mecanică fină schimbînd banca din clasă cu bancul de montaj din hală. Maistrul Jana Dumitrescu, de 30 de ani aici, își amintește: „Mășterul mi-a pus un manometru în brațe și m-a instruit scurt: descurcă-te! Eram înghesuie, cu aparatul rudimentar, dar pînă n-am ajuns prima femeie care a făcut mai multe aparate ca un muncitor de-a VII-a, n-am avut liniște. Acum, fluxul e mai rapid, sarcinile mari, nu mai e timp să se fure meseria. Fetele vin din liceul de profil, au făcut practică și au cunoștințe de specialitate. Noi le inițiem cîteva zile stînd tot timpul lîngă ele și le dăm drumul fără frică la bandă, finisîndu-le însă pregătirea din mers”.

Nu pare a fi nimic spectacu-

los, dacă viteza și exactitatea nu înseamnă tocmai asta. Se pune mult suflet și cînd comenzile sînt mari, nimeni nu se uită la ceas și toți rămîn pînă seara. Oricum manometrele făcute lîngă Obor măsoară presiunea și în Anglia, R.F.G., Austria, Franța, Polonia, Pakistan. În acest fel producția de export s-a depășit cu 114%.

Întreprinderea înseamnă perfecțiunea muncii acestor oameni și a aparatelor ce ies din miinile lor.

„O mecanică de finete nu se poate face decît cu mîini de finete — ne spune directorul tehnic Victor Nicolescu. Una din materiile prime de bază la noi este gîndirea. De altfel, materialele ce le folosim, tablă, benzi, transistori, nu costă mult, dar inteligența tehnică și precizia de execuție saltă spectaculos valoarea aparatelor. Din sutele de produse complexe, de mare dificultate, în 1986, 18% au fost noi. Pe cele vechi, cînd simțim că au îmbătrînit, le reproiectăm, le supunem unui tratament de „geriatrie”, și le facem să fie iarăși proaspete, după moda tehnică a zilei. De altfel, sîntem un fel de deschizători de drum. Inițiem o fabricație, pe care, după ce o punem la punct, o cedăm unor întreprinderi fiice, la noi abordîndu-se alte premiere”. Inginerii Octavian Chirilă, Costin Căpitănescu, Petre Mihai, Nicolae Vidican, Victor Stănescu și alții au stat luni de zile în fața tratatelor de specialitate și a planșetelor, au analizat toate detaliile și subtilitățile tehnologiilor și le-au modernizat prin autodotare. Unei licențe R.F.G. i s-au adus amenajări atât de eficiente încît s-a dublat numărul de discuri diamantate obținute. Concepția este un cuvînt de ordine general, n-a rămas doar apanajul celor cu diplomă. Muncitorul de la sculărie

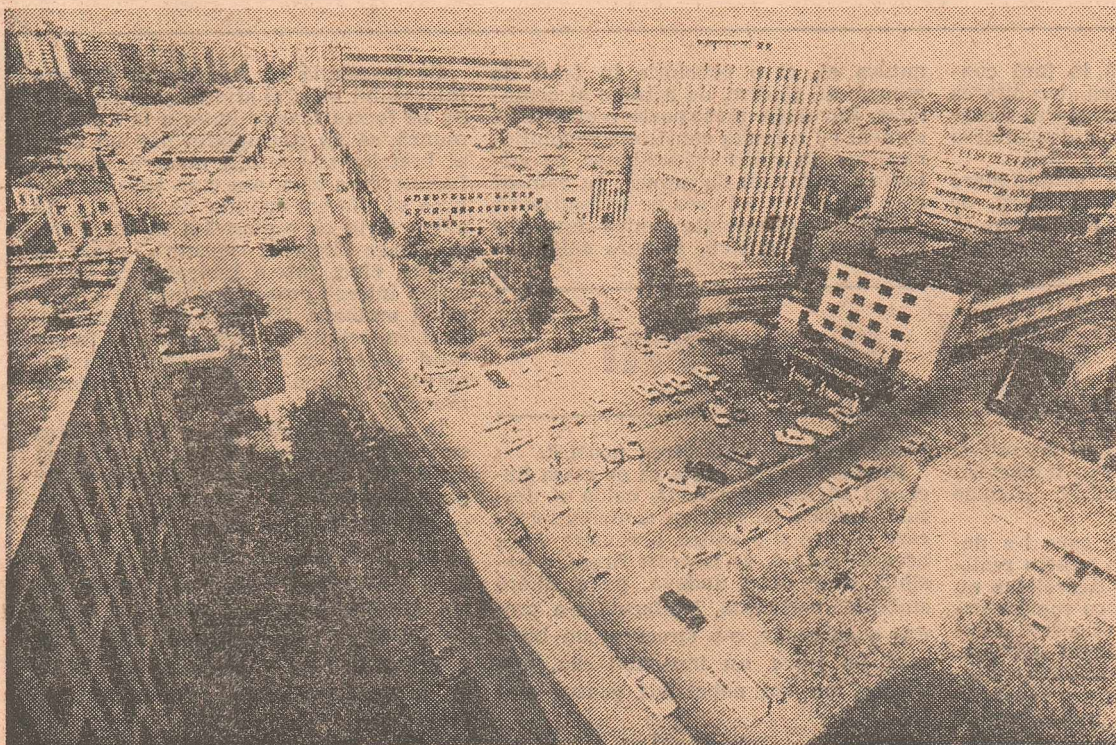
Viteză și exactitate în hala manometrelor

Jordan Băcanu are mereu cîte o inovație. A cîlit într-o revistă despre niște matrite perfecționate din străinătate, și a făcut și el una, originală. Este atât de precisă și rezistentă în timp, încît, după ștanțare, reperele nu mai au nevoie de nici o prelucrare ulterioară. „Dacă lor le-a trecut prin cap o soluție mai bună, nouă de ce să nu ne treacă?” — ne spune cu siguranța unei logici simple, fără complexe.

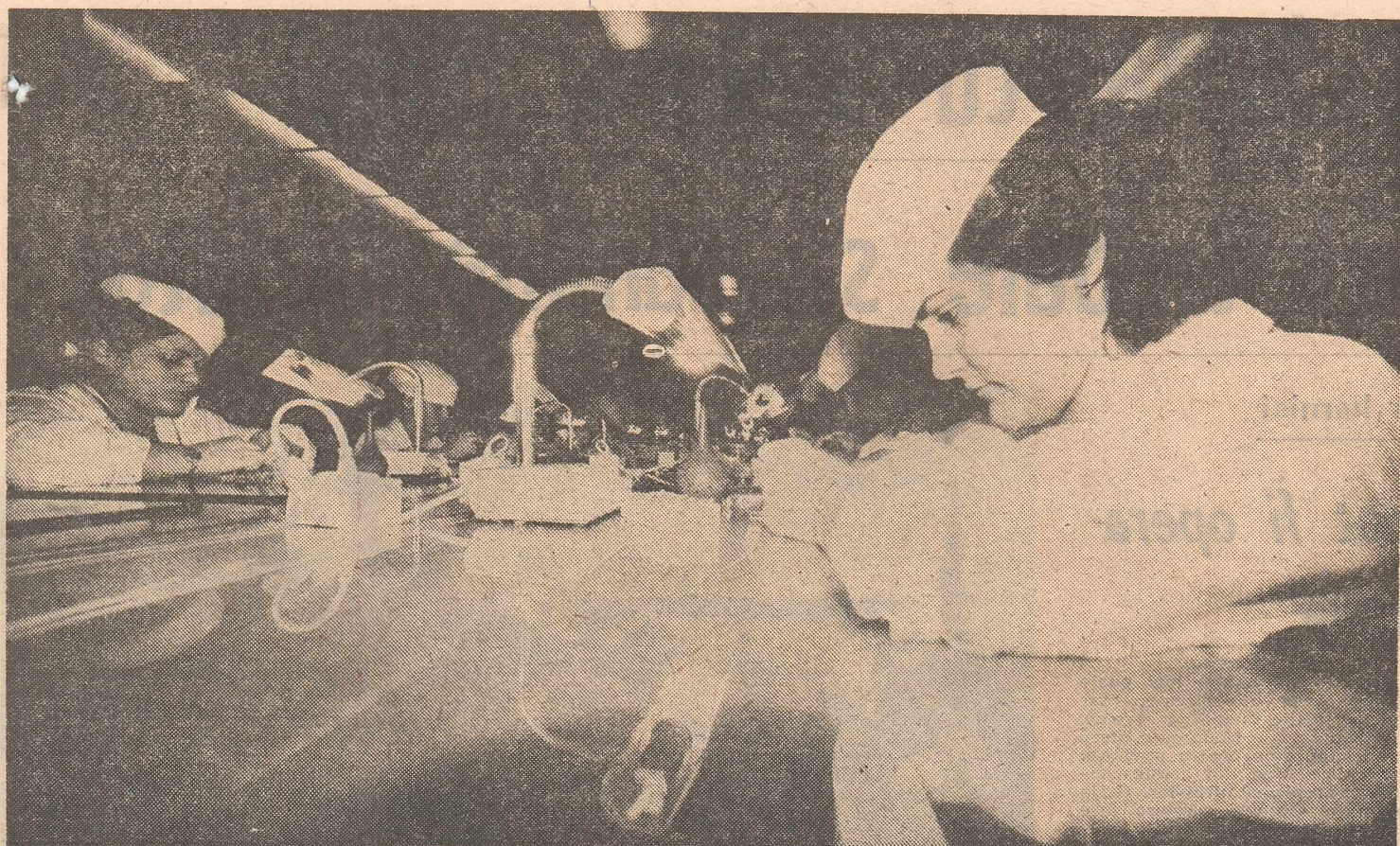
Pînă aici e treaba mea, mai departe e tot a mea

Există o permanentă osmoză de idei între specialiștii uzinei și cei de la institutul de cercetare de peste gard. Din această simbioză cercetare-producție, din mîinile colectivelor mixte conduse de inginerii Gheorghe Stoica și Florin Bănuță, aplecate asupra aceluiași fil de proiect, a luat naștere mașina de măsurat în 3 coordonate cu calculator. Dacă ar figura pe firma uzinei, ar spune cel mai bine despre competența celor de aici. Mașină de milioane ce rivalizează cu produsele de elită ale marilor firme. Palpatorul elec-

tronic „simte” cu mare precizie dimensiunile în spațiu ale pieselor, le transmite unui bloc numeric care le afișează prin computer pe display. Odată realizată, specialiștii puteau să pună documentația în scoarțe frumos colorate și s-o așeze în raft. Dar, gîndirea lor nu se simte bine în fotoliul comodității, ci doar scormonind mereu necunoscutul. I-au adus îmbunătățiri. S-a renunțat la ghidajele din metal ce varia cu temperatura și s-au înlocuit cu o rocă de Ma'amureș pe care au finisat-o cu plăcuțe de diamant. De altfel, cei de la Mecanică Fină nu se împacă cu deviza suficienței: pînă aici e treaba mea, mai departe specialitatea altora! Au trecut și pe teritoriul electronicii, multe din aparate fiind o logodnă dintre reperi mecanice și circuite integrate. În atelierul ce produce mașina de mai sus, brigada lui Nicolae Bidină. „Cînd în 72 m-am angajat ucenic, ne spune, nu-mi imaginam că eu, lăcătușul, obișnuit doar cu fiare și care nu prea ștam ce e un condensator, am să lucrez cu bucle electronice și lagăre pe pernă de aer” Uzina l-a făcut pe Nicolae Bidină să devină muncitor spe-

Micronul de lîngă Bucur Obor

Tinerete aplecată asupra tinereții ceasului românesc

cialist în astfel de aparate sofisticate, de mare exactitate. Șeful pregătirii tehnologice a fabricației, inginerul Mircea Constantin, care acum 15 ani intra pe poarta fabricii, în servietă cu repartitia și un teanc de vise, ne spune un adevăr mai filozofic: „Aparatele noastre măsoară mărca altor oameni și este o problemă de morală ca ele să nu lase loc nici celei mai mici erori”.

Întreprinderea Mecanică Fină înseamnă gândire și precizie! În fața noastră, secția unde se măsoară suvoii clipeilor. Teritoriul ceasului românesc. Omul este în permanentă competiție cu timpul, vrea să călărească acest armăsar năvălăș, și ca să se simtă sigur în șau, vrea să-i știe cu exactitate galopul. Ceasul pe care scrie marca Olex —made in Romania, îl servește credincios. Șefa secției, ingenera Alexandrina Popescu, ne face prezentările: „Modelul analogic cu cuarț, cu afișare la modă prin aoe indicatoare, este din clasa I-a de precizie a normelor internaționale și are o eroare de maximum 0,5 secunde pe zi. Prislea familiei, primul ceas-mecanic românesc, antișoc, antimagnetic, și cu afișarea datei, are și el o precizie foarte bună, cu o toleranță de 5-10 secunde”. E o plăcere să le privești. Moderne, design de rafinement, cadrane luminoase în diverse culori, carcase cromate sau în galbenul însoțit al titanului, înălțute de brățări sortate, cu zvicnăturile sprântețe ale secundarelor controlate de mecanisme bine puse la punct. „Deși avem câteva zeci de modele, căutăm mereu alte variante care să satisfacă toate gusturile, căci până la urmă, ceasul este și un element de frumos, — ne spune inginerul Ioan Mircescu. S-au produs aproape 600 de mii de ceasuri, accesibile și ca preț căci costă între 260 și 600 de lei”. În atelierul de prelucrat carcase, mașinile de strunjit cu cuiț de diamant finisează fără nici o rugozitate, transformă suprafețele în adevărate oglinzi.

Emoții lângă treza cu diamant

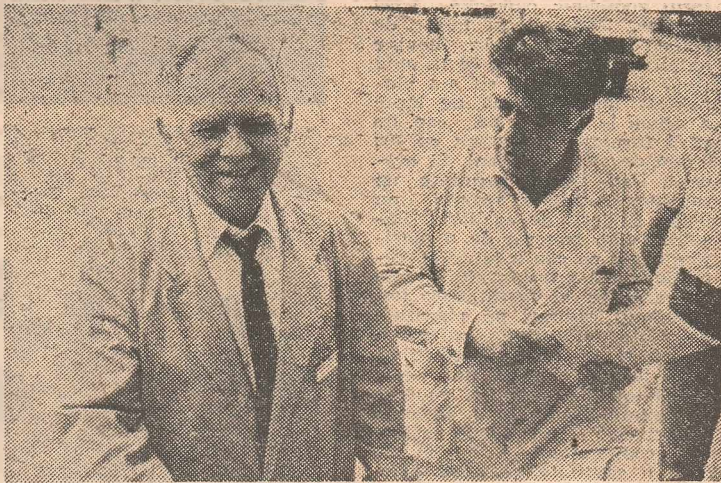
Muncitorii atelierului respectiv fac o chirurgie fină în carnea metalului scoțind de fapt niște bijuterii industriale. „Când m-am mutat de la o freză obișnuită la mașina cu diamant, am avut mari emoții. Cel din jur m-au învățat cu răbdare, nimeni nu s-a răstii la mine, le citeam încurajarea în ochi. Am urcat câteva trepte în meserie” — ni se confesează Viorica Ioniță, în timp ce se „joacă” cu mașina complicată. În hala alăturată, zeci de fete până-n 20 de ani, cu halate imaculate și bonete albe, fiecare cu veioza ei, construiesc anatomia viitoarelor ceasuri. Un adevărat balet al miimilor, în care dexteritatea se exprimă cu penseta, minișurubelnița, lupa. Tinerete aplecată

asupra tinereții ceasului românesc. Totul parcă e sterilizat, temperatura și umiditatea strict controlate, se intră printr-un tunel ce aspiră praful. Ca într-o sală de operație, sau ca în mirosul de curat al unei farmacii. Ne întrebăm acum, dacă inițialele I.M.F. citite prin uzină înseamnă Întreprinderea de Mecanică Fină sau Institutul Medicofarmaceutic. Constanța Gherman, un fel de ceasornicar industrial, măsoară precizia ultimului ceas pe ecranul unui receptor al impulsurilor lui. Traectoria construită din puncte e dreaptă ca o autostradă, semn că totul e în regulă. Petele alese după teste psihologice, de atenție, acuitate vizuală, îndeminare, cărora parcă le citești bentița de școlărițe, lucrează în liniște ca la o teză complicată sub ochii exigenți ai acestui adevărat diriginte, care este maestrul Emil Petrescu. Sună clopoțelul de pauză, binevenită după orele de concentrare care nu și-a luat zborul nici o secundă de la pupitrul de montaj.

Pe mine m-a adus fata, pe liul meu l-am adus eu

Întreprinderea Mecanică Fină înseamnă exactitate și tinerețe. Lângă noi, directorului Victor Nicolescu i se cere tot timpul ceva. Cineva vrea să modifice o „prindere”. Il sfătuiește cum. Altcineva vrea o suplimentare de tranzistori. Când ajunge în birou va da telefon la unitatea respectivă. Un băiat vrea să schimbe secția căci a intrat la facultate la seral. Il rezolvă cererea. „Nu obosești?” „Deloc! Când faci ceva cu pasiune nu gîfii. Seara plec spre familie și zic că mă duc acasă. Dimineața plec la fabrică și zic că mă duc acasă”.

Viața uzinei a modelat viața oamenilor ei și viața oamenilor și-a pus o amprentă binefăcătoare pe viața uzinei. Tatăl lui Vasile Pietrariu s-a angajat imediat după război în fabrica de lângă Obor, care pe atunci încropea utilaje agricole rudimentare și a adus-o alături și pe mama lui în baraca de rectificări. După niște zeci de ani de muncă au ieșit la pensie, dar nu se pot rupe și vin des să-și încarce bateriile din pulsul uzinei. La 14 ani i-au spus lui Vasile: „Aici unde ne cîștigăm cîștit piinea, ți-o vei asigura prin muncă și tu! Așa e bine! Pentru tine va fi însă și mai bine!” Pustiul a început ca sudor iar astăzi este maestru, recunoscut ca un adevărat artist al metalului. Fajma lui a depășit perimetrul uzinei. A fost cel care a durat scheletul metalic al modernei întreprinderi de utilaje pentru cercetare din Militari. „Toate lucrările-mi sint dragi. În ele e o parte din sufletul meu. Iubesc foarte mult gardul pe care l-am făcut cu băieții mei pe 2 kilometri ai Dimboviței întinerite”. O adevărată țesătură artistică de metal

10 întrebări pe minut pentru directorul Victor Nicolescu

Calafatul este o localitate cu aer de comună de Bărăgan, deși este singurul oraș din țară care are șapte monumente legate de Războiul de Independență. Centrul orașului e un fel de stradă lungă și liniștită, umbrită de pomi și copaci, pe sub care se plimbă în voie localnicii, copiii și pensionarii și aleargă pe biciclete mai toți oamenii care au de isprăvit o treabă. Deși are doar douăzeci de mii de locuitori, Calafatul este un oraș întins, cu multe zone care respiră un aer rural, cu foarte puține construcții cutezătoare pe verticală. Când s-a dat în folosință magazinul „Danubiu”, dintr-o dată s-au dublat capacitatea și spațiul comercial. Localitate cu nume de rezonanță în istorie dar care a rămas cu sufletul la pămînt, Calafatul n-a dat oameni celebri. Aici și-a făcut stagiul militar scriitorul Gheorghe Brăescu și a urmat o parte din studii academicianul Ștefan Milcu. Cam atît. Dar Calafatul nu este nici mindru, nu este copleșit de orgoliul înuțite și nici nu doarme sub vremuri cu nostalgia vieții agricole de odinioară. În ultimii ani și-a conturat și el cartierele noi cu câteva mii de apartamente, și-a construit un spital nou, și-a rezolvat chestiunile edilitare și gospodărești și s-a întors la chestiuni care țin de pămînt. Căci întreprinderile pentru industrializarea legumelor și fructelor, cea de biosinteze sau cea pentru amidon și glucoză, ca și întreprinderea de industrializarea sfeclei-de-zahăr nu sint decît o formă de reîntoarcere la grijile pămîntului, dar într-un alt fel, modern, inteligent și riguros. Iar întreprinderea de biosinteze, unică în acest fel în țara noastră, a ridicat la rangul de producție industrială biotehnologiile de vîrf ale ultimelor decenii. Să pui bacteriile

sintetizatoare să îți producă substanțele chimice extrem de complexe și cu mare eficiență, asta în condițiile în care, prin sinteze clasice, ar cere tehnologii extrem de complicate, e o performanță pe care locuitorii orașului nici n-ar fi înțeles-o cu decenii în urmă, dar nici n-ar fi crezut-o. Ingerul Constantin Preda de la întreprinderea amintită spunea că această unitate produce din resturile provenite de la prelucrarea florii-soarelui, substanțe chimice ex-

Înălțimea din gînduri

trem de necesare unei agriculturi moderne, adică insecticide biologice și enzime de uz zootehnic. Numai la „Biosinteze”, cum spun locuitorii orașului acestei întreprinderi, lucrează 150 de cadre cu studii superioare. Într-o unitate realizată în întregime cu utilaj românesc, unde producția e realizată de ingineri chimiști iar menținerea în funcție de ingineri mecanici, complexitatea muncii atinge adeseori nivelul tratatelor de specialitate, iar un șef de secție, cum este Aurel Spinu, are o muncă aproape identică acelei depuse de șeful unui colectiv de cercetare.

Oricît ar părea de banală această industrializare a legumelor și fructelor, din moment ce în competiție nu reușesc să se afirme prea mulți iar vîrfurile clăsamentului îl include pe foarte puțini, de bună seamă că ideile inginerului Nicolae Păun sint de

brodată de acești sculptori cu aparatul de sudură în mină. „Vorbele pe care mi le-a rostit apăsător tata acum 40 de ani ținîndu-mă de umăr le-am spus și eu copiilor mei cînd își alegau drumul în viață. Băiatul e tot aici, lăcătuș iar fata la liceul uzinei”. Dar povestea nu se termină aici. Pe aceeași poartă a fabricii intră de mulți ani și fratele lui nea Vasile cu soția, precum și sora lor cu bărbatul ei. Aproape în fiecare hală cite un membru al „clanului” Pietrariu pune muncă și inimă la temelia faimei întreprinderii. „Alte familii se reunesc la nunți, botezuri, aniversări. Noi ne stringem zilnic la Mecanică Fină și începem discuția despre întreprindere chiar din tramvai. Fi mai cert să-mi spună ce fac nepoții nu matrițele lor”.

Marele fluviu al destinului uzinei își adună apele din mii de afluenți care sint destinele oamenilor ei. Exemplul de mai sus nu e singular. Ca el sint sute. Maistrul Stelian Chiru de peste 40 de ani semnează condica și piese unicate la Mecanică Fină și și-a adus aici și soția și fiul. A început ca strungar și acum e șef de secție. După ce termina lucrul, trecea în băncile clasei, iar pină-n ceas de noapte studia la lumina lămpii, căci trebuia să-și sincronizeze pașii cu pașii uzinei spre mai bine. „Seara, cînd mai vine în vizită un prieten nu ciocnesc un pahar decît după zece. Dacă sună telefonul că un cuplor de sinterezare șchioapătă și trebuie să sar în mașină și să mă duc la fabrică?”

Ingerul Traian Mares, ucenicul care în 1950 a deschis timid ușa spunînd bună dimineața și că vrea să muncească, a terminat apoi printre primii facultatea, s-a reîntors, a trecut prin toate treptele — tehnolog, șef de secție, de proiectare — și este unul dintre cei mai buni specialiști. Nu a condus din birou, n-a arătat cu degetul: faceți asta! a pus mina și pe strung și pe rabotează. Era proverbial cînd scootea rigla lui mică de calcul din halat, și lingă utilaj, convertea în cifre și desene o idee. Oamenii îl iubesc și îl respectă. Numeroasele repere asimilate pentru Olciit sint ultima lui ispravă. Uzina cu două Ordine ale Muncii este locul de împlinire a oamenilor ei!

Tovarășe director, am înțeles ce înseamnă de fapt întreprinderea de Mecanică Fină!

FLORIN CONDURĂTEANU ■
Fotografii de **PAUL AGARICI** ■

natură să dea și altora o șansă. În fond, întreprinderea pentru industrializarea legumelor și fructelor nu este decît o investiție luată de la zero și gîndită temeinic, în așa fel încît industrializarea să nu fie decît o etapă a producției și ea să se bazeze pe ferme și culturi intensive, bine organizate, după principiile eficienței. Pentru a nu face în preajma întreprinderii un fel de du-te-vino de piață, care să însemne consum de carburanți, deteriorarea materiei prime și pierderea de timp, inginerul Preda a avut ideea fabricuțelor. În comunele care produceau o mare cantitate de fructe și legume a pus la cale, împreună cu cooperativele agricole de producție, mici fabricuțe de industrializare. Și astfel, întreprinderea din Calafat a ajuns una din cele mai cunoscute din țară și un partener de încredere pentru importatorii de aiurea.

Cînd i-am spus că în ciuda acestor isprăvi, Calafatul rămîne un oraș de cîmpie cu suflet și obraz de comună, în ciuda cartierelor noi, a magazinului „Danubiu” și a întreprinderilor, pe terasa fostului conac al boierului Drăgulescu, acum primăria orașului, vicepreședintele consiliului popular, învățătorul Mihai Iliou, mi-a spus: „ambițiile noastre nu sint să ne ridicăm pe verticală, să facem din Calafat un oraș al blocurilor turn, ci un oraș al inoletrnicilor de vîrf, al curajului în gîndire, în calitatea lucrurilor făcute. La noi, înălțimea nu e în construcții, ci în gînduri, în fapte, în curaj. Și din acest punct de vedere, Calafatul, acest oraș cu casele umbrite de pomi, livezi și copaci, e totuși un oraș ridicat pe verticală.”

C. NISTORESCU ■

In lupta cu natura, omul poate și trebuie să rămână biruitor

Lección de viață a celor harnici

Victoriile nu pot fi opera hazardului

Frigul și arșița, în alternanța lor nefastă, musafirii nepoftiți în aproape toate zonele țării, au bintuit cu violență și peste ogoarele comunei Someș-Odorhei din județul Sălaj. Cu toate acestea, producțiile la hectar se dovedesc și se anunță în continuare multumitoare, e adevărat, sub speranțele începutului de an, dar oricum la cote ridicate. Recolta medie de griu a fost de 5 300 kg la hectar, cea de porumb este estimată la 8 000 kg, iar cea de sfeclă-de-zahăr, la circa 50-60 tone la hectar. Un exemplu între altele că omul poate înfringe prin pricepere și vrednicie capriciile naturii, că, așa cum sublinia recent **tovarașul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea cu activul de partid și cadrele de bază din agricultură**, convertirea științei agricole în practică zilnică reprezintă elementul definitoriu al superiorității economiei agrare socialiste.

De ce mai mult aici decât în comunele megieșe, decât în alte multe C.A.P.-uri de pe raza județului? Iată o întrebare la care președintele C.A.P., tovarășul Grigore Berinde, se mulțumește să dea din umeri: „E bine, dar putea fi și mai bine. Nu găsește altă explicație, fiindcă omul harnic nu caută în-deobște nici explicații nici motive de fală. De vorbă multă suferă mereu insul în criză de timp și întotdeauna cei ce-și acoperă nechibzuința cu scuze și tânguiri. Or, la Someș-Odorhei treburile merg bine de multă vreme. Trei ani la rând (1984, 1985, 1986) comuna a cucerit locuri frunfășe pe județ în cadrul întrecerilor socialiste dintre consiliile populare și există toate temeiurile să fie onorată cu același titlu de glorie și pentru activitatea desfășurată în cursul anului trecut. Recoltele bogate sînt aici, elemente de tradiție și rutină. Iar omul obișnuit cu succesele e de felul lui modest și zgîrcit în aprecieri. E adevărat, anul agricol nu

s-a încheiat, natura mai poate aduce surprize neplăcute, dar ploile căzute în ultima vreme, urmate de zile călduroase oferă suficiente date pentru prognoze optimiste. Una din acestea vizează problema furajelor. Grijă expresă acordată acestora face și ea parte din tradițiile locului, cooperatorii din Someș-Odorhei bucurându-se de un bun renume și-n calitatea lor de crescători de animale. Sectorul zootehnic cuprinde 1 200 taurine, 3 000 oi și 1 000 de suine. De notat că la bovine natalitatea a fost de 90 la sută (față de 85 la sută cât s-a planificat) iar producția de lapte a ajuns la 4 500 l pe cap de vacă furajată (mai mult cu 700 l față de cifra de plan). Și evident, între aceste rezultate și calitatea furajelor semnul nu poate fi decât de egalitate. Pășunile s-au bucurat de o îngrijire egală cu cea a loturilor cerealiere, s-a procedat din vreme la curățirea și fertilizarea lor, pășunatul rațional pe suprafețe parcelate asigurând refacerea ciclică și fertilizarea pajistilor. Pînă la ora actuală, din cele 14 000 tone de fibroase, au fost depozitate 850 de tone. În ceea ce privește nutrețurile insilozate, cooperatorii au avut în vedere o cantitate de 4 600 tone, dar situația din teren s-a dovedit mai generoasă, se estimează realizarea a nu mai puțin de 7 000 tone. La toate acestea se vor adăuga furajele grosiere, precum și cea 200 tone tăietei de sfeclă de zahăr.

Cu aceste depozite de proteine, glucide și energie virtuale, cooperatorii din Someș-Odorhei pot intra liniștiți într-o iarnă cit de lungă. Un exemplu între altele că totul depinde de noi, de harnicia, buna credință, spiritul gospodăresc al fiecărei colectivități, că victoriile sau înfringerile n-au fost și nu vor fi niciodată opera hazardului.

L. TIMBUS ■

Roads bogate spre hambarele țării
Fotografii de CONSTANTIN DUMITRU ■

Cu mulți reporteri a avut prilejul să vorbească, din 1961, de cînd a fost ales președintele cooperativei agricole de producție din Bucov, Eroul Muncii Socialiste Costică T. Mișcă. Și tuturor, susține, le-a spus de la început un lucru: țărani adevărați n-au de ce se teme atunci cînd vremea le stă împotriva. Iuțeala în muncă e totul. Așadar, harnicie și, nici nu se discută, pricepere. Pe noi, aici, la Bucov, chiar grindina dacă ne-a bătut — și ne-a bătut, și nu o dată — n-am făcut din asta o catastrofă, ceva de nereparat. Am arat, am semănat și am refăcut totul. Sau, altceva, am avut nevoie de apă la legume, că doar sîntem producători serioși, cu experiență. Nimic mai simplu. Decît să ne plîngem, am pus mîna și am făcut un sistem local de irigație.

Cam așa discută Costică T. Mișcă. Simplu, direct, de parcă n-ar ști ce-s alea probleme sau de parcă ele nu l-ar fi atins niciodată. Acum, în preajma începerii campaniei celei mari de la porumb, stă ca un comandant în fața oștii și pune cap la cap tot ce-a realizat în anul ăsta și ce s-ar cuveni făcut mai departe. A ieșit bine la păioase. Stă bine și cu baza furajeră, lucru de primă însem-

nătate avînd în vedere ponderea sectorului zootehnic în economia cooperativei. Cele trei sute de vaci de lapte dau, în medie, cinci mii de litri anual. E bine, zic. Poate fi și mai bine, mi se replică. Tot selectionînd, lucrînd în continuare bine și îngrijindu-ne de animale cu sfințenie vor crește foarte curînd și producțiile. Sînt oameni su-

Pentru că aici desfășoară o muncă pe care o cunosc foarte bine și pentru care încasează venituri frumoase. Uite, dacă o familie lucrează în zootehnie și lucrează așa cum se cuvine, poate cîștiga o sută de mii de lei pe an. E ceva! Munca de calitate este stimulată, de altfel, în toate sectoarele cooperativei noastre. Și în cîmp, și în

le-am efectuat de copii, nu merge cu „nu mă pricep”. Toți sînt specializați în de toate, după nevoile din fiecare moment. Taie la vie, lucrează la seră, cosesc, ba fac și ciupercărie de nivel industrial. Pentru că a venit vorba de un nivel industrial, o cooperativă care se vrea puternică așa cum am fost și sîntem noi, trebuie să aibă po-

rilor este de acord, și asta nu pentru că ar propune președintele, ci pentru că soluția respectivă a fost gîndită de capetele tuturor și ea se dovedeste cu adevărat utilă și rentabilă. Cine să fugă de bine?

Acum intrăm în marile campanii de la sfîrșitul verii, campanii decisive, pentru bunul mers al treburilor noastre, continuă președintele C.A.P. Bucov să-și depene gîndurile. Porumbul și furajele — acestea s de bază. Avem suficiente forte pentru a le duce cu bine la capăt. Cheia stă în buna organizare și în disciplina muncii fiecăruia. Trudă și chibzuință — acestea sînt, după mine, cheile succesului. Prin ele am ajuns să ocupăm, din 1981 și pînă în 1986, locul I în întrecerea cu unitățile similare din țară. Iar anul acesta dorim să fim din nou în frunte. Cînd te-ai învățat să fii premiant, nu-ți vine la-ndemină să te vezi doar promovat. După care, așa cum procedăm din 1970 încoace, vom pleca, șapte-opt sute de cooperatori, pentru o săptămînă, la mare. Dar, pînă la răsplata muncii — munca e pe primul plan. O muncă eficientă, de calitate. După care putem să stăm liniștiți de vorbă despre belșug și bunăstare.

D. M. ALEXANDRU ■

Costică T. Mișcă despre secretele celor din Bucov

Cheia stă în buna organizare

ficienți pentru a îngriji de animale? Nici o problemă — zice, iar, Costică T. Mișcă. Cooperativa noastră numără 1 400 de membri, în condițiile în care comuna Bucov se află în vecinătatea unui mare centru industrial — Ploiești — și mai are, ea însăși, o platformă cu patru întreprinderi în care lucrează vreo șapte mii de oameni. Dar cooperatorii au rămas ai cooperativei. De ce?

legumicultură, și în industria mică. Cei care își aduc o contribuție mai mare la ceea ce înfăptuim, depășindu-și numărul de norme ce le revin anual, sînt și mai bine plătiți. E firesc. Așa cum firesc este ca țărani să treacă dincolo de bariera strictei specializări, specializare posibilă și chiar necesară, poate, în alte domenii. Aici, unde e vorba de cîmp și de activități pe care cu toți

sibilitatea de a-și produce singură tot ceea ce-i este necesar. Noi aveam probleme cu micii, la ciupercărie. Ne-am făcut un laborator propriu și am ajuns acum să livrăm miceliu altor județe. Așa cum ne-am gîndit să procedăm, începînd chiar din acest an, cu valorificarea la scară industrială a legumelor. Nimeni nu-ți îngădește inițiativa atîta vreme cît adunarea generală a cooperato-

Plecând cu mașina din Botoșani, când după vreo 15 kilometri întâlnești comuna Popăuți, nu știi că de fapt ai intrat în patria astrahanului românesc. Aici, în Stațiunea de cercetare și producție pentru creșterea ovinelor, lucrându-se una dintre cele mai delicate laturi ale vieții, și anume credibilitatea, s-a reușit să se obțină o nouă rasă de oi, oaia de botoșani, ce rivalizează cu performanțele ale blâni cu cele mai renumite rase de ovine în lume. Dacă moda, caprițioasă cum este, a încoronat detronat multe genuri de lănuți, astrahanul a rămas și zeci de ani pe primele locuri ale podiumului, fiind cunoscut și modern, solicitat și cu prețuri ridicate. Provenit de la oaia Caracul, ce s-a născut în stepele asiatice, sună în urechi rădăcinile lac negru sau tranșafir negru, nume încărcate de exotism și mister. Dus de vânturile imensităților orientului. De cițiva ani buni, această oaie „imbrăcată” în astrahan a început să pască și în țara verde a Bucovinei. Din cele 30 de milioane de exemplare prețioase aflate în lume, aproape 2 milioane au găsit o cușină ospitalieră în nordul Moldovei. „Totuși această acomodare s-a făcut foarte greu, căci oaia de caracul era obișnuită cu climă caldă, sezoană, în timp ce în regiunea noastră a dat de ploii și lăta vegetației — spune directorul stațiunii Lucian Marin. Și acum manifestă debilitate și e vulnerabilă la boli parazitare care dau mortalitate și efecte negative asupra calității blâni. Ne-am gândit să împerechem cu modesta pușcă prețioasă Turcană, o specie pară de când e istoria omănilor. Noua rasă, oaia de

Botoșani, îmbină calitățile de frumusețe a blâni Caracul cu robustețea Turcanei indigene”. Simplu, așa spus în două cuvinte! Dar ca să se obțină acest cocktail de calitate, Lucian Marin, Vasile Niga, Mihai Romanescu, Dan Cojocaru, Gheorghe Ahrincă și ceilalți specialiști în zootehnie, medicină veterinară, biologie, chimie, au făcut timp de 20 de ani mii de experimente

și investiții de suflet! — ne spune directorul Lucian Marin care de 37 de ani muncește aici cu har și pasiune. În vitrina lui s-au adunat, ca o dreaptă răsplată, Ordinul Muncii clasa a III-a, Meritul Agricol, diplome de onoare de la simpozioane din țară și internaționale. Odată ce noua rasă a fost consolidată genetic, s-a trecut la o muncă nuanțată de ameliorare, pentru

lor tub cu cele tip bob de mazăre duce la o adevărată gravură în blană, la arabescuri surprinzătoare cu jocuri de linii curbe și reflexe. Pielicelele tip breitschwanz de miei nenăscuți de la oile de reformă, foarte scumpe și căutate, sînt moi și subțiri ca o catifea fină. Blănuți de mare rafinament, obținute printr-o muncă de mare rafinament! Ca să ajungi la estetica de ni-

stress, nici o viroză. Specialiștii stațiunii îi îngrijesc cu precizie și blîndețe, căci pe lângă dragoste de meserie, au și o mare dragoste pentru animale. Îngrijitorul Ilie Mateiuc, venit de 30 de ani în „cercetare”, știe toți berbecii pe nume, le cunoaște dosarul și părinții, le simte caracteristicile exacte ale blâni în palmă, atîta i-a mîngîiat. E suficient să spună un cuvînt că ditamai namila cu păr parcat pus pe bigudiuri și coarne masive și puternice, vine să se gudură ca un lingușor. În jur totul e frumos, începînd cu clădirile luminoase și parcul cu tei bătrîni și terminînd cu statuia impunătoare reprezentînd un cioban cu o oaie pe umeri ce parcă îi înlănuie destinul. „Fiecare trebuie să fim și biogenetician și om de gust, căci singurul criteriu de evaluare a blâni e ochiul. Frumosul naște poftă de frumos. A privi un peisaj plăcut e pentru noi un fel de antrenament pentru menținerea ochiului în formă în vederea aprecierilor estetice ale blănușilor.

La Popăuți se pot întîlni pentru specializări, instruirii, simpozioane, de la ciobani la profesori universitari, de la elevi la directori. Specialiștii din U.R.S.S., R.F.G., Suedia, S.U.A., care au fost în vizită, au avut numai cuvinte de laudă la adresa calității noii rase specializate în blană, la adresa muncii de ameliorare și selecție, la adresa artei de a crește animale. Miorița noastră legendară trecută din baladă în referatele de cercetare, rezistentă și competitivă, a „imbrăcat” cel mai fin astrahan, și-i stă bine!

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

După 20 de ani de studii și cercetări

Astrahanul de Popăuți

genetice, tatonări, încrucișări. Se lucrează ca material de cercetare cu viață și trebuie să-i respecti ciclul biologic. Se așteaptă cu sufletul la gură dar și cu răbdare să se nască mielul ca să se verifice dacă formula cuplului gîndit este cea mai nimerită. Uneori, pentru retușarea la nivel de amănunt a unei calități, se începe iar jocul de combinații al genelor, încercînd alți părinți. „Fiecare oaie din cele aproape 16000 ale stațiunii are o fișă a ei, cu descrierea blâni cînd era miel, cu fotografia din primele luni, cu evoluția însușirilor, cu modul de a le transmite urmașilor, cu caracteristicile părinților și bunicilor. Numai pe baza acestor „biografii” se pornește la stabilirea partenerilor cuplurilor. De fapt, cercetarea, munca noastră laborioasă este căutare, vis

a diversifica tipul de buclaj al blâni și culorile, pentru a îmbunătăți calitatea firului de păr. Expoziția de mostre de blană subțire de la oile de Botoșani este o incintă a ochiului, a simțului pentru frumos. Pe lângă culorile clasice, negru și brumăriu, astrahanul de Popăuți este și maro, roz, sur, alb. La brumăriu s-a omogenizat culoarea dispărînd dunga mai deschisă ce-i scădea valoarea. Albul trece de la nuanța „unt” la sidef, rozul are diferite intensități între pal și cărămiziu. La sur s-au reușit 2 tonalități coloristice pe același fir de păr, mai închise la bază, mai deschise la vîrf, dînd senzația de platinat. S-a realizat toată gama de buclaje, mici, mijlocii, mari, de la buclele clasice complet închise la cele applatizate ce creează desene încîntătoare. Combinația bucle-

vel mondial a degradeului firului de păr, cîți miei s-or fi născut la Popăuți? Dar cercetările de aici nu rămîn în teritoriul steril al unor speculații biologice și nici nu produc doar exponate pentru vitrinele unei expoziții. Ele se concretizează în îmbunătățirea raselor de ovine din 6 județe ale Moldovei, atît în marile unități zootehnice, cît și în gospodăriile populației. Anual se livrează 800 de berbeci de valoare și 20 de mii de doze de material seminal pentru însămînțări artificiale, precum și mii de femele tinere pentru reproducere. Înainte de toate, ca să fie frumoși, miei trebuie să se simtă bine în acest laborator-reședință. Și într-adevăr au și de ce să zburde și să salte ca niște jucării mecanice. Totul este alb și curat ca la Nufărul, confort și nutriție ca la carte, nici un

Începem călătoria noastră prin Poiana Mare, județul Dolj, alături de Alexandru Toană. Erou Muncii Socialiste, cu cuvintele aducere aminte.

— În 1950, cînd s-a pornit proiectiv din Poiana Mare, verea obstească a acestuia era de cel mult 80 mii lei. Recoltele atunci erau cele care se obțineau mai prin toată țara, în jur de 1500 kilograme porumb 800-900 kilograme grâu la hectar. Ca să nu spun mai mult, anul acesta sperăm să obținem 2000 kilograme porumb la hectar. La Poiana Mare sînt astăzi C.A.P. a căror avere obstească este în jur de 60 milioane C.A.P. Viată Nouă, una din cele 4 cooperative din Poiana Mare și unde am fost presedinte din 1967 pînă în 1981, cînd am fost numit presedinte al U.A.S.C. Poiana Mare, a primit titlul de Erou al Muncii Socialiste, două Medalii de aur ecera și Ciocanul, două Ordinele Muncii clasa I și Meritul Agricol pentru recolte mari la grâu și porumb și recoltă record, de 80 tone la hectar, la sfecla și zahăr. Altele sînt problemele, altele sînt recoltele. Oamenii nu o altfel de viață, au alte spirății.

Din cele 17 mii de hectare cîntre C.U.A.S.C. Poiana Mare, 12 mii sînt irigate. Pe lângă culturile de bază, grâu, orz, porumb, sfeclă de zahăr, mai mult de 100 hectare se cultivă cu legume, 600 hectare cu vie. Zootehnia este la mare preț. Pe raza U.A.S.C. sînt două complexe vaci cu lapte și două ferme de oi de elită pentru reproducere, rasa Coridali. Fiecare din cele 8 unități C.A.P. crește în sistem gospodăresc peste o mie de bovine, din care 400 vaci cu lapte. Sursa principală a veniturilor este producția agricolă și zădărnici.

— Problemele principale ale agriculturii de astăzi, așa cum le-o cere presedintele țării, sînt stabilizarea muncii, obținerea unor recolte cît mai mari, folosirea tuturor resurselor de care dispune satul și creșterea nivelului vieții oamenilor de la sate. Așa a subliniat încă o dată varășul Nicolae Ceaușescu la aniversarea cu activul de vîrf și cadrele de bază din agricultură din 1-2 septembrie: „Fără ordine, fără disciplină, fără o bună organizare, fără un înalt spirit revoluționar nu se poate înfăptui revoluția agrară, nu se pot obține producțiile pe care le avem în vedere în toate județele și în

toate unitățile”.

Orașul poate fi luat ca exemplu de viață, însă nu în totalitate. Satul se va deosebi întotdeauna de oras într-un fel sau altul. Munca de la oras diferă de munca de la sat. Nu ne putem imagina, de exemplu, că fetele de la fabrica noastră de conserve vor merge la lucru cu tramvaiul sau cu troleibuzul. Nici nu dorim una ca asta. Ele vor lucra cîteva zile la fabrică, apoi își vor lua saba pe umăr și vor lucra în legumicultură. Ele sînt și muncitoare și tărănci, însă trăiesc la sat și asta are o mare importanță. Trăiesc din munca cîmpului. Și, uite, astfel am ajuns să vorbim despre așa numitul sector al activităților industriale, sursă de venituri pentru unitățile agricole și deci, sursă de ridicare a nivelului calitativ al vieții la sate. Aceste

de legume. Totul este făcut cu mina noastră. Teava necesară construcțiilor am achiziționat-o dînd în schimb fier vechi, cărămida este făcută cu forte locale, clădirile sînt ridicate de meseriașii comunei. Am cumpărat doar plăciile de azbociment pentru acoperisuri și, bineînțeles, utilajele de la Fabrica de conserve din Calafat. Pînă și centrala termică necesară asigurării energiei termice pentru autoclave am realizat-o, așa cum se vede, prin folosirea unor cazane de locomotivă casate. Combustibilul este asigurat de rumegușul de la atelierul de timplărie și rădăcini de la defrișări. Fabrica din C.A.P. Viată Nouă funcționează de 3 ani. La Viată Nouă lucrează 100 de fete, la celelalte 50-60. Sînt absolvente de liceu agro-industrial. Poate că la început le-a ve-

— Sînt posibilități foarte bune de a face mai rentabilă activitatea unor unități din agricultură. Să recunoaștem că a fost o perioadă cînd nu le-am dat atenția cuvenită. La Viată Nouă, pe lângă prelucrarea legumelor, am înființat secția de mături, de floricele din porumb, de sucuri și de apă gazoasă pentru populație. În intenția noastră este să cultivăm la toate unitățile în cultură dublă 50 de hectare cu sorg și 4-5 hectare cu porumb de floricele. Un hectar de porumb dă o recoltă de circa 3000 kilograme boabe. Se vinde kilogramul de floricele cu 30 de lei. Se obține de pe un hectar între 70 și 90 mii de lei, adică un beneficiu net de 30-40 mii lei. Nici un hectar cultivat cu orice altceva nu dă un astfel de beneficiu. O măsură se vinde cu 25 de lei. Pe noi ne costă —

răspunde primarul comunei, inginerul Petre Simion.

— Comuna are 15300 locuitori, cît un oras important dinainte de război. Avem 6 școli generale cu 1613 elevi și 5 grădinițe cu 480 copii. Avem toată gama de prestări servicii. Ne lioseste doar un atelier de tăbărie și asta pentru că n-avem la îndemînă mesterul care să-l bornească. În comuna funcționează un C.P.D.A.M. dezvoltat care are 6 magazine alimentare și 7 restaurante. Ele nu mai seamănă cu bufetele de comună în care omul intra, bea o tuică și pleca acasă. La cîteva din ele servim mîncare caldă și preparate culinare. În perspectivă avem deschiderea unei linii cu autoservire. Avem două secții de prelucrat lemn, ambalaje pentru legume, unde lucrează în 3 schimburi 180 de tineri. Vrem să le oferim posibilitatea, lor și altora, să servească o masă caldă cu 15 lei. În cîteva zile vom deschide și o curătorie chimică. Pe lângă consiliu am deschis o secție de prelucrări mase plastice, care produce încădoși furtune pentru irigații. În fiecare curte a comunei există un solar. În intravilan, pe 250 de hectare se cultivă tomate. În fiecare an, C.L.F.-ul din comună achiziționează în jur de 20 mii tone tomate, din care 90 la sută se exportă. Răsadurile se produc pe pat cald, pe bălețar, fără consum de energie. La mare cinste la noi sînt caii. Astăzi fiecare unitate are cel puțin 30 de atelaje. Am luat roțile de la A.P.T.-uri, le-am pus la căruțe și platforme și A.P.T.-urilor le-am confecționat roți metalice. Pentru cît se deplasau ele, erau suficiente. Majoritatea unităților au trecut la confecționarea platformelor, căruțelor și trăsurilor care înlocuiesc masinile. La inițiativa tovarășului Toană, în fiecare an, pe raza C.U.A.S.C. se organizează expoziții-concurs în care fiecare unitate se prezintă cu realizările de vîrf din ultimul an: care lungi pentru paie, căruțe pentru transporturi obisnuite, trăsuri metalice, cu roți de lemn sau cu pneuri, cai de tracțiune, exemplare reușite de animale. Se fac aprecieri pe viu, critică, se trag concluzii. Este un fel de nivelare de tehnologii la nivelul C.U.A.S.C. Nimeni nu poate să rămînă pe afară, să nu se prezinte cu ceva.

OPREA GEORGESCU ■

Alexandru Toană despre sursele bogăției la Poiana Mare

„Nimeni nu poate să rămînă pe-afară”

activității, nu mai e un secret pentru nimeni, au darul de a păstra forța de muncă în cadrul cooperativelor, de a o ocupa tot timpul anului, de a o avea intactă în perioadele de vîrf ale campaniilor agricole. Din C.U.A.S.C.-ul nostru, cel mai dezvoltat sector de activități industriale este la C.A.P. Viată Nouă. S-a întimplat să fie așa pentru că aici am experimentat de fapt unele activități și ne măsurăm ce am văzut că dau rezultate le-am extins și la celelalte unități. Pe lângă Fabrica de conserve din Calafat, cu asistența lor tehnică, cu utilajele lor, pentru care plătim amortismente și pe care cu timpul le vom achiziționa, am înființat 4 fabricate de conserve, fiecare cu cîte o linie de fabricație, unde producem conserve: castraveți murati, gogosari, ardei capia, mazăre, gemuri, dulceturi și compoturi. Fabricile au o capacitate de 1000 tone pe an. Putem face și 15-20 tone pe zi dacă avem materia primă necesară. Fiecare unitate aduce un beneficiu de 2 milioane lei pe an. Întîi am făcut una la C.A.P. Viată Nouă din Poiana Mare. Văzînd că dă rezultate, am mai făcut cîte una la Ghidici, Pîscu Vechi și Seaca, adică la unitățile care au ferme

nit greu să ia saba și să lucreze la cîmp. Se gîndeau poate să-și caute de lucru cine stie prin ce alte părți. Au început să lucreze la fabrică. Era altceva. Tot ele își asigură legumele necesare și se duc în ferme și lucrează.

La fabrica din C.A.P. Viată Nouă în ziua vizitei noastre se făceau conserve de tomate, vinete, ardei, gemuri de caise, piersici și prune. Muncitoarele în halate albe de o curățenie impecabilă, condiții de lucru identice cu ale marilor unități industriale. De altfel, sefa C.T.C. de la Fabrica de conserve din Calafat era în unitate pentru control și asistență tehnică. Inginierul Constantin Tache, presedintele C.A.P. Ghidici e multumit de activitatea fabricii. La un borcan de gem și îl ridică în fața ochilor. Sînt situații cînd o vacă nu aduce beneficiu cît acest borcan de gem: 3 lei. Pentru apariția acestor fabricute, atît de rentabile și bine venite, a fost necesar un adevărat război al hirtiiilor: ba nu erau proiectele complete, ba nu era scos avizul de combustibil, desi nimeni n-avea nevoie de cotă de combustibil. Toate tîn de domeniul trecutului. Fabricile au luat-o înaintea hirtiiilor. Ele au venit după aceea.

manoperă, materiale și alte cheltuieli — 12 lei. De pe un hectar se pot obține 3000 de mături. În toate C.A.P. din consiliu avem ateliere de timplărie, zidărie, croitorie, cîsmărie. Toate serviciile. Un om din comuna noastră n-are nevoie să se ducă la oras pentru cumpărături obisnuite, pentru reparatii obiecte casnice.

La Poiana Mare, recoltatul legumelor de sezon era în toi. Recoltele de grâu, între 5 și 6 mii kilograme la hectar, au luat de mult drumul hambarelor. Totul era pregătit pentru campania de recoltare. A cîta în viața lui Alexandru Toană și a oamenilor cu care a pornit la drum în 1959? Unii dintre ei lucrează ca șefi de echipă încă de atunci: Ion Bicioi, Stan Virtosu, Petre Vințilă, Jeana Ciuciă, Maria Nistor și Ion Florescu. Ei, ca și ceilalți mulți, anonimi deocamdată, sînt autorii recoltelor bogate de la Poiana Mare și ar trebui să poarte fiecare la piept o părticică din titlul de Erou al Muncii Socialiste acordat C.A.P. Viată Nouă, din multele medalii și ordine pe care le-a primit aceasta.

Și totuși ce mai e nou la Poiana Mare? Prin ce acești oameni se deosebesc de alții? Ne

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

● **Primum, din partea I.T.B. — E.T.C.Tx. — strada Galați nr. 216, sectorul 2:** „Urmare articolului „ECUSONUL” apărut în revista FLACARA nr. 29 (1974) din 17.07.1987 în cadrul paginii „Cu simțul datoriei față de cetățean”, vă comunicăm următoarele: articolul a fost afișat și prelucrat cu toți conducătorii auto din cadrul autobazei Giulești, dispunându-se totodată premiera tov. conducător auto Ion Dumitru”.

● **Mă numesc Viorel I. Magilu, fiul lui Ion I. Mazilu din satul Tega, comuna Pânătau, județul Buzău — locuiesc în prezent în municipiul Sf. Gheorghe, județul Covasna, strada Lenin, blocul 18, scara F., apartamentul 14. Vă scriu în numele locuitorilor satului Tega unde m-am născut și am copilărit în legătură cu o situație ce domnește de mai mulți ani: satul Tega se află la o distanță de cca. 8 kilometri de reședință Căvătău, fără ca între acestea să existe vreun mijloc de transport în comun. Aprovizionarea populației din Tega cu piine, zilnic, se face conform indicațiilor consiliului popular Căvătău. Zilnic, sau de două-trei ori pe săptămână, locuitorii satului Tega sînt obligați să meargă pe jos 16 km, dus-întors, pentru a-și ridica piinea necesară hranei, pe un drum unciori impracticabil, traversat de izvoare. Menționez că în satul Tega există un magazin sătesc cu program zilnic, iar de la ferma zootehnică Pânătau, aflată în Tega, dimineața și seara, în fiecare zi, pleacă două căruțe cu cai pentru a transporta lapte la reședința comunei. Propunerea mea este aceea de a se organiza trimiterea piinii cu aceste căruțe, la întoarcere, la magazinul sătesc, locuitorii din Tega fiind astfel scutiți de oboseala drumurilor actuale, mai ales mulți dintre aceștia fiind oameni vîrstnici. O inițiativă a consiliului popular comunal în acest sens ar fi mai mult decât binevenită.”**

● **Consiliul popular județean Călărași:** „Referitor la scrisoarea numitei Maria Taras din municipiul Călărași, blocul V.8, scara II, apartamentul 3, strada Magnoliei — adresată redacției și trimisă nouă spre competență rezolvare — prin care solicita sprijin în vederea angajării: în ziua de 20 Iulie a.c., cu repartiția nr. 11566 a Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, susnumita a fost angajată ca operator cupatoare la Combinatul siderurgic Călărași”.

● **Consiliul popular al Sectorului 5:** „La scrisoarea adresată redacției de către Emilia Scobai din strada Baciului nr. 12, blocul 12, apartamentul 28, care solicită recalcularea contribuției bănești prevăzută de Legea 1/1985, vă facem cunoscut: Biroul Permanent al Comitetului Executiv al Consiliului popular al sectorului 5, în ședința de lucru din 10.08.1987, analizînd situația acesteia, a dispus recalcularea contribuției bănești de la 115 la 80 lei.”

● **„Vă rugăm respectuos să ne ajutați și pe noi în următoarea problemă: sîntem foarte mulți navetiști care călătorim cu trenul, traversînd apoi cu brodul, către Chelmac; pină aici toate bune, neocazul însă e acela că numitul Ion Făgărășanu, cel care este retribuit pentru trecerea navetiștilor cu brodul, este aproape întotdeauna sub influența lui Bachus iar noi întîrziem de multe ori, ba chiar nu mai ajungem la serviciu, el nefiind prezent la trecerea peste Mureș. Nu înțelegem cum mai poate fi păstrat pe un astfel de post un om aflat mai întotdeauna în stare de ebrietate și care a mai și suferit o condamnare de 2 ani pentru lăsarea a doi copii fără întreținere! Tot zilnic sînt transportați cu brodul și mulți elevi, comportamentul irresponsabil al lui I.F. ne perturbă activitatea, punîndu-ne chiar uneori viața în pericol” (scrisoarea este semnată de un număr de 6 cetățeni din localitatea Belotînt — județul Arad).**

● **Intreprinderea de rețele electrice — Bacău:** „Privind rezolvarea sesizării lui Ioan Radu, satul Cornățel, comuna Urechești: pentru reconstruc-

ția rețelei electrice de 0,4 kV pe stâlpi de beton din satul Cornățel a fost nevoie să se întrerupă alimentarea cu energie electrică a consumatorilor pe timp de 60 zile. Repusă în funcțiune, această rețea îndeplinește la ora actuală toate prescripțiile tehnice de furnizare a energiei electrice, toți consumatorii din sat fiind mulțumiți.”

● **Din partea U.G.S.R.:** „În legătură cu scrisoarea adresată redacției prin care Florica Preda, om al muncii la Intreprinderea „POLICOLOR”, sesizează neplata unui certificat de concediu medical, în urma cercetărilor la întreprindere și a discuțiilor purtate cu mai mulți oameni ai muncii de la secția unde lucrează tov. F.P., s-a constatat că în realitate nu au fost făcute investigații la domiciliul numitei pentru a se verifica dacă simulează boala sau nu respectă tratamentul. Șeful secției respective, în mod nelegal, a scris pe certificat să nu fie plătit acesta. După efectuarea cercetărilor a reieșit că respectivul certificat medical a fost corect eliberat, și cu respectarea prevederilor legale, motiv pentru care a fost introdus la plată la lichidarea lunii august a.c.”

● **Ion Dodoc din comuna Bujoreni, satul Oiteni nr. 33, județul Vilcea ne scrie, printre altele:** „Anul acesta s-au executat lucrări de întreținere a șoselei Rm. Vilcea — Sibiu, ce trece și prin comuna Bujoreni. La un moment dat lucrarea a fost întreruptă, în apropierea locuinței mele, pe o perioadă de o lună de zile. În porțiunea întreruptă a rămas o treaptă de asfalt de 3-5 cm. grosime, astfel că la impactul autovehiculelor cu această treaptă, s-au produs vibrații deosebit de violente ce s-au transmis pe o rază de 50-100 metri, afectînd construcțiile. Din acel moment au început să apară fisuri în planșeele locuinței mele, fisuri ce se măresc mereu, astfel încît există pericolul degradării construcției. Aș dori să aflu dacă există vreun organ, sau personal specializat într-o astfel de problemă, pentru a solicita sprijinul cuvenit. Menționez că am stat de vorbă cu cîțiva oameni de bine, dar soluțiile propuse nu-mi inspiră încredere.”

● **Comitetul județean Brăila al P.C.R.:** „Referitor la scrisoarea numitului Tudorel Lupu din municipiul Brăila, cartierul Obor, blocul 27, care solicită reintegrarea în muncă, în urma desfacerii contractului de muncă (provocat din vina sa, după cum reiese pe larg din răspunsul de față — n.r.), la întreprinderea de reparații Brăila: avînd în vedere că în prezent familia acestuia s-a mărit, avînd cinci copii, și în urma discuțiilor purtate și în cursul cărora i s-au dat toate lămuririle solicitate, s-a ajuns la soluția — acceptată de T.L. — de a fi reincadrat în muncă la I.R. Brăila, urmînd să lucreze chiar în incinta întreprinderii. Totodată, pentru a i se da posibilitatea să recupereze din punct de vedere material prin sporirea contribuției, a fost înscris la un curs de calificare de șase luni, urmînd ca după absolvirea acestuia să poată beneficia de categoria V de încadrare.”

● **Două scrisori — două „varianțe pe aceeași temă”: TELEFOANELE.**

● 1.) — „În luna decembrie 1986, Poșta nr. 1 Călărași ne-a instalat postul la domiciliu cu nr. 22471. Toate bune, pină cînd pentru perioada martie-aprilie 1987 primim aviz de plată pentru suma de... 1947 lei! ? Am făcut contestație, am fost și în audiență, solicitînd verificarea aparatului pe perioada menționată. În urma verificării, ni s-a comunicat că totul este în ordine, adică sîntem buni de plată: dar verificarea s-a făcut pentru perioada... iunie-iulie, cînd, ca și în toate celelalte luni — mai puțin martie-aprilie, cea solicitată de noi — suma medie era de cca. 110 lei” Fl. Voicu, strada Flacăra, blocul A.9, apartamentul 5 — Călărași.

● 2.) — „Din anul 1970 și pină în prezent solicit instalarea unui post telefonic la domiciliul meu din strada 7 No-

Scrisoare comentată

Vicii ascunse

Paul Chiva, din Berevoești — Dimbovița, merge la tirg. La Fieni. Vinde acolo, cu 14000 de lei, un cal. Cumpărătorul se cheamă Paul Istrate și e din Runcu, așadar conjudețean. Se pare că a fost un cal bun calul lui Chiva, de vreme ce Istrate l-a pus banii cheș în mină celui care, din pricina unor necazuri familiale, a fost nevoit să se despartă de un animal pe care-l iubea mult. Calul a fost supus, înainte de a-și schimba stăpînul, tuturor probelor știute: căutarea dinților, trasul căruței goale, cu roțile legate, dar și a căruței cu 10-12 oameni cocoțați între loitre și încăltele. Probe trecute cu brio, fapt pentru care pe-nserate, a fost băut aldămașul și cei doi bărbați — Chiva și Istrate — s-au despărțit prieteni.

Intîmplarea — tristă, desigur, se petrece la numai trei zile după încheierea tirgului: calul moare! De ce?, cum?, greu de aflat. Paul Istrate merge, cu inima îndoită, la întreprinderea „Steaua Electrică” din Fieni, acolo unde lucrează Paul Chiva, și-i anunță acestuia moartea animalului. Chiva merge degrabă la Runcu și constată, stupefiat, că frumosul său cal era tăiat buchele și aruncat într-o groapă. De-abia de-aici începe tevtura. Paul Istrate îl cheamă în instanță pe celălalt Paul — Chiva —, susținînd că acesta l-a vîndut un cal bolnav. Chiva susține, la rîndu-i, că în ultimul an calul a fost perfect sănătos. Mai apar în fața completului de judecată și trei martori care susțin că la vînzare calul era „cam obosit”.

Judecătoria din Tirgoviște și, mai apoi, Tribunalul județean Dimbovița (în recurs) dau cîștig

de cauză lui Paul Istrate, susținînd (fără vreo expertiză sanitar-veterinară) că, înainte de vînzare, calul ar fi avut vicii ascunse, în sentința civilă notîndu-se și boala — științific sau popular numindu-se tot tignafes. Prin intermediul revistei noastre, memoriul lui Paul Chiva este înaintat Procuraturii Generale, împreună cu o serie de probe suplimentare. Recursul declarat de Procuratura Generală împotriva celor două hotărîri, a fost admis de către Tribunalul Suprem (secția civilă), for care a casat și amintitele hotărîri, cauza fiind retrimisă spre judecare la instanța de fond. Cei trei martori au fost reaudiati și — stupoare! — declarațiile lor nu mai corespund celor anterioare. Ei — s-a dovedit — nici măcar nu fuseseră la tirg atunci cînd fusese vîndut calul! Apoi, apare limpede faptul că soluția dată inițial de instanța de fond este în contradicție cu concluziile expertului (medicul veterinar Alexandru Petrescu), acela care a stabilit că moartea animalului s-a datorat unei boli contractate în gospodăria noului stăpîn. Așa se explică și faptul că animalul a fost ciopîrțit și aruncat la groapă, fără a se mai aștepta necesara expertiză.

Că minciuna are picioare scurte, e lucru știut. Dar ea poate să poarte oamenii pe drumuri, vîzînd beneficii nemeritate — s-a probat cu acest prilej, cazul de față fiind un îndemin la meditație adresat celor care mai pot gîndi că adevărul este doar o floare sfioasă, care-și scoate greu și rar mugurii din zăpadă.

DORIN SALAJAN

embrie nr. 6. În ultimii ani mi-am pierdut ambii părinți rămînd singur, mai menționez că sînt infirm gradul I în urma unei fracturi de coloană vertebrală, conf. dosarului 13484. Îmi este atît de necesar, pentru a păstra legătura cu lumea! Vă mulțumesc anticipat, etc.” (Dumitru Anghel, comuna Chiajna — Sectorul Agricol Ilfov).

● **Consiliul popular al Sectorului 6:** „La scrisoarea numitului Vladimir Ardeleanu, vă comunicăm: din verificarea actelor medicale transmise de către acesta, Comitetul executiv a hotărît reducerea contribuției bănești la suma de 300 lei și scutirea ambilor soți de contribuție în muncă pentru anul în curs.”

● **Consiliul popular al județului Sibiu:** „În legătură cu scrisoarea adresată revistei de către familia Elvira și Ilie Bursă din municipiul Sibiu: verificînd situația am constatat că familia Bursă este compusă din 3 persoane (1 copil), soțul fiind încadrat în muncă la întreprinderea de piese auto Sibiu, iar soția la întreprinderea „TEXTILA” — Cisnădie. Nu au domiciliu stabil în municipiul Sibiu, ci în județul Vilcea și ca urmare conducerea întreprinderii de piese auto l-a trecut pe Ilie Bursă în tabelul nominal cu ordinea de prioritate pentru locuințele aflate în administrarea unității. Au locuit în gazdă — strada Diaconovici nr. 23 — în condiții necorespunzătoare, fapt pentru care conducerea întreprinderii le-a repartizat o cameră și acces la dependențe în cîminul de nefamiliști, cu perspectiva de a se extinde și în cealaltă

încăpere din cadrul apartamentului. Membrii familiei s-au declarat mulțumiți, înțelegînd că în acest moment nu există alte soluții.”

● O scrisoare sosită la redacție din partea unor membri ai Asociației de locatari nr. 66, cartierul Cuza Vodă II, strada Eroilor nr. 18 — Suceava, ne relatează (precizăm că destul de confuz — n.r.) o situație din care încercăm să rezumăm următoarele: deși numărul copiilor care locuiesc aici este foarte mare (autorii susțin că ar fi mai mare chiar decît al adulților, sau părinților — dar acesta este un aspect secundar), aceștia sînt pur și simplu nevoiți să se joace... în stradă (lucru extrem de periculos, se dă de înțeles că au fost accidente grave!), intrucît anumiți locatari, fără aprobare și fără a plăti impozite, au ocupat și parocelat terenul destinat recreerii, pentru a-și face, aici, grădini de zarzavat ale căror produse le valorifică pe piață. În plus, toți locatarii plătesc lunar o anumită sumă, pentru un „teren verde” care, practic, nu există.

Dacă situația se prezintă într-adevăr așa, solicităm celor în drept să ia măsurile ce se impun, pentru a le reda micuților spațiul lor de joacă.

● **Spitalul clinic Tg. Mureș — Clinica de ortopedie:** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către Radu Doană, prin care acesta solicită o consultație la dr. doc. Cornel Ciugudean, vă comunicăm că numitul poate veni la consultația solicitată în oricare zi a săptămîinii.”

● **Comitetul municipal Botoșani al P.C.R.:** „În legătură cu

scrisoarea Elenei Mihai din Botoșani, care solicită sprijin pentru a se încadra în muncă, vă comunicăm: numita a lucrat la întreprinderea de industrializare a cărnii Botoșani pină la data de 5.06.1985 cînd i s-a desfăcut contractul de muncă, fiind condamnată pentru furt din avutul obștesc. Este calificată ca preparator produse din carne, lapte, legume și fructe. Afiindu-se în evidența Oficiului forței de muncă, i s-a oferit în mai multe rînduri loc de muncă la Secția de producție alimentară a UJCOOP Botoșani, dar a refuzat. În prezent, după discutia purtată în urma scrisorii menționate mai sus, numita a acceptat să se încadreze la S.P.A. Botoșani, ca muncitoare sezonieră, urmînd a fi angajată definitiv cînd va exista un post disponibil.”

Pagină realizată de HORIA PATRAȘCU

Poșta redacției

● **Gheorghiu Elena — Fetesti:** Trebuie să răspundeti sprijinului acordat pentru rezolvarea situației deosebite a familiei dv., la care în primul rînd ați contribuit dv. prin schimbarea modului de viață și a atitudinii față de muncă și familie.

● **Popazu Anton — București:** Prin decizia nr. 88755/2.06.87 s-au revizuit deciziile anterioare, acordîndu-vi-se drepturile de pensie legal cuvenite, urmînd să primiți diferența. Perioada stagiului militar nu s-a luat în calculul vechimii în muncă pentru că înaintea încorporării nu ați muncit (art. 20(2) lit. a din Legea 3/1977).

● **Ghiță Nicolae — București:** Deoarece contractul de închiriere pentru apartament a fost încheiat ca anexă la contractul de muncă, dacă v-ați transferat la o altă unitate, acesta își pierde valabilitatea.

● **Docuz Nicolae și Roșu Constantin — Buzău:** Pentru separarea consumului de energie electrică pe fiecare garsonieră este necesar să se achite consumul la zi față de I.R.E. (defalcarea între locatari fiind în sarcina asociației, în funcție de aparatele electrocasnice deținute de fiecare locatar) și apoi să vă adresați I.J.G.C.L. pentru întocmirea documentației necesare executării lucrărilor respective.

● **Solovăstru Suzana — Sighișoara:** Cum nu ați mai fost încadrată în muncă, nu sînteti calificată și aveți numai 8 clase absolvite, nu puteți fi încadrată decît ca muncitor necalificat.

● **Vasilie Vasile — Hunedoara:** Fată de cele sesizate, unitatea s-a angajat să vă asigure un apartament corespunzător atît din punct de vedere al confortului, cit și al suprafeței locuibile pentru cei 4 membri ai familiei.

● **Mirza Cornel — Deva:** Conducerea secției A.C.T., în funcție de pregătirea profesională, aportul personal în desfășurarea activității și la solicitarea dv., a căutat să vă ajute, dar trebuie să înțelegeți că nu puteți primi o retribuire fără să depuneți nici un efort.

● **Mogos Gheorghe — Reșița:** Este necesar să comunicați printr-o cerere Direcției generale a arhivelor statului exact la ce regională și sector din cadrul Direcției generale a Canalului Dunăre-Mareea Neagră ați funcționat, în ce calitate, precum și datele dv. complete de stare civilă.

● **Balus Iolanda — Piat. Neamt:** Încadrările de lucrători pentru aparatul vamal se fac din rîndul personalului cu pregătire medie și pregătire superioară economică sau juridică, pe baza scoaterii la concurs a posturilor devenite vacante, potrivit Legii 12/1971.

REGHINA VĂRVICI

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11-14.

Modele durabile

În climatul de larg democra-
tism și profunde înnoiri crea-
toare generat de istoricul Con-
gres al IX-lea al partidului,
de forumul celui de al III-lea
Congres al educației politice și
culturii socialiste, instituit din
inițiativa tovarășului Nicolae
Ceaușescu, secretarul general
al partidului, președintele Re-
publicii, avem prilejul de a
evalua efortul întregului nostru
popor de înălțare a României
socialiste pe culmi tot mai în-
floritoare, de creștere a omu-
lui nou, de înflorire a culturii
socialiste. În acest amplu pro-
ces, un rol hotărâtor îl are clar-
văzătorul nostru conducător,
tovarășul Nicolae Ceaușescu,
marele strateg al tuturor victo-
riilor noastre, luminatul ctitor
de țară nouă, strălucită perso-
nalitate a vieții politice inter-
naționale. Subliniem, de ase-
menea, cu aleasă mândrie, con-
tribuția deosebită la înfăptui-
rile grandioase în toate dome-
niile vieții materiale și spiri-
tuale, a tovarășei Elena
Ceaușescu, savant de renume
mondial, neobosit militant pen-
tru punerea științei, învățămîn-
tului și culturii în slujba feric-
cirii și propășirii omului. Gîndi-
rea și acțiunea profund nova-
toare ale tovarășului Nicolae
Ceaușescu, declanșând uriașele
energii și vocațiile constructive
ale întregii noastre națiuni, in-
dicînd ample magistrale ale
mersului nostru neabătut înain-
te, sint însăși apa vie a deveni-
rii noastre materiale și spiri-
tuale. În vastul șantier al
muncii generatoare de mutații
calitative din acești ani, cei
mai rodnici din istoria patriei
— în care ne-am regăsit deop-
trivă în chip de făuritori și
de beneficiari de bunuri mate-
riale și spirituale — s-a pro-
dus o nouă și superioară înțe-
legere a condiției culturii și
artei, a omului și a raportu-
rilor sale cu societatea, s-a re-
definit și îmbogățit însuși sta-
tutul creatorului de literatură și
artă, integrat tot mai activ în
marile mutații ale contemporane-
ității, desăvîrșindu-și meni-
rea de om al cetății.

De aceea, întîmpinînd cu fi-
rească receptivitate îndemnul
secretarului general al parti-
dului, adresate în repetate rin-
duri cu caldă înțelepciune scri-
torilor, ne-am găsit, mai mult
decît oricînd, în miezul vieții,
al realităților construcției so-
cialiste, alături de semenii noș-
tri, minunații oameni ai ace-
stui timp incandescent; în dialo-
guri directe, deschise, pătrun-
se de adevărurile existentei,
ne-am străduit să-i cunoaștem
și să-i înțelegem mai bine, spre

a da scrierilor noastre acel
spor, atît de necesar, de re-
flectare a unor durabile mode-
le și aspirații umane, reprezen-
tative pentru vremea pe care o
trăim.

În contextul acestui climat
generos, animați de o profun-
dă responsabilitate partinică,
slujitorii condeiului de pe stră-
vechile meleaguri doljene au
obținut succese importante în
realizarea unor scrieri cu un
valoros conținut de idei, pur-
tătoare ale unui nobil mesaj
umanist, revoluționar, în inte-
grarea lor tot mai pregnantă
în activitatea politico-educativă
și cultural-artistică a zonei.

Stăruie în memoria noastră
emoționantele întîlniri cu mine-
rii gorjeni în sălile de apeli, cu
făuritorii fulgerelor artificiale
sub cupolele „Electroputerii”, cu
creatorii constelațiilor de lu-
mini ale Porților de Fier, cu
meșterii aluminiului din Slati-
na, cu harnicele textile din
Calafat și iscusitele țesătoare
de covoare din Tismana, cu
mecanizatorii mănoaselor ogoa-
re din Segarcea, cu ațîția din-
tre făuritorii de bunuri mate-
riale de pe meleagurile noastre.

Sîntem conștienți că, atît în
domeniul creației, cît și în al pro-
movării ei spre publicul cititor,
rezultatele nu au fost întot-
deauna pe măsura cerințelor și
exigențelor actualității; au ră-
mas încă neinvestigate impor-
tante fapte și realități umane,
după cum unele pagini scrise
nu au atins cotele măiestriei
autentice, rămînînd palide cre-
ionări, cu șanse reduse în con-
fruntarea cu timpul. Este din-
colo de orice îndoială că măre-
țele cititorii ale timpului noș-
tru, oamenii care au ostenit
întru făurirea lor, ritmul trep-
pidant care guvernează naște-
rea lor merită mai multe și
mai frumoase pagini decît cele
pe care le-am izvodit noi. Este
de datoria noastră să medităm
asupra acestor neîmpliniri și să
creăm acele opere care să dăi-
nuiască, spre continua înălțare
a limbii și literaturii române.
Sîntem fericiți că putem în-
făptui aceste aspirații în cli-
matul de autentică libertate de
exprimare, de adinc democra-
tism și umanism revoluționar
rod al politicii înțelepte și gri-
jii permanente ale iubitului
nostru conducător, tovarășul
Nicolae Ceaușescu, strălucit
promotor și strateg al făuririi
binelui și prosperității pentru
toti oamenii planetei, pentru o
viață demnă, pentru pace în
întreaga lume.

ILARIE HINOVEANU ■

Poem pentru patrie

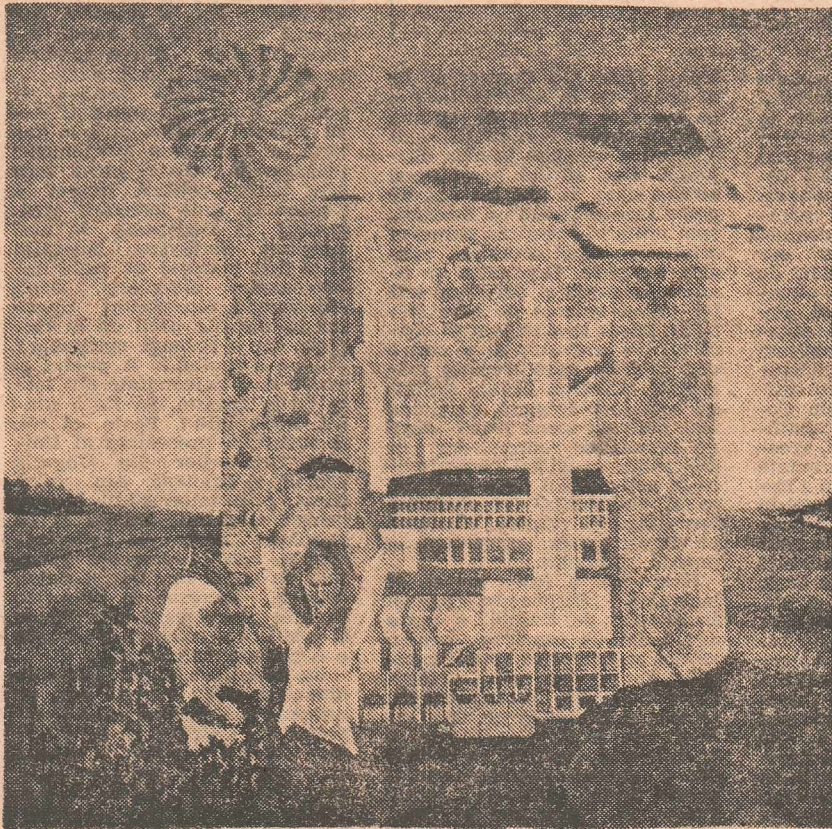
Lumini stelare

La ceas de toamnă tănuind carate,
Te-adeveresi în limpeziri de zori;
Lumini stelare, horbotă de roade
Ți-așezi pe iia ta din trei culori.

În simfonia faptelor de muncă
Un cor măreț — întregul tău popor —
Durează pentru miine zid de stîncă
În ev de aur, ev ciocotilor.

Stegari de glorie, arhitecți de pace,
Partidul comunist și-al său Erou,
Trimite solie de pe plaiuri dace —
De libertate, de progres, de nou.

NIGOLAE ROTARU ■

Dulce
Românic

Din expoziția republi-
cană organizată cu prile-
jul încheierii celei de-a
VI-a ediții a Festivalului
național „Cîntarea Româ-
niei”.

Scriitorul — conștiință a epocii sale

VASILE SĂLĂJAN:

„Romanul e un mod
de a fi împreună”

— Cred că v-am deranjat din
lectură. Pot să vă întreb ce ci-
tiți, stimate Vasile Sălăjan?

— Sint cu Bariț pe masă, dar
nu pe Bariț îl caut în cartea
aceasta ci încerc să surprind
chipul lui Timotei Cipariu de
la a cărui moarte s-au împlinit
recent o sută de ani. Bariț și
Cipariu au corespondat vreme
îndelungată și acest volum, al
IV-lea din seria „Bariț
și contemporanii săi”, cu-
prinde setul scrisorilor ulti-
mului către întîiul, conturînd
semnificativ aproape un secol
de istorie culturală în Transil-
vania.

— Sinteți în căutarea unui
subiect sau vă documentați deja
pentru o carte anume?

— Am în lucru o piesă de tea-
tru despre Blajul din preajma
anilor 1848. În privința eveni-
mentelor din acești ani se per-
petuează în plină actualitate o
serie de clișee ce fac bună
casă literară cu subțirimea ta-
lentului. Adevărul e că în
Blajul dinaintea anilor '48
activa un grup de intelectu-
ali ale căror destine au
intrat strălucit în istorie.
Ca scriitor mă fascinează
șirul acestor bărbați care
în iureșul evenimentelor n-au
mai apucat — de pildă, să
se căsătorească niciodată,
Bărbuțiu, Papiu Ilarian, Avram
Iancu dintre transilvăneni,
Bălcescu apoi, Cipariu face și
el parte din rîndul a-
cestor bărbați „nepereche”
după spusa lui Noica, extrem de
interesantă ca biografii și des-
tine pentru cel care se aplea-
că asupra secolului trecut scru-
tînd geografia culturii și dina-
mica împlinirii sale. În li-
teratură ai nevoie de
conflicte și caractere uma-
ne puternice, de sfîșieri psihi-
ce, motivații contradictorii. Cum
să aduci istoria cu lucrurile ei
„sfînte”, intangibile, în planul
real, direct, viu al fragmentu-

lui de umanitate pe care îl
reconstituie opera literară? Pe
de altă parte, e o datorie de
onoare a noastră să cultivăm
această tradiție de afirmare a
valorilor naționale, să luminăm
cu scrisul nostru personalitățile
care au dat organicitate unui
îndelungat proces cultural.

— Ce e mai greu: să creștii
un copil sau o carte?

— Orice facere e la fel de
dificilă și nu se condiționează.
Ea împlică, în egală măsură,
dăruirea totală.

— Din ce parte a Transilva-
niei veniți în literatură?

— Prima mea carte vorbește
limpede, exact despre locul de
unde vin și despre umanitatea
acestui topos. E vorba de nord-
vestul Transilvaniei.

— Ați putea să definiți, sau
măcar să conturați, ideea de
Nord în cultura noastră? Cîm
vă pun această întrebare mă
gîndesc că în Satu Mare există
un Teatru de nord, că una din
cele mai cuprinzătoare antologii
de literatură din Maramureș se
numește Nord statornic, iar
alla Veghe în septentrion, că un
tinăr poet din Moldova își in-
titulează ultima sa carte Bi-
blioteca din nord, sau că în-
tr-unul din romanele noastre
actuale se vorbește chiar de un
complex al personalității accen-
tuate numit „răul de nord”. Ca
să nu mai vorbesc de poetul
Ion Iuga cunoscut în lumea li-
terară drept „cel mai frumos
bărbat din nord” — cum sună
unul din versurile sale repre-
zentative.

— Aș vrea să fac cîteva pre-
cizări necesare. Ai pomenit de
o literatură a Nordului...
Punctul meu cardinal exact
este nord-vestul iar cartea mea
Coborînd spre nord-vest a a-
părut acum 15 ani. Această tre-
cere a unor producții literare
sub streșina nordului mi se
pare o chestiune pur geografică.
Literatura pomenită propune

niște departajări de suprafață,
nu de esență, intrucît ea n-are
nîmic polemic cu o literatură
scrisă la Constanța sau Tirgu
Jiu. Singurul dintre scriitorii
pe care îi știu și care a cău-
tat să definească acest Nord
valoric într-o publicistică apli-
cată este Pop Simion. Serialul
său de tablete publicat acum
cîteva ani în Tribuna și reunit
ulterior într-un volum numit
chiar Nord a reușit să recenzeze
cîteva dominante ale spiritua-
lității acestui spațiu care, însă
înainte de a fi omogen este ex-
trem de divers cuprinzînd,
după cum bine știi, mai multe
„țări”.

— Imposibil să nu existe o
polemică, măcar subsidiară, în-
tre nord și sud atît timp cît
există remarcabile diferențe an-
tropogenetice. Polarizarea struc-
turilor creative ține de organici-
tatea oricărei culturi.

— E o pistă falsă. Nimeni nu
încearcă să restituie un spațiu
în pura sa specificitate geogra-
fică. Mai ales în poezie. În pro-
ză, unde mă simt mai acasă, în
roman, se poate contura am-
prenta spațială a unei lumi.
Ți-aș da un exemplu foarte
limpede în această privință: aș
vrea să-ți aduci aminte de ro-
manele unui mare „nordic”, mă
gîndesc la Alexandru Ivasiuc.
Important nu e faptul că și-a
plasat acțiunea unora dintre căr-
țile sale în Nordul de
care vorbești, cît mai ales
maniera în care a reușit
să surprindă, așa cum nu-
mai proza poate s-o facă, acest
spațiu marcat de istorie, în
Corn de vîntoare. Consider
nuvela „Corn de vîntoare” una
din scrierile exemplare ale li-
teraturii noastre, o strălucită
dovadă a capacității literaturii,
a prozei în special, de a se apli-
ca la istorie, la specificul unui
neam.

— Performanță care vă ten-
tează și pe dvs. în romanele
pe care le-ați publicat pînă
acum.

— Coborînd spre nord-vest
restituie literaturii un anume
spațiu transilvan, dar e în pri-
mul rînd romanul unui destin
și acel „rău de nord” de care
ai pomenit l-am imaginat ca
o categorie ce aparține nu atît
geograficului cît mai ales logicii
romanului de a se dezvolta
prin personaj. Așa cum în al
doilea roman al meu, Săptă-
mini de dragoste, pe o altă
treaptă a motivării și cu am-

ION ZUBAȘCU ■

(Continuare în pag. 14)

Vitrina artelor

Simfoniile literaturii

Vara, indeobște, filarmonicile iau o scurtă dar binemeritată vacanță, după o stațiune în care — cu eforturi stăruitoare — au reușit în mai mare sau mai mică măsură să împlinescă cerințele estetice ale melomanilor. Vara este cald, oamenii părăsesc vremelnice sălile de concert în favoarea teatrelor în aer liber ori a altor manifestări de sezon. Vara, la Constanța, situația este diametral opusă, orchestra simfonică locală muncind cu rivnă și cu rezultate remarcabile, în pofida temperaturii toride. În plin sezon estival, muzica lui Arhangelo Corelli, Antonio Vivaldi, simfoniile lui Haydn și Mozart, creația românească reprezentată prin George Enescu, Paul Constantinescu, Theodor Rogalski și alții răsună pe litoral și aduc acea căutată liniște și cumpătarea sufletească, la concurență cu decibeli ringurilor de dans, necesare — de altfel — și ele. Mai mult, există chiar manifestări săptămânale, organizate regulat în diverse lăcașuri splendide, cum ar fi sala polivalentă a hotelului Forum din Costinești, ori în noul și modernul hotel Savoy, din Mamaia. Cel mai uimitor fapt, s-a demonstrat la fața locului, îl constituie afluența publicului la asemenea concerte; nu este, desigur, prea comod să stai nemiscat în fotoliu timp de două ore, atunci când termometrul indică 40 de grade...

Dar, cum am observat, iubitorii de frumos nu țin seama nici de ger și nici de caniculă. Așa cum s-a și întâmplat și cu ocazia concertului condus de Mihaela Roșca, la Costinești, ce l-a înlocuit în ultimul moment pe maestrul Paul Staicu, inițiatorul, șeful și îndrumătorul colectivului de instrumentiști. Înlocuirea nu a fost însă singulară, deoarece și Iosif Sava a devenit indisponibil, iar în locul său a fost găsit — cu totul întâmplător și pe moment — muzicologul dr. Grigore Constantinescu, ce a acceptat să facă pe loc prezentarea concertului, de altfel una dintre cele mai frumoase, competente și calde conferințe pe care le-am auzit în ultima vreme. Iată deci, cum această manifestare care nu și-a respectat afișul, a debutat promițător și, pe parcurs, s-a transformat pe nesimțite într-o seară de muzică aflată la o înaltă înălțime artistică.

Pe tinăra dirizoare Mihaela Roșca am mai urmărit-o cu ocazia unor spectacole ale Tea-

trului Liric din Constanța, fie în opere, fie în operete. Despre ea s-a mai scris și se va mai scrie, probabil, feminitatea constituind o excepție în arta dirijorală. Dar, sărind peste acest atribut care în nici un caz nu poate face și forma un maestru, vom arăta că însușirea stilurilor diferitelor epoci creatoare, agogica timpilor, fermitatea și finețea, eleganța și dăruirea, iată tot atâtea valențe pe care Mihaela Roșca le-a relevat în concertul de la Costinești și care o vor conduce spre treptele măiestriei artistice. Sigur, gestică nu este încă formată, ea fiind mai mult de scena lirică decît de estrada de concert, dar cu mai multe manifestări simfonice la activ, stilul de a conduce, ca și obișnuința vor completa fermitatea și ritmica, elemente pe care tinăra muziciană le posedă din plin.

Programul a fost variat, el incluzind „Sarabanda, Giga și Badineria” de Corelli, o parte din ciclul de concerte pentru vioară și orchestră „Anotimpurile”, de Vivaldi, solist Ștefan Petrescu, „Mica Serenadă” de Mozart și Simfonia nr. 92 „Oxford”, de J. Haydn. Așadar, o arie diversă, începând cu dansurile și glumele preclasicismului (unele dintre primele forme simfonice), continuând cu stilul concertant, trecind prin ultima și cea mai relevantă perioadă a părintelui simfoniei clasice și ajungând la grația, eleganța, spuma și virtuozitatea mozartiană. Așa cum am mai arătat și altă dată, tinerii constănțeni posedă învățăminte care ilustrează o bună școală, ei dovind asimilarea unei tehnici serioase, omogenitate și înțelegere stilistică. Dar, mai presus de orice, uimitoarea adaptabilitate la condițiile date — scenă, nivel de receptare, pretențiile publicului, ca și posibilitățile reale ale numărului restrîns de instrumentiști — îi permit acestui colectiv, harnic și bine sudat, să se transforme fie într-o orchestră de cameră, fie în ansamblu simfonic și, deci, să poată fi în stare a susține orice repertoriu, în orice sală, mare sau mică; ceea ce, să recunoaștem, duce la o cauzistică muzicală interesantă care merită a fi studiată și de alte instituții similare.

Așadar, în plină vară, un concert de seară plin de eleganță. Ce poate fi mai frumos?

CLAUDIU NEGULESCU

„Cele trei nopți ale unei iubiri” de Hubay Mikloș este o dezbateră poetică și civică despre război și pace în spiritul umanist al marilor fraternizări, ca la Remarque sau Gary. Dezbateră, cu radiografia societății maghiare în anii războiului, are loc la Budapesta, într-un interior boem și pitoresc, dar stresat și strivit de drama terorii fasciste, într-o condiție umană tulburătoare și deusolată.

Om de cultură întinsă și adincă, Hubay nu putea fi decît umanist convins pînă la patimă în dezbateră problemelor politice din această piesă care este marcată politic. Născut la Oradea în anii fascizării țării, crescut la Budapesta în anii Ungariei horthyste, biografia sa a fost marcată de toate datele tragice ale piesei. După eliberare, a reprezentat Ungaria în forurile păcii de la Geneva. Ca o revanșă spirituală? Tot ce e posibil! A predat și predă la o universitate din fostă Italia fascistă. Să fie o simplă întâmplare? Poate că nu. A fost apoi președinte al Uniunii Scriitorilor din Ungaria vecină și prietenă. Am colaborat, prin intermediul lui, cu colegii maghiari, frumos și cu rezultate bune de amîndouă părțile. Așa că prezența piesei sale pe scena din orașul natal, Oradea, succesul de care se bucură armonizează o prietenie și justifică o colaborare pe care o dorim permanentizată.

De fapt cu această lecție de umanism și cu această sete de armonie și echilibru vin și eroii piesei din „Cele trei nopți ale unei iubiri”, substituind poezia și boema, terorii și incertitudinea. Căci Balint, poetul cu măjuscă, nu este doar un destin singular. El este poezia devastată pînă la jertfă. În camera demobilată, durerea crește în densitate pe centimetru pătrat. Hubay are capacitatea de a imbrina tragicul cu poeticul, în dilatări și hiperbole expresioniste, în linia modernă și în dialectica marxistă a faptelor. Hiperbola prinde în paste groase caricatura, ca în cazul jude-

cătorului Dr. Szegilongi Lajos dar, nu mai puțin, a soției sale, vampă de lux, Melitta, — pendulă între ramoliment și lubricitate. Tot așa, la genul expresionist, cu automatismele de junker, apare Henker Frigyes, un fel de corcitură germano-maghiară, la spaima deznoămîntului, ca — de pildă — în „Poarta Brandemburgului” a lui Remarque.

„Cele trei nopți ale unei iubiri”

Densă și, în același timp, plăcută, — cu senzațional și reflexiv, cu lirică și epică, cu suspansuri și melancolie, — piesa lui Hubay s-a bucurat de o transpunere românească excelentă datorită lui Fekete Attila, cu versurile traduse pe linia marii poezii de poetul Viorel Horj.

Piesa a mai fost jucată pe scena orădeană, în original, la secția maghiară a teatrului, — în chip de operetă. Nu numai de spectacol musical, ci de operetă în sensul exact al cuvîntului. Soluția aleasă de regizorul Dan Alexandrescu este însă cu totul alta, la polul cu totul opus. În afara fondului muzical de melancolică discursivitate melodică iscălit de Ranky György, — spectacolul regizorului Dan Alexandrescu se axează pe un realism scenic inteligent, cu intarsii de poezie și cu o tristețe lirică ce ne amintește frumos de Charlie Chaplin. Ligamentul acestor stări de spirit este gravitatea. Spectacolul e grav și pune probleme, regizorul așezîndu-și ideea spectacolului în însuși

● Duminică 13 septembrie, la ora 18, luminile rampei se vor aprinde din nou la Opera bucureșteană. Duminică va fi prezentat un **Concert extraordinar** la care, sub bagheta dirijorului Cornel Trăilescu, își vor da concursul: Victoria Bezetti, Eugenia Moldoveanu, Sanda Sandru, Lucia Tibuleac, Silvia Voinea, Lucia Cicoară, Ruxandra Vlad, Liliana Ciobanu-Văduva, Felicia Filip, Florin Diaconescu, Ionel Voineag, Emil Iurașcu, Lucian Marinescu, Nicolae Urziceanu, Vasile Martinou, Pompei Hărășteanu, Dan Zancu. Sînt programate arii, scene și coruri celebre din opere.

● Cu Lucia Tibuleac în rolul titular, Florin Farcaș în Radames, Lucia Cicoară în Amneris și Vasile Martinou în

La Opera Română

Amonasro, marți 15 septembrie, la ora 18, **Aida**. Conducerea muzicală: Constantin Petrovici. ● Primul balet din acest pro-

gram autumnal, **Laol lebedelor** de P.I. Ciaikovski, miercuri 16 septembrie, la ora 18, avînd ca principali interpreți pe Anne-Marie Vretos, Laurențiu Guinea, Florin Brîndușă, Gheorghe Angheluş. Dirijează Cornel Trăilescu.

● Sub bagheta dirijorului Lucian Anca, joi 17 septembrie (ora 18) capodopera mozartiană **Nunta lui Figaro**. În distribuție figurează: Nicolae Urziceanu, Sanda Sandru, Gerda Radler, Alexandru Moisiuc, Adriana Alexandru, Adina Iurascu, Corneliu Fănăţeanu, Nicolae Bratu, Pompei Hărăşteanu, Ștefan Teodorescu, Cornelia Angelescu.

Un spectacol în care toți factorii componenți pun inimă și își aduc partea lor de artă. Un spectacol care place și educă totodată, — ceea ce nu e tocmai atît de ușor.

AL. ANDRIȘOIU

GAP LIMPEDE

● **Zigzag**. Au apărut, la un interval de numai două luni, ultimele două numere ale **Zigzag**-ului, supliment al caietelor program ale Teatrului Tineretului din Piața Neamț, Bogat și ingenios ilustrate și cu un sumar ale cărui calități sînt, în primul rînd, informația și comentariul avizat din lumea teatrului și-a filmului din țară și din străinătate, dar și, în al doilea rînd, Viața de zi cu zi a Teatrului Tineretului din Piața Neamț. **Zigzag**-urile apărute în lunile iunie și august sînt o oglindă fidelă, obiectivă și subiectivă, în același timp, a fenomenului teatral din Piața Neamț. Un loc aparte îl ocupă divertismentul, caricurile de euvinte întrucăsa-te, caricaturile și umorul, un compartiment

forte al publicației, precum și interviurile cu fostele și actualele glorii ale Teatrului Tineretului, această veritabilă școală de teatru din țara noastră în care talentul și inventivitatea își dau mina, întemeind o stare de spirit specifică, prezentă și în publicația la care ne referim.

● **Din nou Atlantida**. „Atlantida”, citim într-un amplu serial început în revista **Temis**, nr. 8, sub semnătura lui Radu Suiu, a fost o insulă mare, rămasă dintr-un continent, unde omul s-a ridicat prima oară de la o stare de barbarie egalată decît după 6000 de ani de la distrugerea ei, în jurul anului 8000 î.e.n. Toate

cunoștințele de bază pe care omenirea le posedă datează din vremea „Atlantidei”. De urmărit acest serial care-și propune să treacă în revistă cele mai vechi și mgînoi ipoteze privind legendara existență a Atlantidei, prima carte a omenirii. ● **„Judecata contraților”**. Deși autor al unei singure cărți, **Poezie și livrese**, o carte care, afirmă criticul D. Chirilă, își leagă geneza de revista **Familia** și de Oradea, iar destinul de literatura română, Al. Cistelean, redutabilul comentator al revistei **Familia**, este supus în paginile mai sus amintitei reviste unei colegiale „judecări a contraților”, adică Radu Enescu, Ion Simuș și Gheorghe Grigurcu. În fond, cele trei opinii converg spre ideea că apariția

volumului **Poezie și livrese** s-a constituit într-un veritabil eveniment literar și că autorul său, Al. Cistelean, a făcut din plin dovada unui spirit original, profund în judecările emise și cu un indubitabil farmec stilistic. Așa este ● **Cea mai veche traducere românească a lui Herodot**. În cartea a IV a „Istoriilor” sale, Herodot, părintele istoriei, s-a ocupat îndeosebi de pămînturile scîtîlor, precum și de teritoriile viitoarei Dacii. Prima traducere în limba română a monumentalei opere ar fi aparținut, după N. Iorga, lui Eustratie Logofătul, data tîlmăcirii fiind aproximată prin anul 1645. Un alt cercetător, N.A. Ursu, îl consideră drept prim traducător al lui Herodot pe Mitropolitul Dosoftei. O altă

părere este însă susținută de Liviu Onu, care semnează prefața, studiul filologic, notele și glosarul celei mai recente ediții a „Istoriilor” lui Herodot (Editura Minerva), care consideră că prima traducere ar aparține spătarului N. Milescu.

● **Din numărul 7/1987 al revistei Steaua** remarcăm, mai întii, cîteva din eseurile care propun viziuni inedite dar perfect justificate în legătură cu opera unor scriitori ca D. R. Popescu, (**Esul punct al unor întîlniri admirabile de T. Tihan**), Panalt Istrati (**Între un model și un ideal uman de Liliana Șomfelean**), Marin Prenda (**Guica sau imanența exasperată de N. Steinhardt**), Ion Barbu (**O lectură hermeneutică a Domnișoarei Hus**

de Maria-Ana Tupan) ● În același număr — o poezie inedită de Nichita Stănescu: „Pe vremea cînd ochii tău emanau / singe albastre / cerul era roșu și ars de soare, / iar păsările cenușă plutitoare. / Ce pol al frigului, Doamne! / Ca Iouă săbii negre / Și de ce în genere, / Atîtea arme? / — Pentru urșii cei albi și polari / Mi-a răspuns fulgul de zăpadă roșie / care-mi ningeai direct în gură, spre nord.” ● Cităm din interviul acordat de pictorul Vasile Grigore lui Virgil Letfer: „Faptul creator în sine este un chin pentru artist, el rămîne o întimitate spirituală neconfidențială, este un timp sacru. Cu fiecare operă artistul dispăre cîte puțin în inima ei, în imponderabila forță a artei. Bucuria de a picta nu este decît o

metaforă și pentru că este o metaforă ea poate să se preschimbe în bucurie atunci cînd Muza așază pe frunțile noastre lumina creatoare.” ● Revista **Steaua** mai găzduiește și cîteva tîlmăciri din creația unor poeți francezi. Traducerea este semnată de Aurel Rău ● Interesantă este și convorbirea purtată de Vasile Radu cu artiștii plastici Ioan Mitrea, Liviu Florea și Ioan Săbărciu despre „arta monumentală și însemnele timpului”.

● Recentul **Paradox SF** timișorean este un frumos eșantion de creație al celui mai solid grup de creație SF de la noi care știe că viitorul nu trebuie așteptat, ci provocat prin imaginație, ingeniozitate, informație și mai ales prin creație de cea mai durabilă calitate.

Vitrina cărților

● La editura Minerva a apărut o lucrare fundamentală pentru cunoașterea vieții și operei lui I.L. Caragiale: **Caragialiana** de Șerban Cioculescu. De pro-

portii impresionante (aproximativ 500 de pagini) volumul este rodul unor investigații minuțioase din partea autorului care „încearcă să epuizeze impresionanța diversitate a problematicii” din creația marelui dramaturg.

● Tot Șerban Cioculescu, de data asta prin strădania editurii Eminescu, ne oferă un delectabil volum de **Dialoguri literare**. Concepute sub forma unor discuții între eruditul Eudoxiu și un învățat însetat să

pătrundă în tainele cunoașterii, aceste pagini ne invită să aflăm amănunte de istorie literară, ne lămurim unii termeni culturali sau ne evocă pitorești scene din viața literară.

„Sanctuar tulburat” se intitulează cartea de versuri a Doinei Sălăian, apărută la Editura „Cartea Românească” (1987). Criticul Nicolae Manolescu consensua cu deplină temei într-o foarte recentă cronică literară: „Doina Sălăian este o poezie la care o anume candoare genuină, o anumite „naivitate”, tesută din sentimentalism, nostalgice și privire spre „un trecut care a marcat-o definitiv”, se împletesc constant cu o puternică inteligență și o bogată memorie livrescă (...). Între virtu-

— Mai sînt puține zile pînă la 15 septembrie, dată la care, odată cu începerea școlii, elevii vor intra și în posesia noilor manuale. Ce le veți oferi?

— Pentru anul școlar 1987—1988, editura noastră a înaintat spre publicare 278 de titluri, în totalitate reeditări.

— Asta înseamnă că problema stabilității manualelor, adesea discutată, și-a aflat rezolvarea cuverită.

— Este foarte adevărat, dar, pe de altă parte, aceste reeditări prilejuiesc și o oarecare îmbunătățire a conținutului manualelor, o aducere a lor la zi, acolo unde s-a considerat că este imperios necesar. Autorii de manuale au fost solicitați să-și revadă lucrările elaborate în urmă cu ani și — adeseori, împreună cu un referent de specialitate — să decidă asupra modificărilor ce se impun. Modificările respective au avut ca puncte de pornire o seamă de propuneri ale cadrelor didactice, formulate cu prilejul consfățuirilor sau rezultat din dezbaterile comisiilor metodice. Așa se face că, în special la disciplinele fundamentale, manualele — deși, în esență, aceleași — au fost epurate de anumite paragrafe nesemnificative și completate cu altele, cu un grad sporit de interes și noutate. Tot cu acest prilej am mai revăzut — fapt dorit de mai multă vreme atît de cadrele didactice, dar și de elevi — modul în care se realizează corelarea interdisciplinară a cunoștințelor, mai ales în

zități metrice și ritmice și alegorism moral e loc la Doina Sălăian și pentru un subtil lirism al inimii afectate de trecerea timpului.”

● Cu **Scrisorile venețiene** (editura Militară) Platon Pardău se dezvăluie din nou ca un veritabil profesionist al condeiului, harnic și inspirat. Noua lui

carte, cu eroi bine conturați, cu conflicte reale, va ocupa, cu siguranță, un loc important printre scrierile autorului.

● Din recentul volum al Dăniei Crăsnaru, **Emisferele de Magdeburg**, cităm un scurt poem despre condiția scrisului:

„Litere. Litere care au nevoie de tine, de viața ta / de aerul tău / ca să acopere această calotă de gheață / virful abstract / întinderea albă în care urmele tale sunt / litere, litere, litere. / Nu lupii vin să le adulmece, să le sfîșie / ci propriul tău viitor / zvrilit înapoi / ca și cînd ai umbla cu trecutul pe față.”

● Iată și un poem de dragoste din volumul **Lumina toamnei** de Dănie Novăceanu, apărut la editura „Cartea Românească”: „Spune-mi că ploaia stă să vină, / adună norii peste casă / și toate fulgerele ca să / nu se mai știe cine-a fost de vină. // Mai spune-mi că mai pot rămîne, / dar că-i tîrziu de-acum în toate, / că ceasul macină singurătate / și nu mai vrea tăcerea să-și amine. // Sau spune-mi că n-a fost să fie, / că pot pleca.

domeniul tehnologiilor de profil. O atenție specială am acordat și manualelor de științe sociale, revizuiind cu atenție „Istoria veche și medie a României” (pentru clasa a VIII-a) și „Istoria contemporană a României” (pentru clasa a X-a), punind mai pregnant în eviden-

Cartea școlară

— convorbire cu tovarășul **Gheorghe Alecu**, redactor șef al Editurii Didactice și Pedagogice —

șă semnificația unor documente istorice dovedind continuitatea neîntreruptă a locuirii de către români a teritoriului patriei noastre (în primul caz), precum și direcțiile principale de acțiune și marile realizări ale României socialiste în Epoca Nicolae Ceaușescu (în cel de-al doilea). În cadrul aceluiași acțiuni au fost actualizate manualele de geografie pentru clasele a III-a și a IV-a, în general străduindu-se ca — pentru clasele mici — să oferim manuale de cit mai bună calitate precum și material didactic ajutat.

— În ce constă acest material didactic?
— Este vorba de planșe cu

Deschide ușa / să între vîntul și să ia cenușa. / Și lasă flacăra iubirii vie.”

● Eveniment pentru proza noastră: apariția romanului **Scaunul singurătății** de Fănuș Neagu

Neagu. Despre această realizare de seamă a literaturii noastre de azi vom reveni pe larg într-unul din numerele viitoare ale revistei.

● O carte care se citește cu mare plăcere, ca o carte de aventuri, fiind densă în informații și scrisă cu evident har este **O lume bolnavă** de Stelian Turlea

Turlea. Autorul analizează unele fenomene nocive din lumea contemporană cum ar fi traficul cu stupefiante sau neofascismul.

caracter didactic și de jocuri logice prin care să se realizeze așa zisa gimnastică a minții, atît de necesară școlarilor din primele clase.

— Pe lângă manuale, Editura Didactică și Pedagogică a tipărit, în ultimii ani, și o serie de alte lucrări destinate studiului elevilor — atlase, dicționare etc. — lucrări al căror tiraj a fost repede epuizat. Ce întreprindeți în această direcție? Vor avea posibilitatea elevii dornici să parcurgă lucrări de acest gen să intre în posesia lor?

— Desigur. Vor lua foarte curînd drumul librărilor niște continuări de tiraj la lucrările de genul la care vă refereați. E vorba, pentru a exemplifica, de „Atlasul geografic școlar” și de „Atlasul geografic al Republicii Socialiste România”, de „Gramatica practică a limbii române”, de „Dicționarul limbii române pentru elevi”, de „Probleme de matematică pentru gimnaziu” și încă de multe altele.

— O ultimă întrebare, vizînd punctualitatea apariției manualelor pe băncile elevilor care le așteaptă: va fi totul gata pînă la 15 septembrie?

— Sperăm. Am făcut și facem insistente apeluri către tipografiile care sînt restanțiere, așa încît, în prima zi a noului an școlar, rezultatele strădaniei noastre să fie vizibile pentru toți oamenii școlii, profesori și elevi deopotrivă.

D. M. ALEXANDRU ■

Cronica literară

Romul Munteanu

Vocile poetului

Cînd un scriitor își propune să exploreze universul real și imaginar el poate fi asemănat cu un imens aparat de recepție-emisie cu antenele îndreptate în toate direcțiile. Axele cunoașterii trec din universul mic în cel mare, planeta și viscerale corpului apărînd astfel sincronice pe același ecran de senzații, impresii, informații, sentimente.

Dacă pentru unii scriitori poezia este cantonată exclusiv în cuvinte sau între relația dintre acestea și obiecte, unde colcăie de fapt mecanismele universului imaginar, pentru alții poezia reprezintă în totalitate sa un act de cunoaștere imaginată, convertită într-un lung discurs reflexiv. Mi-l imaginez, așadar, pe Cristian Simionescu în ipostaza de maratonist al cunoașterii poetice (**Maratonul**, Poeme, Editura Carlea Românească, 1985) și-l văd așa cum a schițat el însuși portretul alergătorului de cursă lungă care se luptă cu oboseala ca și cu moartea, încercînd să-și depășească propriile limite în cimpul cunoașterii: „Ați văzut vreedată un maratonist la finalul cursei, desfigurată și în aceeași măsură gînditor peste poate, ca unul care în sfîrșit a reușit să iasă din infern, primul (...) Ce credeți că el se va lăsa doborît de lehamite și chin? Nu, a doua zi, el își va relua antrenamentele, sfidînd pe alții și pe sine”.

Grefat pe imaginea maratonistului, travaliul niciodată terminat al poetului se înscrie în aceeași parametri de sensibilitate, trudă și tenacitate. Cristian Simionescu și-a conceput poemele din **Maratonul** ca o partitură în care textele sînt distribuite pe mai multe voci. Percepte succesive aceste voci nu sînt destinate să confere poemelor o tensiune dramatică mai mare. Eul poetului explodează în mai multe ipostaze asupra existenței, „personajele” sînt moduri ale conștiinței poziționale (**Mimul**, **Arhitectul**, **Bufonul**, **Blasfem**, **Striix**, **Candidul**), surse emițătoare de informații, opinii, judecăți, observații, realizate din diverse unghiuri de vedere. Lumea văzută de Cristian Simionescu prin interpretii săi se relativează pe cele mai diverse planuri, funcțiile obiectelor pur utilitare, ca și ale organelor anatomice, sînt perturbate de anumite situații inedite în care le aduce autorul. Spectacolul oferit de un mort (viclean, bogat) duce la reflecții paradoxale: „Cînd te usuci de sete, o tonă de aur este meschină pe lingă o gură de apă.”

Scenarizarea discretă a poemelor nu duce la un dialog obligatoriu între „personaje”. Dar uneori motivele din marile fragmente de poezie trec de la un „personaj” la altul. **Candidul** încearcă să-l aducă pe Bufon la o mai exactă înțelegere a sinelui. Lanțul arhetipal deschide în mod inevitabil o serie degradată. „Inimă de păduche în trup / de ghepard, Bufon, stirpea și-i steapă de simțire / Sancțiuni, pragmatice sancțiuni, / fleacuri, vanități, matitate — / asta să fie rostul mîncătorilor de nimic / măsluitorilor / de acte ce noaptea sîpete rod.”

Replica Bufonului se întoarce spre **Candidul** și registrul limbajului polemic este grefat pe alte elemente lexicale. Scriitorul așază astfel ipostazele în existențe ale unor personaje arhetipale, așa cum ar aranja niște insecte în insectar. Lectura devine pasionantă, decelatoare de sensuri

cu o bătaie largă spre modurile de a fi ale ființei umane. „Tu, hrănit cu omăt și smîrnă din strane, / cîntîrind aripi de fluturi, spre burtă îți zăresc urmele / cordonului ombilical, încă ești făt și-n afară de mumă / nu ai ieșit de tot. Încă te naști. Strigi de pe marginea vasului de lături: „Am o pâlărie de aur.”

Între naștere, dependență, foamă, comportament, relațiile concepute de scriitor se fixează pe marea scară a regnului animal între om și alte viețuitoare. Omologiile și diferențele sînt mereu de domeniul evidenței. Cînd Striix, animalul uriaș, cu senzații întîrziate din cauza lungimii corpului, se uită la puil de corb, reflecțiile sale au o funcție iradiantă. „Cum strigă puil de corb / Înseamnă că-i ora / dejunului. Îl poți lua în mină, e blind și disperat. / El care cu focul va voi să se joace, cit de debil / și slugarnic cere acum din slavă o fragedă carne. / În ou era și mai blind, copacul legăna matern găoacea sa.”

Lumea pe care o imaginează Cristian Simionescu este ca o junglă în care se pot adăposti și inocenții și candidii. Oamenii și animalele trăiesc amestecați într-un uriaș cosmos haos în care comunicare prin limbaje diferite rămîne mereu deschisă.

Cristian Simionescu și-a construit acest scenariu de idei, ușor epuizat, în spiritul retoricii clasice.

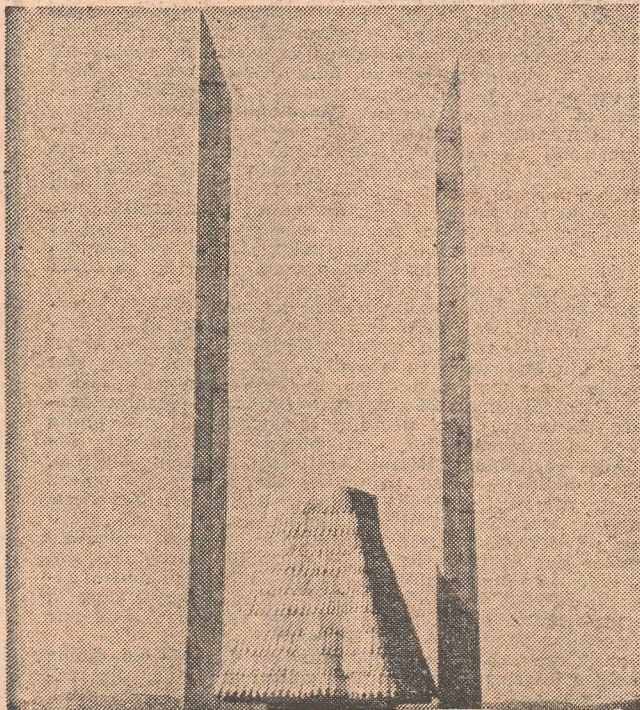
O anume savoare a stilului homerice, filtrată prin limbajul lui G. Murnu, corelat cu punerea evenimentelor în pagini, oferită de modelul creat de M. Ivănescu, trecut și el prin filtrul poeziei americane, duc toate la un loc la ceea ce reprezintă limbajul simbolic-parabolic conceput de Cristian Simionescu.

Fără îndoială că substanța poeziei din **Maratonul** este cu totul diferită de literatura cinetică, puternic vizualizată, cultivată de M. Ivănescu. Cristian Simionescu realizează o nouă **comedie umană** grefată pe personaje cu structuri arhetipale. Fața negativă a lumii ca junglă răzbate din diferite acte de comportament. Replica dată de **Candidul** lui Blasfem este doar una din ilustrațiile posibile. „De cite ori ai atins tilcurile cu degetele, / ai fost ca nebun, parcă stropit pe buze cu singe de paris / înțepînd carnea, schimbînd locul oaselor, mutîndu-le unul / în locul altuia / O pantă răzbită flămîndă, și acu, gata, / aruncă-i hrana / Un flautist căruia i s-au zdrobit buzele, / Un filozof căruia i s-au luat cu de-a sila tonurile. Nervii nu pot privi de nenumărate ori scena.” Vocile se succed, se interferează pe planul conștiinței receptoare, se contrazic, se anulează uneori prin zgomot. Mesajul latent se lasă descifrat dincolo de coduri. Finalul mileniului doi își ia resturile de oxigen dintr-o lume extrem de poluată. „Ah, lațuri, capcane, se aude viața țîpînd, / frunzăriță de un vînt prea cinic. Odată cu merindea înghiți / mustăți de tigru.”

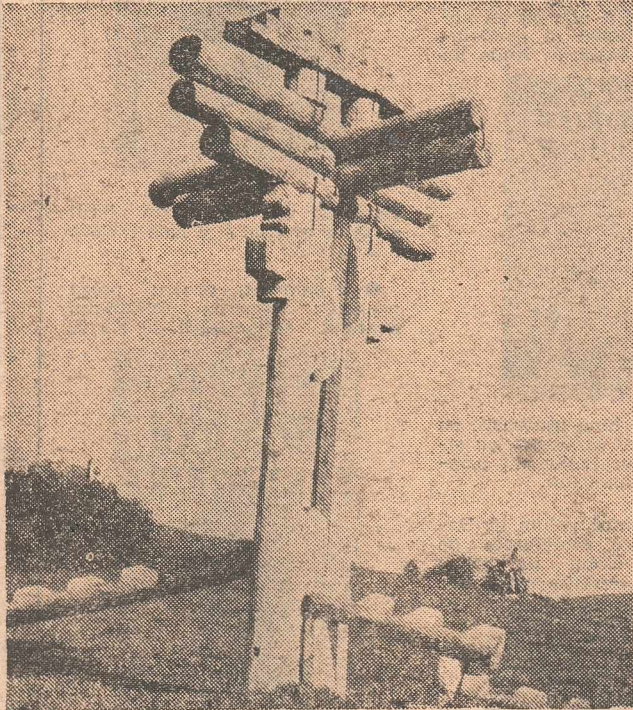
Cristian Simionescu este un poet al unei Apocalipse deghizate și inocente. Structurată la umbra clasicii antice, poezia sa trăiește prin gîndirea convertită în imagini.

Inițiative culturale în consens cu nobilul îndemn adresat

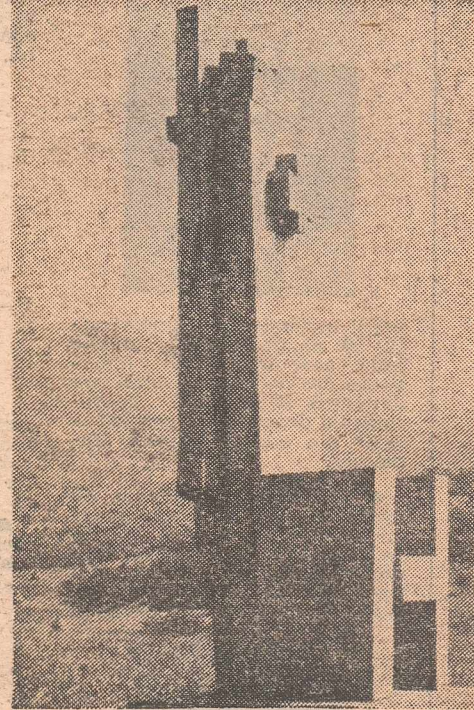
„A lucra și crea împreună cu poporul

Radu Aftenie: „Poarta luminii”

Mihai Borodi: „Semn statonic”

Ovidiu Maitec: „Tronul”

Cu doi ani în urmă, s-a inaugurat la Sighetu Marmăției, pe Dealul Dobăieș din curtea Muzeului etnografic în aer liber, Tabăra națională de sculptură în lemn ajunsă în augustul acestui an la a III-a ediție a sa. Ca mod de organizare, Uniunea Artiștilor Plastici desemnează în fiecare an zece sculptori din toată țara care vin să se documenteze în Maramureș și să lucreze timp de o lună, să trăiască efectiv la fața acestui loc pe jumătate mitologic, în care urmează să-și înalțe lucrarea născută din colaborarea spiritului lor cu civilizația arhaică a lemnului maramureșean.

Având ca suprafață de desfășurare peste 13 hectare de dealuri și văi, un teren care invocă parcă de la sine nașterea sculpturii, prin situarea sa într-un plan deschis spre luncile Tisei, foarte aproape de vărsarea Izei și Vișeuului în granița naturală a țării, această Tabără proiectată pe o durată de zece ani, într-o perspectivă în care urmează să se adauge la sfârșitul fiecărei veri tot alte zece lucrări noi, a beneficiat până acum de prezența unor mari sculptori ai contemporaneității ca Radu Aftenie, Ovidiu Maitec, Adrian Popovici, Mihai Borodi și încă mulți alții, cit și de sprijinul generos al tuturor factorilor sociali și culturali ai municipiului Sighet, de la Stațiunea de cercetări zootehnice, unde sînt găzduiți artiștii și UFET-ul ce oferă stejarul sculpturilor, pînă la ultima întreprindere din oraș care se solidarizează exemplar întru artă. Prezența întru totul benefică a Muzeului etnografic în continuarea imediată a căruia se prelungeste Tabăra cit și mai largă desfășurare

ocrotitoare și inspiratoare a Maramureșului — veritabilă „țară” în care tradiția lemnului e la ea acasă — fac ca Tabăra de aici să aibă toate șansele să devină una dintre manifestările de cel mai mare interes ale fenomenului plastic actual.

Așa cum scriam cu entuziasm în revista Flacăra acum doi ani, sculptorii au în preajmă o „bibliotecă” unică de documentare astfel încît întreprinderea ce-

lectură a ansamblului din perspectiva curgerii timpului, deci a valorii stricte. În al doilea rînd, această presiune vizibilă a naturii vii asupra lucrărilor dă dintr-o dată sentimentul exact a ceea ce ar trebui să fie o tabără de sculptură în lemn: se pare că legăturile dintr-un lemn (ca „natură moartă” în sculptură) și peisaj (ca natură vie) continuă într-un dialog deschis, surprinzător de vizibil în

în care se află: chiar putrezind, prin integrarea în circuitul organic al vegetației se va eleva, chiar cărbune devenind în erele geologice, se va elibera prin presupusa flacără încorporată.

Dacă e în firea pietrei să fie folosită în expresia cultivată a sculpturii ca sens al statorniciei și duratei prin inerție, în firea lemnului trebuie căutată fluiditatea devenirii, deschiderea și interdisciplinaritatea di-

în lemn. Gînditorul de la Hobbita a eliberat orice materie și material pe care le-a atins de odesia gravitației făcîndu-le să curgă, să urce și să fie întru ființă asemenea fibrei vii a lemnului.

Cel zece sculptori găzduiți anul acesta de Tabăra de pe Dealul Dobăieș se numesc Vlad Ciobanu, Ion Cinghiță, Alexandru Ciutoreanu, Claudiu Filimon, Alexandru Grosu, Alexandru Marchiș, Mircea Roman, Ioan Mindrescu, R. Pervolovici, Sava Stoianov. Pe unii dintre ei i-am surprins aplecați asupra lemnului de stejar, dăruiți viziunii lor artistice aflate într-o fază avansată de finalizare, cu o parte am reușit să stau de vorbă și ceea ce m-a bucurat e tocmai faptul că majoritatea lor au meditat cu toată seriozitatea asupra dialogului deschis dintre lemn și spațiul natural în care se integrează ca sculptură, asupra formelor de conviețuire pe care civilizația arhaică maramureșeană, bazată în întregime pe lemn, le-a experimentat în acest spațiu de-a lungul milenilor: lăcașe, incinte, sălașe, vetre, cheoturi. S-ar putea exploata în continuare cu mai mult curaj formele „e” mai active de integrare în peisaj ale Maramureșului: clăia, șopru, fintina, gardul viu din arbori, în general toate acele căi multiple prin care omul pămîntean a simțit lemnul nu ca pe o rupere din cosmos și întrerupere a vieții sale ci ca pe un mod mai intens de integrare în circuitul viu al materiei printr-un surplus de spiritualizare.

ION ZUBAȘCU
Fotografii de
MIHAI BORODI

Acolo unde lemnul-i împărat

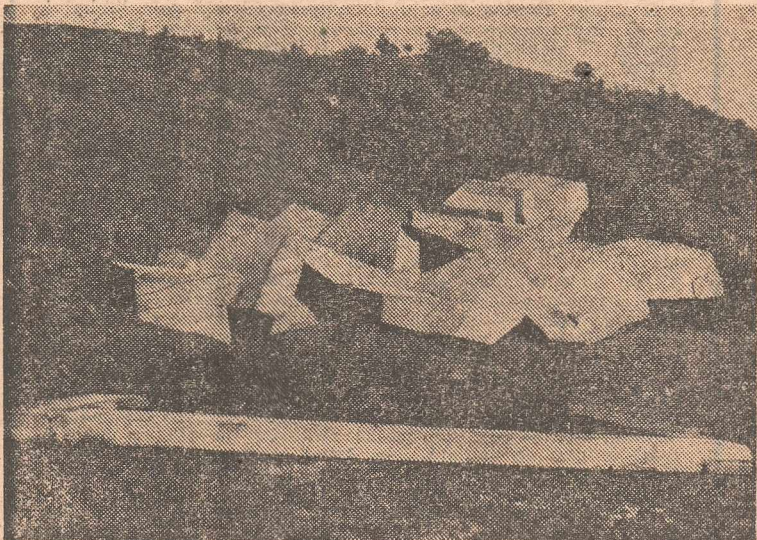
lor două ansambluri, ale Muzeului etnografic și Taberei de sculptură, face posibil un dialog extrem de fertil și profitabil între străvechi și modern conform acelei logici verificate după care extremele se ating, formele civilizației arhaice consunînd cu noile viziuni creatoare ale artiștilor plastici, arhetipul și creația nouă valorizîndu-se într-un concept estetic pe care n-aș putea să-l numesc altfel decît strănoul.

Pentru cel care a văzut lucrările primei ediții, proaspăt așezate în peisaj, și le revede acum după numai doi ani, impresia este una de surpriză totală. O anume „sedimentare” și conlucrare a lemnului cu natura — fluctuațiile atmosferice și vegetația din jur — fac posibilă o

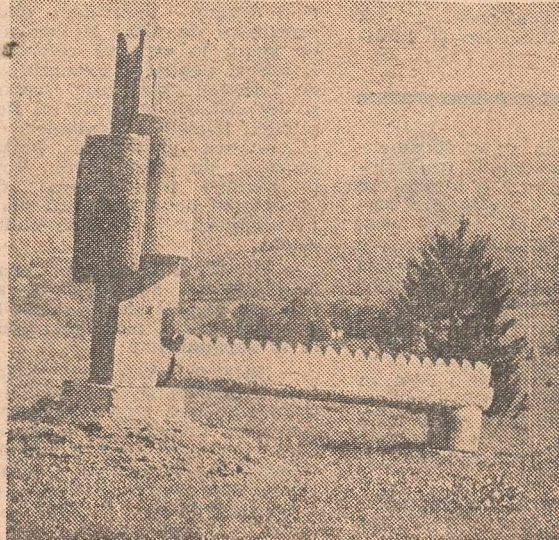
alt mod decît în cazul pietrelor, sau al altor materiale, astfel încît după numai doi ani unele lucrări par a fi dobîndit un spor de valoare din perspectiva timpului scurs, pe cînd altele își dau senzația acută că sînt pe cale de a fi absorbite și anihilate de fluxul viu al energiilor naturale, respinse ca o grefă incompatibilă cu marele organism al naturii.

Oricît de spiritualizată ar fi de om, piatra nu poate scăpa de inerția lăuntrului ei, devenirea ei e întotdeauna mai prejos de inerția în care se află, pe cînd lemnul își păstrează chiar după tăiere emanciparea de inerție, sensurile lui ascensionale rămîn în întregime, permanent, în fibra sa. Devenirea lemnului e întotdeauna mai presus de starea

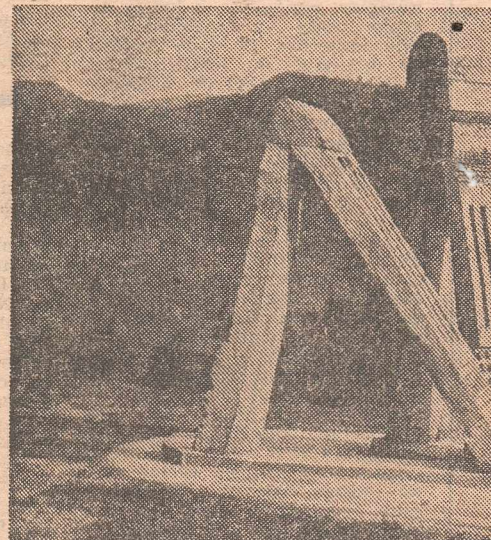
verselor moduri de a fi în timp și spațiu. Lemnul cu atît de diversele sale forme semnificante în civilizația noastră arhaică, fie că se numesc porți, fuse, urzoi, virtelnițe sau garduri au fost așezate de viziunea mitologică noastră în spațiul interstital, în acea zonă în care se face trecerea într-o altceva. De aceea, pot spune fără nici o teamă de greșală că sculptura în lemn este exact răsturnarea modului de a sculpta în piatră, dezvoltarea acestei acțiuni exact în celălalt mod de a concepe sculptura. Tocmai prin aceasta este Brâncuși revoluționar și universal al nostru: el a făcut în piatră, marmură, bronz, oțel și alte materiale ceea ce milenii de cioplitori anonimi ai civilizației noastre arhaice au făcut

Mihai Ecobici: „Compoziție”

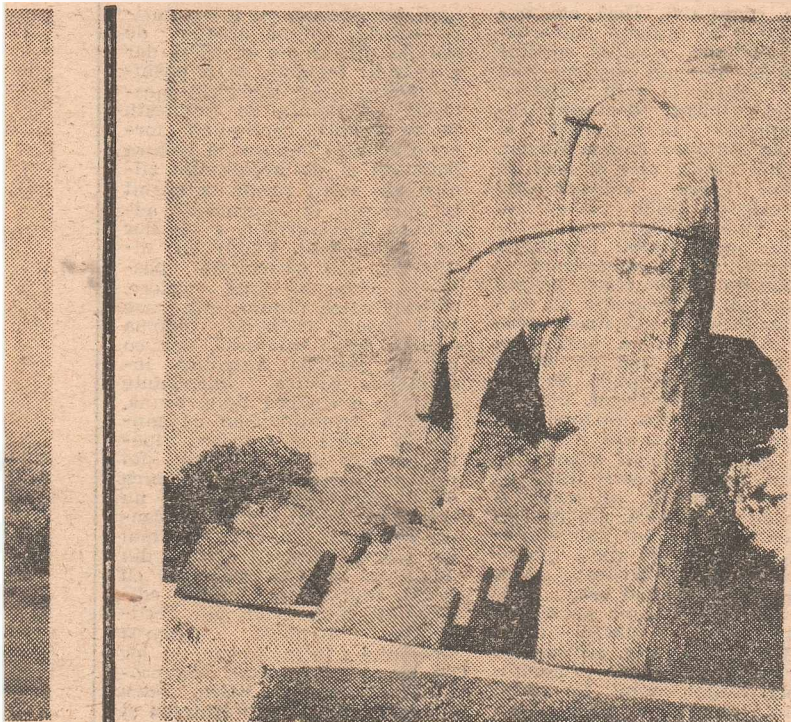
Traian Moldovan: „Eoliană”

Ion Părvu: „Șterguri”

bitorilor de frumos:

pentru popor"

Adrian Popovici: „Altar”

Alexandru Marchiș

Tabăra națională în lemn de la Sighetu Marmăției începe, iată, să se maturizeze și să devină din punct de vedere stilistic un focar de interes, un veritabil centru cultural al lemnului transfigurat — poate cel mai curat și mai omogen.

În acest cadru, sculptura la care lucrez acum, Casa ființei, își află mediul ideal de întemeiere. Casa e de fapt o imagine antropomorfizată, figura umană cuprinde întreaga familie. Va fi o construcție monumentală, toată în lemn de stejar. Lemnul e cald și ascultător. Nu poți să te apropii de el oricând. Trebuie să vii în fața lui cu sufletul curat și să mergi la esență.

Tabăra de creație de aici continuă ca simpozion, întregind mai bine imaginea de ansamblu a acestei așezări artistice. Se va lucra mai mult la imaginea globală. În primele două ediții, lucrările au fost dispersate în peisaj. Având acum viziunea de ansamblu asupra celor douăzeci de sculpturi amplasate deja, golurile disproporționate dintre ele vor fi umplute, spațiul natural va fi mobilat astfel încât să întregască imaginea autonomă a simpozionului ca operă de artă în sine.

Mircea Roman

Semn la margine de drum e o lucrare figurativă în care m-a interesat raportul dintre plan și figură. Contactul cu arhetipul e direct: am pornit de la structura plastică din satul Berbești, care-i marchează hotarul, și care consună cu ceea ce lucrăm eu în atelier. E prima dată când abordez lucrări de mai mari dimensiuni în lemn. Am văzut și restul lucrărilor din Tabără. Mă simt din nou acasă la Maramureș.

Vlad Ciobanu

Fiind moldovean, am venit în Maramureș gândindu-mă că de aici au pornit descălecătorii. Am făcut deci recurs la istorie, m-am întors la origini și am încălecat pe treabă.

Lucrarea mea va avea o factură bizantină, în sensul în care întreaga noastră artă cultă, pe o durată de o mie de ani, e de factură bizantină, astfel menținându-și spiritualitatea. Fac o Pecete. Am citit undeva o teorie care mi s-a părut credibilă. Conform acestei teorii, aici în Maramureș, s-a retras suprastructura civilizației dacice sub valurile romane și apoi ale năvălitorilor. Atunci când s-a mai liniștit zbuciumul istoriei, această suprastructură și-a luat revanșa punând stăpînire pe spiritul locurilor. Fac această Pecete gândindu-mă la justificările pe care oamenii acestor locuri le-au avut atunci iar noi le avem aici, acum. Pecetea e argument și predestinare, o investiție morală acordată de un popor unui individ de excepție care îl reprezintă. În acest sens m-am gândit la Pintea, unul din eroii acestor locuri.

Alexandru Ciutoreanu

Imi voi plasa astfel lucrarea în spațiul natural al Taberei încît să poată fi privită de sus. Am urmărit această formă triunghiulară ca relație plastică pe care am descoperit-o pornind de la casele din Maramureș. Chiar asta fac: un Lăcaș. A continua cu ceva arhetipul!

Niciodată n-am crezut că o să am vreodată atîta material și că o să am bucuria reală de-a realiza o astfel de lucrare. I-am și găsit amplasamentul ideal. O să vin pe după deal cu ea, apoi o trag pe o sanie din birne. E de fapt un joc de suprafețe, structură pe care o găsim în stup, în casa tradițională. O să vin și cu niște forme goale și o să mă ușurez puțin astfel încît să poată fi citită cu toată bucuria. Am făcut-o din lemn de brad pentru că nu mi-am permis să cer cinci metri cubi de stejar. Am un respect profund pentru material. A tăia un pom pentru mine e o tragedie. Pînă dau într-un butuc, pînă-l tai cu drujba, îl gîndesc ca pe un poem. Am un respect fratern pentru lemn pentru că și lemnul a avut în istoria noastră un respect fratern pentru poporul român.

Realizarea operei de artă implică și un considerabil efort organizatoric. Chiar și un efort de organizare a inspirației. De cele mai multe ori, munca la pregătirea cadrului nu e pomenită în comentariul lucrului finit, al operei, deși în inițiativele artistice grandioase, și nu numai în acestea, organizarea e ceva esențial. Oriciteori se scrie despre muzeul de sculptură în aer liber de la Măgura Buzăului, bunăoară, se face elogiul creației, pierzîndu-se aproape din vedere faptul că, la început, a fost doar o idee de muzeu și că, de-a lungul multelor ediții ale taberei de sculptură, ideea ori, mai bine zis, scenariul ei a trebuit să fie înfăptuit în detaliu și în întregime. Un număr de voințe, conjugate de o fierbinte chemare de bine, au vegheat ca creația să se petreacă în niște circumstanțe anume. Vechea parabolă a corăbiei spune că pe puntea ei pasagerii sint liberi să existe cum vor; corabia însă își urmează drumul. Și astăzi, cînd vorbim de monumentală frumusețe a Muzeului Măgurei evocăm, fără să ne dăm seama, o idee, înaintea faptului propriu zis; fiindcă orice fundare e înainte de toate un plan. Niște oameni vād cu ochii minții clădirea, cu mult mai devreme ca să se pună prima piatră.

Am găsit oportunitate să amintesc de acțiunea Măgura intrucît, voină să scriu despre a III-a Ediție a Taberei de porțelan și sticlă de la Dorohoi, am regăsit ideea taberelor buzoiene — într-o îmbrăcăminte nouă, potrivită aspirațiilor și vigorilor culturale ale locului — și, deodată cu ea, pe mulți din oamenii săi (atît din partea Uniunii Artiștilor Plastici cit și din partea celor care au îngrijit direct ca lucrul să aibă direcție și continuitate). Nu-i lipsit de sens faptul că sculptorul Horea Flămîndu, spre exemplu, a participat la Tabăra de la Măgura ca invitat, în calitate de artist plastic, iar pentru Tabăra de la Dorohoi în calitate de secretar al Uniunii Artiștilor Plastici, de organizator, adică, a semnat actele de colaborare.

În deschiderea Ediției I-a, Lazăr Băciucu, secretar al Comitetului județean Botoșani al P.C.R., spunea: „Tabăra de creație de la Dorohoi, ca și Tabăra de la Măgura Buzăului și după aceasta multe altele, s-a născut din dorința de a sădi în sufletele oamenilor dragostea și gustul pentru artă, pentru frumos... Aici, la Dorohoi, timp de

12 ani, în fiecare an cite 12 plasticieni, în ambianța fierbinte a oamenilor și a cuptoarelor, vor gîndi și crea forme, obiecte și semne care vor încorpora idei și sugestii ale locuitorilor acestor mîndre plaiuri mioritice și ale unui spațiu în care se întîlnesc culturi de tradiție, vor pune în lumină posibilitățile lor artistice și vor contura prima galerie de artă contemporană a sticlei și porțelanului”.

Aceste cuvinte au fost scrise și rostite în urmă cu trei ani. De atunci, conform rigorilor și, mai ales, deschiderilor culturale deosebite ale scenariului, la Dorohoi, la întreprinderea de sticlărie și porțelan au lucrat mulți meșteri artiști ai sticlei și ai porțelanului: Dan Băncilă,

echivalent cu un produs, nu cu o sumă. Mai vedem că vin la Dorohoi creatori de excepțional talent de la Cluj-Napoca, de la Alba Iulia și din alte urbe. Exact de acolo de unde, datorită unei învățături prestigioase și a sprijinului aflat în industria locală ale sticlei și ceramicii, s-au înființat adevărate „școli” ale ceramicii și sticlăriei de artă. În lista de nume se găsesc artiști angajați ai Întreprinderii din Dorohoi, fapt ce devine, de asemenea, idee. E vorba de un proces creator interesînd toată oboseala, indiferent unde își exercită talentul artiștii ei. O chestiune de democrație. Dionisie Popa, unul din sticlarii ce nădăduiesc să participe la toate edițiile Taberei și, evident, la deschiderea galeriei de artă contemporană a sticlei și a ceramicii, socoate că reuniunile de la Dorohoi reprezintă pentru toți artiștii sosiți aici un prilej excepțional de perfecționare profesională. Fiindcă una e să-ți gîndești asta în spațiul atelierului propriu și alta în circumstanțele oferite de o mare industrie. Într-o astfel de tabără poți să îndrăznești lucruri de neimaginat în atelierul personal. Un element deosebit și, în multe privințe, esențial e sprijinul calificat al oamenilor Întreprinderii: al directorului Gheorghe Moga, om pentru care frumosul e sarcină de plan și neodîhnă zilnică, al inginerului Viorel Crețu, al pricepuților muncitori sticlari Dan Bordanu, Constantin Maței, Dumitru Ștefan, Vasile Negru, Viorel Bordenianu, Laurențiu Neamțu, Romica Ohaci și Vasile Pinzaru. Lucrînd împreună cu artiștii, aceștia au avut a învăța și, totodată, a dăruți din priceperea lor. În fine, una e să te preocupe singur de toate — de procurarea materialelor, de treburile traiului zilnic, de pregătirea locului de creație, și cu totul alta să le aibă în grijă niște oameni dăruți, precum Gheorghe Jaucă, președintele Comitetului Județean de Cultură și Educație Socialistă, și Elena Busac, secretar al Comitetului Orașenesc Dorohoi al P.C.R.

De fapt, Tabăra e numai un capitol al Colocviilor de artă plastică ale Botoșanilor, colocvii cu o structură complexă, cuprînzînd încă o tabără — de pictură, la Agafton — un număr de expoziții și simpozioane înscrise, cu ecou real, în Festivalul muncii și creației „Cîntarea României”. O idee dintr-un complex de idei.

TUDOR OCTAVIAN ■

Drumul ideii către faptă

Ioana Șetran, Dionisie Popa, Cristina Popescu-Rusu, Dan Popovici, Valeriu Semenescu, Mihaela-Eugenia Kvasneveschi, Cornelia Moldoveanu, Mihai Debeli, Maria Antal, Aurelian Antal, Alexandru Antik, Ioan Cadăr, Vasile Cerceș, Cătălin Hrimiuc, Petru Manea, Valer Neag, Iulia Oniță, Radu Popovici, Ioan Sumedrea, Valerian Toa, Ovidiu Bubă, Eugenia Barac Enescu, Horea Pușcariu, Florian Lazăr Alexie, Alexandru Nestorescu, Leon Mocanu, Titi Tonceanu, Daniela Făinis, Dumitru Cosma. I-am citat pe toți, deoarece o citire a întregii liste de nume e generatoare de gânduri interesante. Vedem că au sosit să constituie Muzeul artiștilor consacrați și tineri absolvenți. O posibilitate, prin urmare, ca tinerii să-și lege numele de un fapt de artă important și, mai cu seamă, să se angajeze într-o treabă de ținută. Industria oferă artiștilor o șansă, iar artiștii îi sporesc fama. Fiindcă tînăra întreprindere din Dorohoi are de acum o faimă. Noi știm că la întîlnirea a două calități se produce ceva

Cartea de istorie

În prestigioasa editură Sport Turism (Colecția monumente și muzee) a apărut o interesantă carte de popularizare a locurilor și monumentelor dobrogene, scrisă cu competență științifică și într-un stil plăcut, alert ce atrage de la început atenția cititorului asupra unor adevărate pagini de istorie românească mai puțin cunoscute marelui public. Este vorba în primul rînd de zbuciumata existență a oamenilor ce au trăit pe acest frămîntat teritoriu din cele mai vechi timpuri pînă azi, dar cu deosebire în timpul evului mediu asupra căruia autorii se opresc cu mai multă insistență în intenția de a ne prezenta cele mai frumoase și importante monumente ce aparțin acestei perioade. În acest sens este sugestiv capitolul „Istoria teritoriului dintre Dunăre și Mare de la sfîrșitul secolului al X-lea pînă în secolul al XV-lea”, în care ne este relevată stăpînirea bizantină în Dobrogea în secolele X—XII, statele românești din Dobrogea în secolele XIII—XIV prin importante și concludente date și fapte și mai ales informațiile referitoare la unirea teritoriilor locuite de românii dobrogeni cu Țara Românească și Moldova. Pe bună dreptate prefatorul cărții conf. univ. dr. Mircea Mușat face sublinierea că istoria acestor locuri dobrogene s-a derulat „într-un proces unitar cu celelalte ținuturi românești, premergînd uneori istoria acestora, influențîndu-le sau fiind influențate, dar, totdeauna, într-o strînsă legătură de destin istoric și perspectivă de dezvoltare”.

Frămîntat din cele mai vechi timpuri de numeroase evenimente istorice pămîntul dintre Dunăre și Marea Neagră a stîrnit întotdeauna un interes deosebit, mai ales din partea istoricilor și scriitorilor, pentru

nota sa de fantastic și mister, iar datorită splendorilor naturii, frumuseții rivierei Mării Negre și numeroșilor călători, iar în vremurile din urmă a zecilor și sutelor de mii de turiști. Autorii lucrării, Cornel Popa și Gheorghe Daragiu, buni cunoscători ai locurilor dar mai ales al istoriei lor din timpul evului mediu, au brăzdat acest

teritoriu cu patru trasee turistice de excepțională importanță în pătrunderea în tainele seculare a unor monumente ce au fost martore la mari lupte sau trăiri ale civilizației din această parte de țară în care contactele cu diferite popoare au fost mult mai frecvente dar etnia românească păstrată nestîrbită de-a lungul tuturor secolelor. Din acest punct de vedere cartea prezintă o importanță cu totul deosebită deoarece luminează multe adevăruri de necontestat asupra existenței strămoșilor noștri pe aceste meleaguri, lupta lor îndelungată și necurmată pentru existență de sine stătătoare, pentru pastrarea și afirmarea etniei, a dreptului lor la libertate și independență. Toate traseele au ca punct de plecare Constanța (vechea cetate grecească Tomis), primele două plecînd pe rute diferite spre Tulcea, al treilea spre Tîrgușor — Pantelimon — Crucea — Hanul Morilor — Capidava, al patrulea spre Barasabi — Adamclisi — Păciul lui Soare — Cervanoda, fiind completate și de un periplu la gurile Dunării. Descrierea unor monumente, însoțite uneori și de schițe și imagini fotografice, prezentarea datelor istorice pe baza celor mai noi informații cu citarea unei bogate bibliografii de specialitate, toate făcute într-o expunere deosebit de agreabilă incită pe cititor la cunoașterea acestora. Se adaugă o hartă a Dobrogei cu cele patru trasee pe care sînt marcate locurile și monumentele cercetate, precum și un util rezumat al cărții în limba germană. Autorii ocupîndu-se de perioada evului mediu, au semnalat doar în treacăt și alte monumente iar despre unele, ca de exemplu importanta criptă de secol IV de la Niculițel despre care am scris și noi în coloanele acestei reviste, n-au pomenit nimic. Ar fi de recomandat ca rezumatul cărții să fi fost făcut și în alte limbi de circulație internațională pentru a beneficia de aceste valoroase date și informații despre trecutul Dobrogei cîți mai mulți turiști străini ce ne vizitează locurile an de an.

GELCU MAKSUTOVICI ■

Monumente și locuri istorice din Dobrogea medievală

teritoriu cu patru trasee turistice de excepțională importanță în pătrunderea în tainele seculare a unor monumente ce au fost martore la mari lupte sau trăiri ale civilizației din această parte de țară în care contactele cu diferite popoare au fost mult mai frecvente dar etnia românească păstrată nestîrbită de-a lungul tuturor secolelor. Din acest punct de vedere car-

Flacăra reportaj

Profil de poet:

Al. Căprariu

De-a lungul anilor, Al. Căprariu a publicat mai multe plachete de versuri reeditate relativ recent într-un impunător volum selectiv intitulat „Cicatricele penumbrei” (Editura Cartea Românească, 1987).

Asupra poeziei sale m-am pronunțat cindva, propunind placheta „Ierbarul cu amintiri” pentru premiul Academiei R.S.R. Volumul „Cicatricele penumbrei” mi-a oferit însă imaginea într-adevăr cuprinzătoare a poetului, înțelegind prin aceasta diversitatea de tonuri care îl definesc. Al. Căprariu apelează frecvent la rigoarea clasică în articularea expresiei lirice care transmite însă un caleidoscop de stări sufletești acut romantice. Precum în tiparele muzicii, în poezie se manifestă intensități emoționale specifice creatorului. La Al. Căprariu impulsul cel mai puternic pare să fie acela de a se confesa, de a transcrie cu sensibilitate modernă vibrații afective legate de condiția omului în univers, aspirația ardentă la echilibru și armonie. Așa se explică numeroasele întrebări existențiale, neliniștea care ar putea tulbura forța regeneratoare a naturii, însușirile mitizate ale omului. Iată o admirabilă proiecție imaginară a poetului:

„Un arbor m-aș vrea. Un stejar
În piscul pe care cu visul îl sui,
Uriș, sub veșnice stele de jar
Să-mi freacă frunza-n tubirea oricui”.

Solar, generos, Al. Căprariu este un poet al „bucuriilor simple” cu semnificațiile adinci. Alături de suavitățile, de reminiscențe nostalgice ale amintirii unui spațiu paradisiac găsim meditații asupra trecerii ineluctabile a timpului. Lumea înconjurătoare e scrutată cu ochii omului de cultură îndrăgostit de valorile civilizației, ca însăși poezia adevărată.

AL. ROSETTI ■

Ca pe un flutur

De-un timp incoace, nu mai știu să pling.
Dar nici să rid — viața nu mă lasă.
Mă ia ostatec câte-un gând năving,
ca pe un flutur țemița din plasă.

Intind aripe. Parcă vreau să zbor,
dar mi-e albastru-n suflet și mi-e lene —
și ba e dulce, ba-i chinuitor
cum mi se-arată lumea printre gene.

Să stau de veghe? Cui să spun povești?
Mi-e simbăta-nceput de săptămână,
de cînd, ca pe un orb, mă umilești
zvirlindu-mi mărunțiș de vis în mină.

Însingurat sînt ca un turn în burg.
Lung mă privesc, și-a milă, trecătorii.
Ca șerpilor, leneș, orele se scurg
înveninate-n pierderea candorii.

Imi caut în oglindă vechiul chip.
Sînt însemnat cu cicatrici livide.
Clepsidra-și soarbe ultimul nisip,
iar noaptea nici o poartă nu-mi deschide.

Însemnări de vacanță

Motto: „Eu sînt un poet livresc.”
Al. Căprariu

Totuși mă mai sunî... Interurban...
E plictis, uneori, și la mare.
Și, dacă știu bine, nu-i nici un an
de cînd mă sunai, da nu ca oricare!

Mă-ntrebi ce mai fac și dacă n-am febră?
Iar eu mă gîndesc ce mai caut
în joaca aceasta funebă:
alb cînt care nu-ncăpe-n flaut.

Spre seară mă suni, mai cu seamă.
Atunci cînd sînt singur. Și parcă
în trup mă pătrunde o briză de teamă.
(E încă acolo? Mai vrea să se-ntoarcă?)

Albastru e mult: și-n zare și-n creștet.
De-atîta frumos surisul chiar plînge.
Un ram amintirea-și întinde. Dar veșted.
El seva și-o bea de la mine din singe.

Cu ochii închiși, te caut pe-o hartă
ce-i dat doar în sufletul meu să rămînă.
Și parcă e pasăre moartă,
de ger, telefonul din mină.

1 septembrie 1987

VASILE SĂLĂJAN:

(Urmare din pag. 9)

biția de a sintetiza condiția istorică a existenței umanității transilvane, am formulat un „complex Memororut” — conotațiile acestuia fiind atît de logica internă a romanului cît și de logica însăși a istoriei.

— Și totuși nordul românesc nu-și are marele său roman reprezentativ pe măsura uriașului rol pe care l-a jucat în istoria națională începînd de la prințul Descălecat pînă la Marea Unire din 1918, așa cum cîmpia arădeană îl are pe Slavici, Apusenii pe Agărbiceanu, lumea Năsăudului pe Reboreanu.

— Repet: nu trebuie să definim romanul ca descriere sau monografie a unui loc. Romanul — mai ales acum — e un mod de a fi împreună! Prin aceasta vreau să dezvălu ambibiția de totalitate a romanului de a fi o lume care-și anexează ca o „groapă neagră” (black hole) tot ceea ce ține de om, de umanitatea lui. Moromețianismul lui Preda, lumea Apusenilor lui Agărbiceanu, fabulosul istoric la Sadoveanu sînt niste dominante dar ele abia structurează o materie care se ordonează după regulile interne ale unei creații românești. Știu bine că înainte de a fi romane ale unor locuri, marile construcții ale prozei actuale sînt piramidele unor personaje. Extinzînd, acest personaj poate fi un oraș sau, citindu-l pe un mare prozator contemporan, poate fi însăși istoria. Prin ciclul *Viața și opera lui Tiron B.*, D.R. Popescu propune într-o modalitate modernă și eficientă tocmai preeminența acestui „personaj” care este istoria.

— În clipa în care istoria devine personaj, nu cumva romanul contribuie la fărîmîrea și pulverizarea identității umane în loc să încerce să-i recupereze integritatea, demnitatea integrității sale inițiale? Spre ce se îndreaptă în fond romanul actual? Vă întreb pentru că aș

seris Rodeo, un roman considerat aproape în unanimitate ca fiind extrem de „dificil”.

— Romanul actual nu se îndreaptă spre ceva, el există. Preda ar fi făcut 65 de ani anul acesta. În publicistica sa a lansat o idee extrem de generoasă: tema povestitorului. Și pe care n-a mai apucat s-o dezvolte.

El a scris *Moromeții* dînd un răspuns neliniștilor legate de condiția clasei țărănești — și a făcut-o într-un mod strălucit — rezolvînd nu numai problema pe care și-a propus-o ci și formula literară care s-o consacre. A adăugat apoi *Risipitorii*, romanul său despre intelectual și Intrusul — răspunsul său în problema socializării, industrializării și construcției, iar la urmă *Cel mai iubit dintre pămînteni*. Toate cărțile lui Preda sînt nu numai meditații de prestigiu pe marginea marilor probleme pe care și le-a asumat literatura ultimelor decenii ci și tot atîtea „rezolvări” ale temelor care vin în întîmpinarea romanțierului. Literatura lui Preda, din păcate, nu deschide ci închide, ea află soluții definitive opțiunilor sale estetice. Mai recent, un prozator ca Ernesto Sábato, în *Abadón Exterminatorului*, a exploatat extrem de minuțios tocmai această temă a povestitorului dînd un roman despre secolul nostru, — o mărturie despre istoria acestui timp dar care e în același timp o mărturie despre povestitor: dezgoliere pînă la nuditatea scrierii unei cărți, dezvăluire a întîmîțății celei mai profunde.

— Mai poate romanul actual să depună mărturie despre om pe o planetă pe care omul însuși pare, în unele secvențe, că și-a abandonat propria sa problemă?

— Romanul are o funcție recuperatoare. Iată o idee vehiculată insistent: literatura ultimilor 20 de ani și-a asumat, înaintea istoriografiei sau sociologiei, funcția de a recupera și a spune adevărul despre un

timp nu prea îndepărtat: Să ne gîndim din nou la *Delirul* lui Preda, la *Puterea și adevărul* de Titus Popovici, la *F* de D.R. Popescu, la cărțile lui Toiu, Bătăiță, Buzura, Fănuș Neagu și alții dintr-un șir foarte, foarte lung.

— O bună parte din romanele actuale se plasează prin problematica abordată în marginalitatea actualității în timp ce realii, autenticii eroi ai zilelor noastre așteaptă încă să fie descoperiți de marii prozatori. Nu aveți senzația că proliferază în unele filme, scenarii tv. și romane — exact ca în industrie — o artă a „inlocuitorilor”?

— Ai folosit cuvîntul „proliferație”? Se eludează aici natura specifică artei. „Proliferația” este, mi se pare mie, echivalentă în roman, acelei aspre și îndelungate căutări a cuvîntului ce exprimă adevărul, cum spune poetul. N-are rost să glosăm pe raportul dintre realitate și artă, de o deosebită complexitate. Opera de artă nu-și poate refuza principiile în virtutea cărora există, fiindcă atunci cîndem în reportaj sau ne jmgăim dînd ca autentic un produs fabricat „din inlocuitori”. Proza — ca orice produs autentic — are o dinamică internă și unul dintre elementele acestui cîmp de forță care produc opera, este talentul, să nu uităm niciodată aceasta! Nu mă întreb ce e talentul. Știu doar că în afara lui nu se poate concepe literatura! Personajul principal din *Coborînd spre nord-vest* are un prototip real — un inginer hidroameliorator. Dar n-am transferat toate datele existenței lui asupra personajului meu, m-am folosit de prototip doar ca idee. Orgolios ca orice literat de după Flaubert, pot spune că inginerul din acest roman sînt eu.

— Ce se întîmplă în reconstituirile istorice? Rămîne valabil același principiu? Ar putea îndrăzni un prozator sau un dramaturg să exclare: „Mihai Viteazul sînt eu!”?

— M-aș opri la alt caz din

Cîntarea României

Vatră de olari

Am scris, în cîteva rînduri, în acest colț de pagină, sub genericul larg al Festivalului național „Cîntarea României”, despre viața culturală a Făgetului, această foarte cunoscută comună bănățeană careia nu-i lipsește nimic pentru a fi considerată un oraș în toată puterea cuvîntului. Deși am putea aduce în discuție numeroase argumente care să sprijine afirmația de mai sus, ne vom opri, totuși, la unul singur: nisipul. Dinspre dealurile Jupineștiului, un sat aflat la poalele Munților Poiana Ruscăi, coboară, zilnic, zeci și zeci de mașini, uriașe autocamioane încărcate cu nisip. Este un du-te vino continuu care a instaurat un veritabil „drum al nisipului”. După numeroase și complicate prelucrări, nisipul ajunge la o granulație de excepție. Printr-o sită foarte deasă, ultima dintr-un lung proces tehnologic, apa, de exemplu, nu poate pătrunde. Nisipul, însă, nisipul de Făget, încă se mai poate strecura. În fond este vorba de cel mai fin cuarț din țară, intens solicitat chiar și la export. Un nisip care, tratat cu anume substanțe, ar putea fi adus în stare pură, alb ca făina de griu, tocmai bun pentru vestita fabrică de sticlă din apropiere, de la Tomești, unde, deocamdată, nisipul este adus din județul Botoșani, de la Mirceani, singurul nostru zăcămint de nisip alb, apt pentru fabricarea celui mai prețios și mai căutat cristal. De altfel, pentru atingerea acestui deziderat, cercetările sînt în curs de desfășurare și s-ar părea că în curînd vom fi invitați să scriem despre o atare reușită. Dar de ce ne-am oprit, între atîtea alte numeroase argumente care să probeze că Făgetul este, dincolo de denumirea sa strict administrativă, un oraș în toată puterea cuvîntului, la nisip? Și care ar fi legătura sa cu activitatea culturală a Făgetului? De ce revenim, cu alte cuvinte, chiar și după acest lung ocol, la fațete de cultură ce au loc pe raza comunei Făget? Pentru că, de curînd, în ultima duminică a lunii august, a avut loc, la Jupinești, în inima dealurilor devenite cariere de nisip, cea de-a VIII-a ediție a unei tra-

ditionale manifestări folclorice: **Vatră de olari**. Continuînd un străvechi filon al artei ceramice, meșterii din Jupinești sînt la ora actuală cam singurii olari ce-au păstrat în zonă miraculoasa taină a plămădirii lutului. E-adevăr, au beneficiat și de existența din belșug a unui lut anume, cu o compoziție aparte, apt să asculte de mîinile dibace ale olarilor, dar a existat, totodată, și o pasiune pentru acest străvechi meșteșug. Ceramica de Jupinești, foarte simplă, continuînd formele arhaice impuse de cultura populară și de necesitățile zilnice ale vieții rurale, a sfîrșit și stîrnește în continuare admirația specialiștilor, a olarilor de pretutindeni. Vasele lor, ulcioarele, sau străchinile păstrează, chiar și după ardere, materialitatea lutului din care s-au născut. Galbene, aidaoma argilei, deloc smălțuite, dar cu o linie superbă, autentică, îndubitabil rustică, împodobite doar cu o singură linie, brună, unduită, trimițîndu-ne cu gîndul la forma și culoarea vîperei cu corn, sarpe răspîndit din plin pe aceste dealuri, ceramica de Jupinești și-a cîștigat un nume în rîndul celorlalte centre ceramice din țară. Cei mai de seamă meșteri olari din Jupinești au fost distinși cu laurii supremi ai tuturor edițiilor de pînă acum ale Festivalului național „Cîntarea României”. Între aceștia, la loc de cinste sînt Ștefan Mestecănean, Trandafir Velcu, Petru Oprîșoni, Solomon Frățuțescu și Liviu Marconi. Lăudabile sînt, însă, nu numai vasele lor, prezente în cele mai de seamă expoziții naționale, ci și plăcerea și interesul cu care transmit mai departe, tinerilor din sat tulburătorul meșteșug al olăritului. Mai mult decît atât, meșterii Ștefan Mestecănean, Trandafir Velcu și Petru Oprîșoni sînt prezenți în mai toate întîmplările artistice ale satului, arta, cu precădere arta populară, folclorică, fiind un al doilea mod al lor de-a trăi. Prezența lor în mijlocul formațiilor artistice ale satului conferă artiștilor amatori din Jupinești un plus de autenticitate și de frumusețe artistică.

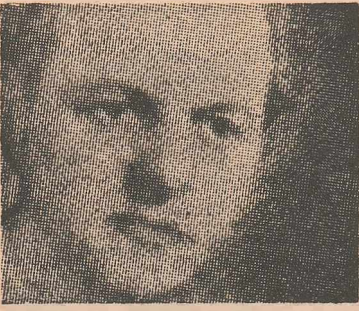
VICTOR NIȚA ■

să ascund însă că lucrul la revistă imi ia foarte mult timp. Tot mai rar am prilejul să fiu singur, fără problemele de zi cu zi, să mă regăsesc singur, față în față cu personajele unui roman care așteaptă răbdătoare acolo unde pixul s-a încăpătînat (să dăm vina pe pix!) să le lase: într-un car, într-un lîn de griu, în pozițiile incrementale în care au rămas cu o seară, cu o lună, cu un an înainte. De pildă, o casă îmi arde de vreo doi ani într-un roman și n-am reușit s-o „stîng” încă.

— În ce roman?
— Am avut un tală șchiop. Trebuia să apară la sfîrșitul anului. E un roman despre satul racordat din plin la dinamismul contemporaneității. O comunitate rurală care caută să-și păstreze cu încăpătîinare identitatea, să-și afirme valorile, să existe. Satul nostru s-a universalizat și el prin noile mijloace de comunicare în masă. S-a globalizat. În aceste condiții cit de închișă mai e o comunitate rurală actuală? Mai e tîranul tîran sau a devenit altceva? Desigur e o epocă de tranziție, dar tot de tranziție a fost și perioada cooperativizării, toate epocile sînt de tranziție. Unde ne aflăm acum? Ce face satul contemporan?

Romanul mărturiseste de obicei despre lucruri care au fost uzitate timpurile trecute ale conjugărilor gramaticale și istorice. Povestire își trage firul de la „a fost odată”. Romanul este deci o poveste dar nu e oare cazul de a scrie și la timpul prezent, a mărturisii despre propria noastră viață, a mărturisii despre omul acestui timp prezent?

Evident că fiecare scriitor își poate îmbogăți experiența din mers dar el se prezintă în fața paginii cu o zestre, cu o memorie, cu o obsesie, cu valorile unui loc și ale unei istorii care îi irigă scrisul asigurîndu-i accesul la zăcămintele comunității, de la cea mai restrînsă pînă la comunitatea supremă a limbii.

Alexandru Zub:

„Istoria nu este doar restituție, ci și o prelungire a omului în durată”

— Nu știu cum o să meargă, aveți în față un om fără exercițiu retoric, care n-a fost în viața lui la catedră, — deși și-a dorit să fie dascăl, — așa că nu contez deloc pe improvizație și oralitate. Ce-ați dori să discutăm?

— De pildă, următorul fapt. Ați incredințat revistei noastre, odată, un tulburător gând despre misiunea istoriografiei și dimensiunea spirituală a celui ce o slujește. Lucrind cu o materie imperceptibilă direct, netrăită decît mental, care sînt capcanele cercetătorului în istorie?

— Este, recunosc, o problemă la care ar trebui să reflectez puțin. În orice meserie sînt capcane și dacă te faci că nu le vezi, adoptînd stratagema struțului, nu înseamnă că ele dispar. Despre una am și vorbit, cînd ați intrat aici, în această bibliotecă pe care nu o pot folosi așa cum se cuvine. E capcana „materiei”. Istoricul se confruntă cu o informație ce crește exponențial și pe care, oricît de capabil să imagazineze, nu o poate stăpîni. Însă, capcanele pot veni și din altă direcție, din aceea a opțiunilor teoretice și de metodă, de exemplu. Sînt și în istorie metode ca și în viața socială, iar adoptarea uneia dintre ele poate să-l lege pe istoric de efemer și să-l limiteze, prin urmare, exercitiul intelectual la ceva care nu poate dăinui.

— Puteți fi mai concret?

— Se fac tot felul de istorii (subliniați sau puneți între ghilimele) — structuraliste, cantitative, intelectuale etc., etc. Fiecare aduce, desigur, o perspectivă ce înnoiește ancheta istorică dar care este, prin forța lucrurilor, diminuată în raport cu aspirația spre globalitate a istoricului. Toate își au justificarea lor și ceea ce ar trebui să așteptăm de la istoric este ca el să nu refuze nici o ofertă. Lucrul acesta l-a spus prea frumos Fernand Braudel, poate cel mai autorizat apărător al ideii de istorie globală și unul dintre cei care au ilustrat-o spectaculos, pînă de curînd, prin câteva sinteze.

— O idee la care ni se pare că subscieți, după cum se conturează în studiile dumneavoastră.

— Cred că istoria globală (universală, dacă vreți) este perspectiva cea mai convenabilă pentru o înțelegere mai exactă a procesualității istorice. Global, fenomenele istorice încep să capete coerență iar ticurile și clișeele produse de mentalitatea provincială, națională etc., au un mai redus cîmp de acțiune. Nu e de fapt o formulă nouă. S-a vorbit de ea încă din secolul trecut, iar la începutul secolului nostru Nicolae Iorga, profesor de Istorie universală la București, a susținut-o cu ferocitate. Comparatismul, preconizat între alții de Henri Pirenne, se leagă de aceeași tendință de a transcende viziunea locală, „parohială”, în direcția universalității. Iorga a simțit chiar nevoia să atribuie sintezei un termen specific — istoriologie — care nu voia să însemne altceva decît o istorie globală.

— Nu vi se pare că ne-am îndepărtat de „capcanele” la care vă sugerasesm să meditați? Simți că n-ați răspuns complet.

— Da, sigur că n-am răspuns și nici nu știu dacă pot răspunde sistematic la așa ceva.

Un nume de cărturar ce se așază între altele altele în tradiția culturii române. Istoric al culturii și al istoriografiei, și-a asumat nobila misiune și de grea răspundere a restituirii către generațiile de azi și de mâine a unor opere fundamentale și personalități-piscuri din Istoria românilor. Cu un lucid spirit critic. L-am aflat — la Institutul de istorie și arheologie „A. D. Xenopol” din Iași, unde este cercetător științific — între cărțile sale. Într-o încăpere captivă pe toate cele patru laturi, din podea pînă în tavan, cu tratate, tomuri, fișe, microfilme..., rămîind spațiu doar pentru două scaune abia inghesuite dincolo și dincoace de materia unei mese-birou. L-am aflat asupra trudei sale, preocupat și grăbit să învingă și să recupereze timpul ireversibil. Măsurîndu-l prin ce ne-a dat, ne așteptam să întîlnim un personaj la vîrstă senectuții, dar, cu atît mai favorabil pentru imaginea sa și chiar pentru imaginea generației sale, am întîlnit un bărbat abia trecut de pragul unei jumătăți de veac.

Lumea istoricului e plină de capcane și ar putea fi examinată sub acest unghi. Ne pot veni capcane din spațiul documentării. Se poate întîmpla ca în cursul cercetării, hazardul anchetei să-l infirm pe istoric, dar lucrul acesta privește mai ales detaliile.

— Ați fost vreodată într-o asemenea situație?

— Desigur, deși n-aș putea să evoc acum o împrejurare concretă. Cred că am modestia, dacă nu înțelepciunea, de a recunoaște un neajuns, înțelepciunea de care istoricul are totdeauna nevoie pentru ca munca lui să poată continua în pofida oricăror capcane, altminteri istoriografia nu alimentează în chip necesar optimismul și vechea formulă goetheană privitoare la entuziasmul pe care îl naște istoria e, mai degrabă, produsul unei vîrste a culturii decît o realitate permanentă. Se poate gîndi pe marginea acestei teme cu folos fiindcă ea îndeamnă la o meditație asupra profesiei. Ar trebui să admitem că istoria nu e doar o restituție, un efort de a reconstitui faptele, evenimentele, figurile, ci, în același timp, o meditație asupra condiției umane, asupra omului în durată iar dintr-o asemenea meditație individul trebuie să profite, nu numai cognitiv ci și formativ, pedagogic, sapiențial. Iorga spunea despre istoric că este „un bătrîn prin experiență”, unul dator decît să vorbească și să îndrume. Dar aceasta înseamnă că el e și răspunzător de acel depozit de experiență al cărui „paznic” este.

— Poate veni de aici un spor de echilibru al gândirii sociale, un spor de înțelepciune?

— Ar fi de dorit. Recapitularea cea mai sumară a evenimentelor din secolul nostru nu sprijină o interpretare tocmai optimistă. Dar aceasta nu înseamnă că istoricul, și odată cu el umanitatea, trebuie să dispare. Istoria, fie că o privim evenimential sau epistemologic, e un teritoriu întins, așa spune incomensurabil, și putem afla acolo argumente pentru o conduită înțeleaptă. Ce vreau să sugerez? Dincolo de aspectul acesta profesional al istoriografiei, o proiecție a ei în social pe care profesioniștii o urmăresc uneori cu gelozie.

— Ceea ce se și întîmplă azi în lume, dar o proiecție, din păcate, nu întotdeauna și peste tot asimilată înțelept, cum spuneți. Există chiar o nestăvilită pasiune, dacă nu patimă pentru istorie; se caută cu ferocitate argumente de natură istorică în orice împrejurare cînd apar tensiuni în viața internațională. Cum pot oamenii de știință să păstreze balanța obiectivității și a adevărului?

— Istoricul este o temă foarte actuală și astăzi, tocmai pentru că pe seama lui se pune fundamentarea unor tensiuni nocive între țări și popoare. Istoriografia nu este inocentă. Se știe ce prejudicii a adus omenirii fascismul, care s-a întemeiat și el pe anumite teorii istorice. Sînt istorici care au exaltat naționalismul german, contribuînd astfel la fundamentarea unei politici aberante din care au rezultat cele două conflagrații mondiale. Dar istorismul încă este activ, în anumite zone, exacerbînd tensiuni și conflicte. Soluția? Nu avem astăzi la îndemînă altă soluție decît aceea sugera-

tă și de Rălcescu la vremea lui: dialogul, cunoașterea mutuală cit mai exactă. Două popoare vecine, dacă nu și propun să-și schimbe spațiul de locuire, n-au de ales și trebuie să găsească un modus vivendi. Înțelepciunea istoricului trebuie să impună respectul pentru adevăr și o conduită cit mai obiectivă.

— Alegînd calea restituirilor, v-ați oprit la opere și personalități monumentale. Unele care au atras pe mulți de-a lungul timpului — cum este Kogălniceanu —, altele — cum sînt Părvan și Xenopol — ignorate o vreme ori intrate în conul de umbră. Mi-e teamă de banalitatea întrebării, dar, totuși, v-o adresez: pe ce se întemeiază opțiunile dumneavoastră?

— Sînt opțiuni legate oarecum de momentul cultural în care mi-am început activitatea. Era nevoie atunci de a reface o tradiție și de a căuta în trecut argumente pentru o continuitate de idei și atitudini, favorabile orientării noilor generații. Am început cu Kogălniceanu, întocmind o bibliografie, și s-a întîmplat să fie o bună alegere, fiindcă ea mi-a dat putința să mă situez în centrul unei epoci de mari schimbări, decisive pentru destinul României moderne, și să pot deci scruta de la înălțimea unui pisc orizonturile culturii și istoriei noastre.

— Popsiți încă asupra lui Kogălniceanu: prin ce v-a fascinat și ce imagine a lui vi s-a impus?

— Imaginea mea despre Kogălniceanu, trebuie să recunosc, nu diferă prea mult de imaginea tradițională. Un Kogălniceanu al vîrstei romantice, la îngemănarea cu pozitivismul, creator de planuri în multe domenii și realizator prestigios al multora dintre ele. Un Kogălniceanu entuziast și lucid, în care se regăsește deopotrivă spiritul expansiv al romantismului și distanța critică pe care avea să o legitimeze „Junimea”. Un Kogălniceanu care a formulat programul „partidei naționale”, participînd apoi la realizarea Unirii Principatelor și a marilor reforme din domnia septenară a lui Cuza. Un Kogălniceanu prezent și mai apoi, în momente dificile, cînd se cerea ca o personalitate să asume răspunderi extraordinare. Cel care a început prin a ucenicii, politice vorbind, în preajma lui Mihail Sturza a sfîrșit prin a conduce politica externă a României în vremea Războiului de Independență și a organiza reprezentanța diplomatică a țării la Paris. A publicat o sinteză istorică, din păcate neîncheiată, a pîis în circulație noi surse, inițind un vast corpus narativ, și a prezidat, pasager, Academia Română, încheindu-și cariera pe acest tărîm printr-un discurs ce recapitula, cu referiri autobiografice, evoluția însăși a României moderne. Un asemenea Kogălniceanu este destul de bine plasat în secol și în problematica culturii românești pentru a oferi istoricului multiple posibilități de fructificare. Am căutat să-l circumscriu mai întîi spațiul de mișcare într-o biobibliografie, am încercat apoi să-l definesc concepția istorică într-un studiu monografic, i-am editat opera istorică într-o serie îngrijită de prof. Dan Simonescu, și am revenit, pasager, asupra acestui personaj fascinant, cu bucurie, ori de cîte ori am avut ocazia. O situație în epocă nu s-a întreprins pînă acum, la nivelul pretins de informația existentă și de perspectivele metodologi-

ce ale istoriografiei de azi. Într-o asemenea restituție care a mers pe multiple laturi s-au putut pune desigur noi accente asupra unui Kogălniceanu care și-a asumat responsabilități, riscuri, proiecte, care a început prin a visa o schimbare radicală de moravuri în țara lui și a sfîrșit prin a chema pe socialisti în Parlament pentru ca acolo, în vîzul lumii, să-și discute ideile, dezideratele, programul. Un Kogălniceanu foarte deschis deci la provocările realului.

— Dar Părvan? Cum ați făcut pasiune — căci pasiune se pot numi truda și timpul ce ați dedicat acestui titan al culturii noastre și totuși încă necunoscut?

— Părvan e într-adevăr pasiunea mea profesională în ordinea biografiei. De ce? Nu știu dacă aș putea să vă explic acum. Ar fi să schitez o carte pe care nu știu dacă aș putea-o scrie. Am încercat a-i contura efigia, am mers apoi „pe urmele lui”, i-am tipărit scrierile cu caracter cultural-filozofic și corespondența, am întocmit monografie și o biobibliografie care mi-a fost de mare folos. (Și acum mă gîndesc la cîteva, tot în vederea unor restituții. Mi-am creat întotdeauna mai întîi instrumentele de lucru.) Dar cartea pe care am visat-o despre Părvan a rămas încă nescrișă. Ar trebui să lămuresc acolo temeiurile unei opțiuni care m-a mobilizat o bună bucată de timp, oricum destul de mult pentru economia unei vieți. Părvan e omul care, pornind de la premise modeste, aduce, prin mari eforturi de voință și printr-o dăruire de sine continuă, să atingă pragul excepțional. Iorga nu este exemplar, fiindcă premisele lui nu erau din cele obișnuite. Părvan este. Și de aceea valoarea lui „educativă”, stimulare, va interesa mereu. Flu de institutor, cu imediată ascendență rurală, slîit de mic să infrunte asprimile existenței într-o ascensiune care lui Călinescu îi sugera „Viețile paralele” și să mediteze asupra vieții în termeni ce anunțau oarecum existențialismul. Neliniștile pe care el a știut să le producă în auditor, îndemnînd la asumarea curajoașă a vieții, în sensul datoriei, de a o înnobila prin sacrificiu, propria lui conduită de muceinic al științei, de pedagog capabil a se dăruia „scolarilor” săi, tîn parca, dincolo de orice conotație negativă, de un existențialism „avant la lettre”. Pentru cine urmărește biografia lui Părvan, e limpede că el și-a construit personalitatea prin reacție la anumite atitudini și stări de lucruri din societatea românească și că a tîns spre o pedagogie națională, asupra căreia ne-a și prevenit un pedagog, un mare pedagog, Onisifor Ghibu. O „scrisoare” către „dascălii” din țară trimisă în vremea studiilor sale berlineze (la începutul secolului nostru), are în cap un moto din Fichte, care îndeamnă la comportament eroic, în sensul datoriei de a îndrepta relele sociale și a nu dezerta de la program asumat.

— A fost un gînditor, un filozof, în măsura în care a fost istoric...

— Tocmai voiam să spun că, pe de altă parte, frecventarea textelor filozofice din antichitate, îndeosebi a meditațiilor lui Marc Aurelius, i-a sugerat nevoia de reflecție continuă pe marginea realului și nu mai puțin un model de conduită. „Sînt rele vremurile? De aceea ne aflăm aici, ca să le îndreptăm”. E o remarcă (citată din memorie) a lui Carlyle și ea conșună perfect cu întreaga conduită a lui Părvan. Oboseli, dezamăgiri? Desigur. Erau inerente unei biografii de cărturar care a trebuit să asume rosturi administrative — la Universitate, ca director de seminar, la Muzeul Național de Antichități, pe care l-a organizat și condus, deschizînd pretutindeni șantier arheologic și inițind o întreagă rețea muzeistică, la Academia Română, pe care a ajuns să o conducă efectiv, ca secretar general, fiind o vreme adevăratul ei „stilp de beton” și în multe alte instituții de care și-a legat numele. Una mai ales ar trebui amintită aici — casa de editură „Cultura națională”, al cărei director a fost și căreia i-a asigurat un program susceptibil a stîrni invidia oricărui editor modern. Sînt preocupări care l-au deturnat în bună măsură de la rosturile lui științifice, făcîndu-l să regrete „alu-

necările” în domeniul mai mult sau mai puțin străine de profesia aleasă.

— Ne-am putea imagina și o altă carieră a lui Părvan?

— Mai puțin legată de contingente, mai strîns concentrată pe tărîm științific, ar fi dus poate la mai multe studii impunătoare, la mai multe cărți, opera savantului s-ar fi întregit spectaculos, însă impactul său asupra contemporanilor s-ar fi arătat atunci mai redus.

— Nu sugerează aceasta o analogie cu destinul multora dintre marii noștri cărturari?

— Desigur, dar asta se explică, de fapt, nu printr-o vocație enciclopedică ci prin determinări sociale. Iată, îmi amintesc acum, că Mircea Eliade a scris admirativ despre o directivă, o tradiție enciclopedică a culturii noastre, pornind de la Cantemir, Heliade, pînă la a ajunge la Hașdeu și Iorga. O tradiție îndelungată și surprinzătoare, dacă ne gîndim la ultimii ei reprezentanți fiindcă aceștia se manifestă într-o vreme cînd cultura se compartimentează mai sever, specializarea devine o exigență, curentă în Apus, iar o personalitate „enciclopedică” e aproape suspectă. De ce? Fiindcă de la profesionalizare se așteaptă o eficiență sporită, o adîncire a cunoașterii, în timp ce enciclopedismul, oricît de necesar în stabilirea de relații interdisciplinare, nu poate decît să rămînă la suprafața lucrurilor.

— Pînă la urmă trebuie să ajungem la Xenopol — cealaltă „planetă” din „galaxia” spirituală de care v-ați ocupat — și nu doar pentru a comprema dialogul, dar și pentru că...

— Pentru că ceva se întregeste astfel, deoarece în mintea mea Xenopol este cel care a știut să împace fericit spiritul cunoașterii de tip enciclopedic cu nevoia construcției. Erudiția și sinteza sînt, la el, în bun echilibru. Și ceea ce miră mai mult, este capacitatea lui de a rămîne fidel proiectelor inițiale atît în plan teoretic, cit și în acela programatic. Mă gîndesc la istoria națională, domeniu în care a dat întîia sinteză completă, dar și la analizele social-economice pe care le-a inițiat. Ca teoretician, a tînut să problematizeze istoriografia, elaborînd o sinteză de referință, cea mai sistematică și mai clară la vremea aceea, încă plină de sugestii, fiindcă în vremea noastră ideea de „serie istorică” a fost reluată cu mare profit însă, ignorîndu-l pe Xenopol, de o întreagă școală istorică.

— Vă referiți la școala istoriografică românească a cărei datorie ar fi fost a ne restitui ceva mai demult opera xenopoliană?

— Tocmai în asta constă ciudățenia că ideea lui Xenopol renaste acum în istoriografia universală, ca o direcție prestigioasă de cercetare fără a ține cont de aportul istoricului român. Vina este a noastră, deoarece n-am repus textul în circulație, atît în limba în care a fost scris (a apărut, se știe, în franceză), cit și pentru publicul românesc, care avea dreptul să dispună de o versiune accesibilă. La Congresul de la Stuttgart am făcut o comunicare pe această temă — De la seria istorică la istoria serială — pentru a releva aportul lui Xenopol la geneza unei direcții dintre cele mai fertile în gîndirea istorică contemporană.

— Ați călătorit mult în străinătate, în centre europene și americane. Cum este privită istoriografia românească acolo?

— Diferit. Există o imagine clișeu care a străbătut pînă departe, reducînd-o la câteva epite simplificate, legate de sistemul social politic și de metodologia materialismului istoric, dar există și imagini mai diferențiate — pe epoci, evenimente, personalități sau „școli” — care știu să deosebească clișeele de abordări mai aplicate, în care profesionalismul și respectul pentru adevăr își spun cuvîntul. Din păcate, lucrările din această categorie circulă anevoie și defectuos. Numai studiul de înalt profesionalism pot răzbi acolo unde nu există nici un motiv de concesi protocolare. Sînt multe de făcut în această privință. Gîndul meu, speranța mea, se îndreaptă spre noile serii de slujitori pe care istoriografia română și-i dorește.

CICI IORDACHE-ADAM

„Catedra mi-a fost chemarea și viața“

Cind ultimul clopoțel amuțise prin școli iar listele de pe ferestrele liceelor cu cei care urmau să ocupe băncile de-a IX-a, abia apăruseră, o veste ca o aromă dulce dădea ocol orașului Bacău. Intii, am perceput-o într-o librărie, în discuția citorva tinere femei, apoi, în curtea Liceului „Bacovia“ printre mulțimea de părinți cu ochii fixați de „viziere“. Se vorbea cu un respect anume despre o învățătoare. O învățătoare a orașului care „a trăit în vara aceasta satisfacții cit pentru o viață“. Măsurate în 3 generații cărora le-a pus condeiul în mină. Șeful de promoție pe ciclul primar, cu 10 din clasa I la a IV-a, de la Școala 2, a fost elevul său. Ca și adolescenta care a isprăvit a VIII-a. a doua acum pe listă la „Bacovia“, cu 9,91, iar în școala ei copilul exemplar cu 10 de la I-a la a VIII-a, Mădan Andra Maria (sint chiar frați). „Ce are extraordinar învățătoarea asta este că îi urmărește pe copii până termină orice grad de școală“, zice o mamă dintre cele ce discută cu apringere. Mă amestec printre ele să aflu numele învățătoarei.

A doua zi, m-am îndreptat spre Școala generală nr. 2 s-o caut pe Eufrosina Tărăboanță. Am întâlnit-o nu în compania unor prichindei, cum te-ai aștepta să întâlnești o învățătoare care a „predat“ clasa a IV-a. urmînd să-i preia pe cei din universul jocului, ci tot în compania unor explozivi adolescenți. Nicoleta Chiriac îi înmînează un buchet de flori, fără o vorbă, în schimb pe chipul devastat de fericire se preling două boabe mari de lacrimi. „Am fost pe locul patru...“ rostește cu vorbele gătuite de emoție. Fără îndoială, sint copiii buni ai acestei școli cu un corp didactic de tinută, care își fac la înălțime datoria, dar în asemenea momente să nu-ți uieți pe cel care, cu 8 ani în urmă, și-a deschis calea cărții, este cea mai frumoasă metaforă și cel mai înalt omagiu ce se poate aduce unui învățător.

— Sint surprinsă! îi șoptesc (emoția fetei blonde mi se transmisese puternic). Sint obișnuită să aflu de asemenea gesturi, mult mai tirziu, cind copilăria începe să trăiască nostalgic în noi.

— Depinde de învățător și de tradițiile fiecărei școli. N-am putut altfel, toată viața am fost așa. Învățătorul intră în destinul ființei inocente din bancă, de el depinde nu numai dacă un copil va scrie și va vorbi corect limba română ci și o mulțime dintre trăsăturile lui de caracter. Cind un adult ajunge să scrie cu greșeli de ortografie ori să pronunțe incorect cuvinte din fondul principal al limbii, primul vinovat este cel ce i-a pus condeiul în mină. Ieri, s-au aflat rezultatele la admiterea în licee, am stat nelipsită de lângă telefon, știam că foștii mei elevi mă vor suna și au făcut-o pînă către 11 noaptea. Imi bat, la ușa, de pildă, foștii mei copiii de al-tădată din Faraonaș, sat ceangăiesc, unde mi-am început apostolatul, acum 33 de ani. Cind am ajuns acolo erau doar cite 3-4 elevi într-o clasă. Mi-am făcut o tablă mică și umblam cu ea prin sat, mă duceam acasă la ei să-i învăț carte, ca, treptat-treptat, să-i atrag și să-i conving pe părinți să-i lase la școală. Imi luam propriul meu copil după gît, pe umeri, și umblam așa uliță după uliță. Mai tirziu, soful meu, pe care l-am găsit acolo director de școală, învățător și el, și-a luat o motocicletă și-i ducea pe acești copii pe la școli, mai departe, în licee, în școli tehnice, la profesionale, pe la Bacău, la Onești, la Moinești. Azi mă reintîlnesc cu mulți dintre ei, au ajuns, la rindu-le, părinți și bunici, vin și mă roagă să le iau la clasa mea copiii. Asta e destinul oricărui învățător, să îmbătrînească și să întinerească în fiecare toamnă... — Și să invete mereu, școala românească acumulînd și ea mereu noutățile timpului...

— Să mergem să-mi vedeti clasa unde muncesc.

Mergem, iar emoția se transformă într-o adîncă umire. Nu e o clasă obișnuită pentru prichindei de școală primară, cum mă așteptam, este un cabinet-laborator, mai curînd potrivit pentru o grupă de studenți poli-tehniciști, de pildă. Băncile sint niște pupitre imaculate, din lemn alb, iar restul spațiului este așa fel organizat, împărțit, gîndit încît să răspundă unor func-

ționalități multiple — estetice, metodice și de viață a școlarului mic. În fața băncilor, în spatele catedrei — tabla mare, a profesorului. Deasupra ei, rulat, un ecran pentru proiecții de filme și diapozitive. În dreapta — dulapul cu aparatura audio-vizuală — proiector, pick-up, magnetofon, colecții numeroase de discuri, benzi, diapozitive. Cartote-ci întregi de diapozitive organizate pe tematici și pe discipline de învățămînt.

— Ordinea oferă nu numai timp învățătorului la clasă, oferă exemplu și modelează trăsături de caracter. Ordinea aceasta exterioară ordonează gîndirea copilului, îl inarmează cu ordinea lui interioară, care îl va ajuta mai tirziu în formarea unei gîndiri solide.

Peretele cu ferestre este îmbrăcat și el în dulapuri, pînă la jumătate. Sint doldora cu material didactic pentru toate materiile de-a IV-a. Numai pentru însușirea verbului, de pildă, și-a alcătuit numeroase și numeroase planșe expresive și elocvențe. Rodul, firește, al muncii sale dincolo de școală.

— Un material didactic bun economisește cadrulul didactic timp și-l ajută să lucreze, pe parcursul unei ore cu fiecare copil în parte, nu doar cu virfurile ori cu cei mai slabi. Cel mai greu de predat, v-o spun după 28 de ani de muncă la catedră, este gramatica limbii române. Dacă ai dorința ca elevii să și-o însușească perfect, și trebuie să ai, este datoria ta elementară de prim dascăl al copilului, trebuie să muncești enorm, mai mult decît la matematică, mai tenace și cu metode mult mai subtile. Materialul didactic fi-l creezi, și-l asiguri; poți dispune de un model ori de un set pe școală, venit prin inspectorat, dar cind sint, de pildă, patru clase de-a IV-a, ce faci?! Apoi, fiecare clasă are individualitatea și particularitățile ei ce tîin de copii dar și de cel care le predă. Un învățător nu poate fi un funcționar, prin natura muncii lui este un creator, este un Pigmalion.

Peretele din stînga este bordisit cu table la statura „studenților“ mențiți să lucreze cu ele.

— Sint table magnetice, pe care mi le-am procurat — inițial, cu ajutorul părinților, pentru învățarea multimiilor la clasa intii. Am confecționat singură acasă, ajutată de întreaga familie, după modelul celor primite de la minister, un sac de piese magnetice — aveam doar 2 truse pe școală —, așa fel încît să poată să lucreze la tablă fiecare copil în parte. Puteau lucra cel puțin 20 de elevi odată, astfel încît n-a isprăvit unul clasa intii fără să și fi însușit temeinic noțiunea multimiilor. Cu fiecare an de învățămînt apoi, copiii crescînd, am găsit tablelor infinite posibilități de utilizare pentru fiecare materie, în avanta-jul enorm al elevilor, dar și al meu. Cine nu și pregătește material didactic n-are mina dreaptă, așa zice, își îngustează posibilitățile de a scoate serii omogene de elevi sub raportul însușirii obiectelor de învățămînt și cit mai mult peste nivelul mediu.

Pe cel de al patrulea perete — cuierul liliptan și cutiile-dulap pentru încălțămînte. Elevii poartă în clasă cipici speciali. Pe cuier sint frumos desenate numere, fiecare își are locul bine stabilit, corespunzător numărului din catalog. Un amănunt nu chiar neimportant în actual subtil și tenace al educației.

Întreaga clasă arată, și chiar este, ca un veritabil laborator de cercetare pentru perfecționarea metodelor (și metodicilor) de predare în cursul primar. Este concepția despre cea mai grea și mai frumoasă profesiune dintre profesiunile umane a unui slujitor al școlii românești.

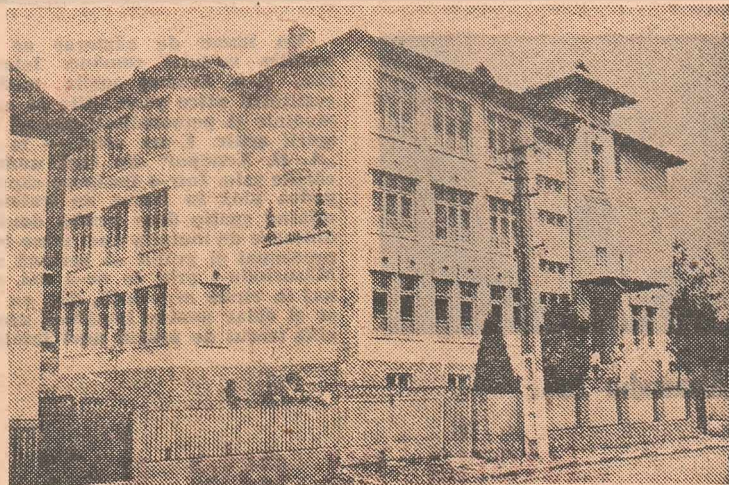
— Fără spirit creator și dăruire nu obții nimic sau aproape nimic. Ce mă preocupă acum este cum să alcătuiesc un cabinet pentru predare modernă la clasa intii. Din această toamnă avem un Abecedar nou. Vreau să găsesc calea pentru îmbunătățirea scrisului la copii. Trebuie să revenim, după părerea mea, la Ortografia, la ortografia clasică a limbii române. Toată lumea ne reproșează, și pe bună dreptate, că elevii de azi au ajuns să scrie foarte urit. Toți învățătorii din școala noastră sintem preocupați de cultivarea scrisului corect și frumos al alfabetului limbii naționale. În comisia metodică am pus pe hirtie gîndurile noastre.

CICI IORDACHE-ADAM

În orarul școlii — dragostea de muncă

Miroase a toamnă și a școală. În grădinile gospodariilor din comuna Bezdead, județul Dimbovița, au început să foșnească ramurile cu mere sub adierea unui vînt încă blind. În case, au început să foșnească filele cărților și caietelor noi sub adierea lui 15 septembrie. „Ce faceți, copii la școală, mai sint citeva zile pînă sună clopoțelul?“ Ionică Drăgoi pare a fi șeful grupului de băieți cam de-a șasea ce mătură de frunze asfaltul curții. „Facem curăț ca începem. Pe urmă tovarășul director ne pune un film cu Sadoveanu. Acum două zile am ascultat pe bandă procesul lui Caragiale. Venim pe la școală și în vacanță pentru că ne place“.

Noua școală din Bezdead poate într-adevăr rivaliza cu o școală din oraș. Masivă, trainică și arătoasă, cu mezanin și două etaje, este mindria celor de aici, alături de casele comunei, adevărate vilioșoare cu etaj și balcoane, îmbrățișate de curți îngrijite gospodărește. Pe fruntea clădirii, săpat în piatră, îndemnul tovarășului Nicolae Ceaușescu adresat tinerei generații de a învăța, de a deschide porțile cunoașterii, științei și de a servi astfel țara. Mai jos, cuvintele lui Spiru Haret: școala este pirghia înălțării neamului. Cele 10 clase cu cite două table și bănci lustruite, cele 4 laboratoare sclipind de curățenie, te invită să poposești în ele pentru a-ți lumina gîndul. Unde este școala de acum 20 de ani cu streășina cit omul și pereții parca să-i sprijini cu umărul? Vremea de azi inseamnă noi orizonturi pentru învățămînt, condiții ideale pentru instruirea tineretului. „Am ală-

turat sprijinului dat de partid, munca locuitorilor comunei și priceperea meseriașilor de aici, ne spune primarul Victor Dobre. Directorul institutului de proiectări județene, Iulian Furcoi și inginerul Cristian Sora nu au uitat că aici au învățat să scrie și să citească și au făcut un proiect frumos și economic. Ne-am realizat visul de a construi o școală demnă de hărnicia oamenilor și de viitorul fiilor ei“. Laboratoarele parca sint făcute să aducă din adîncuri la suprafață pasiuni și talente. Cel de științe naturale are pereții tapetați cu insectare și ierbare parca de expoziție, cu diorame reprezentînd minianimale de material plastic din fauna actuală și a altor glaciațiuni, aducînd în mic cu o sală a muzeului Antipa, cu mulate de organe și un schelet pentru pătrunderea în tainele anatomiei. Cabinetul de literatură te invită să urmărești emisiuni la televizorul și radioul din colț, să și se proiecteze la aparatul de filmat despre Junimea, Blaga, Coșbuc, Arghezi, să ascuți la magnetofon benzi cu Miorița și antologii de poezie. Pe catedră, deschisă mereu, Istoria lui Călinescu. În sala de științe sociale, pe fiecare bancă, un glob și o mapă cu principalele documente politice, iar în cea de fizică-chimie, aparatele, substanțele, baloanele de la fiecare măsută îți fac cu ochiul să verifichi fenomenele din cărți cu mina ta într-o mică experiență. Laboratoarele ce pot fi invadate de orice mare liceu de tradiție. Gheorghiuța Anghel dintr-a șasea stergea praful de pe harta mapamondului cu beculțe marcînd orașe și bogății. Co-

tegele au aranjat pozele de pe culoare cu marii domnitori și oameni de știință ai țării și citate din gîndurile lor și panourile „Cadran Politic“, „Matematică“, „Știință și adevăr“, „Profesiunea mea“. „Toată vara cind împrumutam cite o carte de la bibliotecă trebuia să aducem cite o mică analiză literară și 2-3 probleme de matematică rezolvate, ne povestește Gheorghiuța. Tovarășul director spune că mințea nu trebuie să lincezească niciodată“. Mereu și mereu apar cuvintele: tovarășul director, tovarășul director Victor Davidoiu, căci despre el e vorba. Sădește aici muncă, pricepere, inițiativă și mai ales, suflet. Tot ce inseamnă această școală se leagă de numele lui. De la prima cărămidă, la media mare cu care un elev intră la liceu. Este iubit și respectat de copii. Dar și de toți locuitorii Bezdeadului. A făcut ca o școală de comună să aibă statura, nu numai de construcție, ci și de nivel de pregătire, a unei școli importante de oraș. Un dascăl, care împreună cu colegii Gheorghie Barbu, Clement Vulcănescu, Sanda Prian, toți că rădăcini puternice în pămîntul Bezdeadului, au înălțat mințea multor generații de copii. Ie-au pus aripi să zboare spre lumina cunoașterii. „Învățătura e una din marile bucurii ale vieții, ne spune. Căutăm să crelem un climat în care copiii să o facă cu plăcere“.

Pe culoare se verifică stația de radioamplificare. De la ea directorul va anunța copiii din Bezdead începutul altei călătorii în lumea cunoașterii.

FLORIN CONDURĂȚEANU

Dialoguri paralele

Cu păpușa-n brațe, îmbrăcată într-un trening fucsia, culoarea la modă care o poartă și mama, Alina își ia rămas bun de la micii prieteni, pentru că de mîine va avea un alt statut.

— Ce vei face cu păpușa? Te desparți și de ea?
— Vine cu mine la școală.
— Nu e voie!
— O ascund în ghiozdan...
— N-ai loc... Ai de pus creioane, caiete, abecedarul.

Rămîne pe gînduri pentru că știe că am dreptate. Alina stringe la piept „blonda“ și o pune pe banca din fața blocului.

— Atunci mă duc la școală și acasă o învăț și pe ea să citească. O să văd eu ce voi face...

Incepe, evident, s-o plictisească descusutul meu. Se plimbă nervoasă de colo, colo.

— Mi-ai văzut uniforma?
— Nu, dar cred că ești foarte frumoasă cu ea.

— Dar ghiozdanul mi l-ai văzut? Tata nu mai are răbdare, și-a luat o zi de concediu și a venit de la șantier. Merge și bunica, a venit de la Galați — tanti Ana.

— Să vă faceți o fotografie. Ai emoții?

— Nu! (dar îndrăzneala ei deja s-a dezumflat ca un balon). În ce bancă o să stau, tovarășa?

— De unde vrei să știi? Cind am fost în clasa I, cine învăța cel mai bine stă-

tea în primul rînd.
— Atunci eu voi sta acolo... Își ia păpușa și vrea să plece.

— Eu o să fiu așa, ca dumneavoastră, scriitoare.

— Ziaristă.

— Nu, eu vreau să scriu cărți, să le citească prietenii mei înainte de a adormi.

— Dar vor crește și prietenii tăi.

— Vor fi alți copii ca mine, eu o să scriu pentru ei. Sărut-mîna...

Alina și păpușa, de înălțimea ei, dispar la primul strigăt al mamei. Scumpa nu știe să citească, alfabetul e o mare enigmă, dar se și vede la masa de scris. O văd și eu prinziînd-o zorile, trăind momentele de îndoială, de chin, de victorie ale creației. Oricum, o poveste de-a Alinei ar putea începe așa: „A fost odată un tată, inginer pe șantierul care întinerea Dimbovița, o mamă, destoinică profesoară la catedră, o fetiță care promitea să ajungă scriitoare, să fie celebră. Frumoasă familie!“

II

Dan are 17 ani. Înalt, sportiv, cu personalitate puternic conturată, un băiat retras, singuratic. Toată vacanța a ajutat-o, zilnic, pe mama la cumpărături. Cum avea o clipă liberă se lăsa purtat pe aripile lecturii.

— Nu vei mai avea 24 din 24 de ore exclusiv pentru citit.

— Vor fi citeva ore mai puține, dar mai folositoare, pentru că cititul dirijat este extrem de important.

— Te simți atît de tare încît să iei din prima încercare admiterea la medicină?

— Voi fi printre primii cinci admiși. Pot să spun că odată cu laptele mamei am supt dorința de a fi medic. Din clasa a VIII-a învăț anatomie, chimie.

— Ai stat vreodată într-o lungă noapte de gardă, să vezi suferința ochi în ochi?

— Am trăit pe viu întîmplările nopții, întovărășindu-l pe tata-n gardă. Pentru mine altă profesiune nu există.

— Ce note ai avut în timpul anilor de școală?

— 9 și 10... Cum se spune, sint tipul ideal de candidat pentru orice facultate, dar inima mea e dată.

— Culmea ar fi să vrei să vindecîi inimii!

— Nu, modelul meu profesional este anonimul medic de țară, devotat și una cu oamenii dintr-o comună pierdută pe harta țării, cu un mic spital, cu citeva paturi, dar cu tot ce trebuie pentru investigații. Acolo mă văd cunoscut de toți, numărul meu de telefon să fie al tuturor, sunat ca la 030, zi și noapte.

— Numai, pînă terminî facultatea, să nu-ți schimbi gîndurile.

— De cînd aveam 10 ani sint același. Dacă gîndurile mele au rezistat, s-au maturizat, în șapte ani, credeți că există drum de întoarcere pentru mine?

...Să ne dăm întîlnire peste cîțiva ani, într-o căruță trasă de doi cai albi (dorința mea) undeva, în România. Sint sigură că așa va fi, dacă dumneata, Dan, vrei cu tărie, pentru că toate drumurile sint deschise pentru împlinire. Noroc viitorule doctor!

CARMEN DUMITRESCU

Ca să-ți gospodărești judicios energia — o extremă necesitate — trebuie mai întâi să știi câtă ai. Pentru ca informația să fie exactă, sînt necesare aparate de măsură de mare precizie. Altfel, ești nevoit să te mulțumești cu valori orientative. Ori, cum în întreaga lume foamea de energie a atins fenomenul de criză, nici nu se pune problema de a mai bijbii printre kilowatturi.

Sînt cîțiva ani buni de cînd o serie de întreprinderi și institute de cercetări din țară — ICEMENERG, ICSIT București, Autobuzul, IAEM Timișoara, Electrocontact-Botoșani, spre a da doar cîteva exemple, au început să pregătească terenul lansării unor aparate de măsură de mare precizie. Pe lângă cercetările proprii, instituțiile sus-amintite și-au împletit căutările cu cele ale unui foarte tânăr institut de învățămînt superior. Încrederea acordată de asemenea firme de prestigiu nu poate fi decît o garanție a seriozității cercetătorilor de la Baia Mare, asupra lor propunîndu-și să vă îndrepte atenția prezentului articol.

Preocupat încă de la începutul existenței sale de problema energiei electrice, Institutul de învățămînt superior din Baia Mare și-a făcut debutul în cercetare modest, prin realizarea bilanțurilor energetice ale unor unități industriale. Bilanțul acesta presupune o sumă de măsurători la nivelul contorului unității respective, pentru a se vedea cîtă energie intră în întreprindere și apoi, alte noi măsurători, menite să arate unde se duce această energie, cum e ea distribuită, care sînt randamentele pînă la nivel de

În căutarea kilowattului dispărut

utilaj, pentru ca în final să se poată stabili consumul specific de energie electrică pe produs.

— La un anume nivel — ne relatea Ștefan Marinca, unul dintre șefii de lucrări aflat de la bun început în colectivul de cercetare bîimărean — nivelul de medie tensiune, acest lucru era relativ simplu de stabilit, pentru că existau o serie de aparate de măsurare a energiei electrice montate în instalații. Parte din ele însă, erau ieșite din clasă, nu le mai urmărea nimeni, avînd un rol pur decorativ. În mare măsură situația reală era complet necunoscută. Dificultatea consta în faptul că pentru a stabili valoarea curentului, sau a puterii, sau a energiei trebuia întrerupt circuitul. Ce însemna această întrerupere? Iată un singur exemplu: pentru a măsura un circuit, să zicem un utilaj, trebuia anunțat locul de muncă, deconectat de sub tensiune, introdusă o trusă wattmetrică de import. Operația, pînă la repunerea sub tensiune, durează în medie o oră. În vremea aceasta însă, am perturbat utilajul, fenomenul pe care-l urmărim nemaifiind cel real. Acesta este un aspect. Dar mai există și altele, mult mai importante. Sînt circuite care nu permit întreruperea decît cu modificări serioase în instalații, ceea ce nu se poate face, bineînțeles, decît în cazuri de forță majoră. De aceea, măsurătorile nu se efectuau decît din loc în loc,

iar concluziile se generalizau. Și care era finalul? Se plăteau bilanțuri energetice foarte costisitoare care se bazau pe date nu tocmai exacte din lipsă de aparate de măsură, o sumă de kilowatturi „rătăcindu-se” pe parcurs.

Sigur, bîimăreanilor s-ar fi putut mulțumi să continue aceste măsurători aproximative, îndeplinindu-și pe o cale facilă și avantajoasă — în ceea ce-i privea — din punct de vedere economic, sarcinile prevăzute în contractele de cercetare încheiate. Numai că, au hotărît să pornească pe alt drum, nedefrișat și de aceea nu tocmai comod, la o adevărată vînațoare a kilowatturilor rătăciți. Clestele dietz, una din primele realizări, pare extrem de simplu. Este un sistem cu care se cuprinde conductorul de energie, aparatul indicînd totul: curent, tensiune, putere activă, putere reactivă. Invenția a stîrnit entuziasmul tuturor „rețeliștilor” reuniți în simpozionul național, iar Institutul Național de Metrologie l-a omologat cu mențiunea că aparatul este superior multora dintre cele cunoscute pe plan mondial. Începutul acesta — pentru că a fost doar un început — le-a dat încredere și curaj. Un nemaiomenit fier în depistarea kilowatturilor pierduți i-a făcut să bănuiască în sistemele acestea de măsurat o imperfecțiune. Care este elementul care dă imprecizia? — s-au întrebat. Umblînd printre curenți primari și secun-

dari, căutînd în cîmpuri și circuite magnetice, răscolind tensiuni, au descoperit cauza erorilor: un flux magnetic care înlănuie curentul primar cu cel secundar. Dacă-l eliminai, înlăturai și eroarea. Au început alte frămîntări, le-au venit alte idei. Una s-a dovedit a fi salutară. Au apelat la electronică și au reușit, ajungînd la o consecință de-a dreptul spectaculoasă. Dacă pînă atunci transformatoarele de acest gen erau făcute din tole de înaltă calitate — din import — aplicînd principiul creării curentului secundar pe cale electronică, au putut realiza aparatul din fier ordinar, din fier-beton. Au eliminat, deci, importul, iar sistemul imaginat de ei, lucrînd fără flux magnetic, a înlăturat pierderile de kilowatturi. Folosind materiale fără nici o pretenție, au ajuns, așadar, la o aparatură foarte pretențioasă sub aspectul performanței. Ideea aceasta, a măsurătorilor nedistructive, brevetată astăzi, a dus la încă multe alte aplicații. Am dori să vă mai prezentăm doar una, nouă de ultimă oră.

Cercetătorii Institutului superior din Baia Mare au pus la punct un aparat pentru determinarea erorilor de montaj la contoarele trifazate. Avînd chiar minime cunoștințe în domeniu, oricine știe că un asemenea contor trifazat are în general nouă borne de curent, plus încă trei de tensiune, la care intră un număr egal de fire venind din instala-

lație. O singură eroare în legarea acestor fire — și se întimplă, am aflat, destul de des — duce la indicări greșite ale contorului. De aici, serioase perturbări în decontările de energie sau în urmărirea kilowatturilor consumați. Metoda de verificare a legăturilor cunoscută pînă acum — ridicarea diagramei fazoriale — este extrem de greoaie. Sînt necesare tot felul de măsurători, se întocmesc tabele și diagrame care necesită minimum o oră, în care muncește o întreagă echipă de electricieni. În plus, prin metoda ridicării diagramei fazoriale, eroarea nu este exclusivă, așa că este foarte posibil să fii nevoit să iei toate măsurătorile de la capăt. Bîimăreanilor, înlătură toate aceste neajunsuri prin aparatul recent prezentat. În cîteva secunde un om și nu o echipă, poate verifica orice contor, indicînd urgent dacă este sau nu corect montat. În cazul unei greșeli, aparatul o dovedește pe loc. Partea sa posterioară are exact forma cutiei de borne a contorului, prezentînd un fel de pini elastice ce se așează pe cutia de borne. Sînt preluate căderile de tensiune de pe bobine și se face o analiză electronică a informațiilor, care sînt afișate pe un panou frontal. După știința autorilor săi, precuipați continuu de ceea ce apare nou în domeniu pe plan mondial, nimic asemănător n-a fost creat de vreo firmă din lume. În curînd, „jucăria”, cum o numesc bîimăreanii, cîntărind mai puțin de jumătate de kilogram, va intra în gențile electricienilor, punînd la pînc contoarele noastre — din locuințe sau de la locurile de muncă.

LIANA MOLNAR ■

A învăța, a munci, a crea

Pionierii Clujului inventează

Iată mai întii brevetele acordate: „Produs medicamentos, reconfortant” (brevet R.S.R. nr. 91711), „Preparat medicamentos trofic și energizant” (91910), „Produs medicamentos cu acțiune trofică și reconfortantă” (91911), și „Produs medicamentos energizant” (91912). Deocamdată atît, dar alte zeci de idei sînt deja înaintate OCIM-ului iar numeroase altele se află în faza de laborator, acolo la Casa pionierilor și școlimilor patriei din Cluj-Napoca unde, de trei ani de zile, funcționează cercul pionieresc de inventică în cadrul secției „Protecția mediului înconjurător” condusă de profesoara Ana Cipleu.

Un început care s-a vrut și atractiv: produsele realizate pe baza acestor brevete erau destinate chiar lor, copiii-inventatori: pentru stări de oboseală și surmenaj, pentru relaxare, pentru eforturi fizice și intelectuale intense și îndelungate, iar pentru realizarea lor au fost utilizate numai materii prime indigene. Și, firesc, „gustul” invențiilor, a venit chiar de la „gustul” plăcut al primelor produse realizate de ei, pionierii-inventatori ai Clujului.

Săptămîna de săptămîna, 20 de copii ai Clujului „transferă” cîteva ore de joacă pentru a inventa. Pentru a gândi. Și o fac cu pasiune. S-au obișnuit deja și cu sesiunile de comunicări. Au simțit bucuria premiilor și plăcerea izbînzilor. Iată dacă cineva, peste ani, va dori să le urmărească destinul merită să le transcriem în acest spațiu tipografic numele: Cădruț Cosmin Nistor, Alina Miron, Cristina Lung, Simina Cibu, Mirela Crihălmeanu, Daniela Hangan, Ligia Mustățea, Elisabeta Sirbu, Lucian Dolha, Mirela Grama, Cristian și Gabriela Cipleu, Denisa Deac, Simona și Cristina Pop, Cristina Dragoste, Alina Boje, Irina Voiculescu, Mioara Manole, și Laura Lazăr.

Discutam despre mici inventatori ai Clujului cu prof. Marius Negru Loga, președintele Consiliului județean al organizației pionierilor. Erau de față și alți inimoși colaboratori ai săi de la care aveam să aflăm altele cîteva amănunte impresionante. Cei 20 de copii inventatori au „răsărit” dintre cei 43.650 de copii organizați la nivelul județului Cluj în 2.078 de cercuri tehnico-aplicative. Iar mulți, foarte mulți, chiar dacă deocamdată sînt doar inovatori sau simpli realizatori, au bucuria de a fi autori ai unor lucrări deosebite. Mă gîndesc la asaltul pornit în lumea calculatoarelor, la bucuria de a realiza programe informatice pentru lecțiile pe care le parcurg la școală, la efortul impresionant făcut pentru dotarea caselor pionierilor și școlimilor patriei cu calculatoare personale. Dar tot impresionantă este și activitatea profesorilor-instructori, care, cu tact și multă răbdare, formează copiii bucuria de a crea, pregătindu-i pentru „mîine” acel mirific continent ce trebuie cucerit și escaladat. Și ce „aliat” mai bun poate fi decît cîteva zădărnici de azi? Parcurg o listă și las concluziile pe seama cititorului: reactor electrochimic, schimbător de sens cu doi arbori (kart cu mens fnapoi), „CONUM” — comandă digitală pentru mașini-unele, aprîndere electronică multiscințite, recuperator de căldură, sistem pentru determinarea sexului la păsări și pești, comutator automat de putere și program, aeromodel de acrobație aeriană cu dublă accelerație, convertor bidirecțional, tir electronic, etuvă pentru uscarea controlată a ceramicii. Și „lista” e incompletă. Sînt doar cîteva din creațiile pionieresti realizate în acest an la „casele” din Turda, Dej, Cimpia-Turzii, Gherla și din Cluj-Napoca. Unele, trecute deja în secții de producție din întreprinderi, multe, devenite un excelent aliat didactic în învățare, iar altele, premiate la concursuri pionieresti. Și nu v-am spus încă nimic despre năstrușnicul „flăcăș”, creat de pionierii din Dej. Cînd ceva este în neordine cu flăcări de la gazul metan „paznicul” bunei arderi, „flăcă-

șul”, dă alarma. O ingenioasă soluție practică de evitare a exploziilor găsită de membrii cercului de chimie experimentală din orașul de la confluența Someșurilor. Și nici despre două manifestări științifice de suflet ale pionierilor din județul Cluj: simpoziunea biennale BIOCHIM și... I.D.E.C.A.R. ! Primul, organizat la Dej, n-are nevoie de nici o traducere. Al doilea, cel organizat la Turda, e o sărbătoare a viitorului, a interdisciplinarității.

Odată cu reînceperea anului școlar, la 15 septembrie, micii inventatori, reuniți în cadrul cercurilor de creație, patronate de casele pionierilor, își vor finaliza ideile și proiectele gîdite în lunile de vacanță. Demersul instructiv-educativ de formare a tinerei generații prin muncă și pentru muncă — idee program a învățămîntului național de toate gradele — va găsi, în continuare, în aceste laboratoare ale inteligenței un sprijin activ și o cale deschisă pentru încurajarea și hrînirea talentelor virtuale.

CONSTANTIN MUSTĂȚĂ ■

Pe băncile școlii și în laboratoarele inteligenței

Inclinația pentru creativitate se poate dobîndi de la vîrste foarte tinere, îndatorirea de a le-o insufla celor mici revenindu-le în primul rînd dascălilor. Omul de la catedră se străduiește să se achite cu toată cinstea de această grea, dar nobilă misiune, rezultatele anilor din urmă dovedind că unul dintre atribuțiile învățămîntului modern este astăzi deprinderea de a crea, cu care este înarmat orice tânăr ieșit de pe băncile școlii. Fiecare instituție de învățămînt a țării, indiferent de poziția sa geografică ar putea constitui un

argument al celor afirmate mai sus. Din multe exemple pe care le-am putea oferi ne vom opri la unul: Liceul de științele naturii „C. A. Rosetti” din capitală. Aici se pregătesc cu înădîr, an de an, loturile României înainte de confruntarea cea mare a vîrstelor fragede și scilicet ale lumii. Aici luptă și se bucură alături de ei neobosită „antrenoare”, cea extraordinară profesoară binecunoscută lumii învățămîntului, Paraschiva Arsene. „O Olimpiadă de chimie — afirmă gazda noastră, directorul Emil Stoica, necesită matematică foarte multă, multă fizică și biologie. Iar profesorul trebuie să știe „cu carul”.

E demult trecut vremea cînd dascălul se mîrginea la buchia cărții, iar cadrele didactice de la liceul „Rosetti” o dovedesc cu prisosință. Ti-e imposibil s-o cataloghezi pe Daniela Stoica doar drept profesoară de matematică. Tema sa de cercetare, efectuată în colaborare cu INCREST — „Modele de stabilitate în teoria mediilor continue” — o abordare matematică a problemelor mecanice, a însemnat un pas înainte în cercetarea fundamentală. A mai însemnat însă, și mărirea bugetului școlii, adică aparatul mai bogat, laboratoare mai complexe.

Doctorul în chimie Mihai Chirca, era pînă acum doi ani unul dintre cercetătorii Centrului de chimie-fizică din cadrul ICECHIM. Vocația pentru pedagogie, descoperită mai tîrziu, n-a stîrbit cu nimic locul pe care-l ocupă pasiunea cu care este înzestrat, îndeobște, cercetătorul.

— În ceea ce privește cercetarea științifică cu elevii — afirmă Mihai Chirca, sînt două modalități de a aborda problema. În prima fază, se aleg teme la nivelul lor de înțelegere, teme ce se pot realiza cu dotarea de care dispune laboratorul și în timpul ce poate fi afectat de către elevii cercetării. Aici învață să formuleze tema de cercetare, să-și propună modalitățile de rezolvare și să realizeze — singuri sau ajutați de profesor — aceste experimente. Nivelul superior este integrarea într-un colectiv mai mare, coordonat de un institut de cercetări, caz în care elevii pot realiza o parte mai restrînsă a cercetării,

dar au un cîștig în alt sens: vin în contact cu marea cercetare înțelegînd de timpuriu atît necesitățile cit și dezideratele acesteia. Liceul nostru este, de altfel, patronat de Facultatea de chimie din cadrul Universității din București și inclus în planul de cercetare al Institutului central de biologie și al Facultății de biologie bucureștene. Temele efectuate în colaborare cu institutele specializate sînt binevenite pentru ambele părți. Elevii își dau seama de nivelul pe care trebuie să-l atingă, iar cercetătorii beneficiază de idei proaspete.

Un exemplu. Anul trecut, eleva Cristina Petre — pasionată chimistă — a dus la bun sfîrșit tema „Creioane pentru scris pe sticlă”, o cercetare relativ simplă, dar care a permis autodotarea laboratoarelor — foarte necesară — și a pus asemenea creioane și la dispoziția altor școli.

Odată deschisă lista exemplelor, o vom continua cu cîteva teme distinsse cu prilejul sesiunilor de comunicări științifice ale elevilor. O cercetare de anvergură a fost realizată cu coordonarea Institutului național de chimie și a vizat recuperarea nichelului din catalizatori uzați.

Temele din cadrul Cercului de biologie — coordonatoare, profesoarele: M. Ezaru, E. Căsan-droi, R. Gălțeanu, M. Mureșanu — sînt, pe cit de diverse, pe atît de interesante.

„Fuziunea de protoplasti asociată cu polinoidia divizată la alga Chlorella vulgaris”, lucrare ce și-a propus drept scop mărirea potențelor de producere a substanței organice a oxigenului, își găsește utilizări în acvaristică, dar și în zborurile spațiale.

„Considerații ecologice asupra riului Dimbovița în amonte de lacul de acumulare Crîngăși-Ciurel”, lucrare coordonată de prof. Viorel Costache, îi are drept autori pe elevii clasei a IX-a, fiecare membru al colectivului primind sarcini precise. Astfel, a fost studiat mediul geografic, chimismul mediului efectele modificărilor suferite de viețuitoare ca urmare a influenței factorilor existenți în anumite puncte ale riului.

M. LIANA ■

În pragul anotimpului rece, revine cu acuitate la ordinea zilei aprovizionarea populației cu combustibil. Chiar și în București. Unde pentru acest an, a fost programată livrarea de lemne și cărbuni la circa 13.000 de familii. Programare judicioasă. Și respectată. În bună măsură. Cetățeanul plătește lemnele și cărbunii, inclusiv transportul, tăierea lemnului, încărcarea cărbunilor în saci. I se dau bonuri separate pentru cărbuni și pentru lemne. Așa le și primește. Separat. „Pentru că uneori avem numai cărbuni, alteori numai lemne”, ni s-a explicat la mai multe depozite.

**Drumurile se dublează.
Pe motorina statului!**

Livrarea se face „în funcție de ritmul în care ne sosește marfa de la furnizori”. Care este acest ritm ne-o arată limpede faptul că, la 7 și 8 septembrie, depozitele onorau bonuri plătite din mai, iunie, iulie. Unui om care a plătit în aceeași zi și lemnele și cărbunii, i se trimit mai întâi lemnele și după două săptămâni cărbunii. Asemenea decalaje am constatat la toate depozitele vizitate. În felul acesta, la fiecare adresă este trimis câte un mijloc de transport de două ori. Or amănuntul poate să pară neglijabil, dar nu este așa. Sînt 130.000 de adrese: Nimeni n-a calculat încă motorina consumată în acest fel. Poate că este timpul să facă, totuși cineva și acest lucru. O asemenea risipă are autori concreți. Care se tuptelează în spatele a tot felul de subterfugii și de „cauze obiective” ce nu sînt deloc obiective. Poate că ițele acestor ascunzișuri sînt greu de descursat. Dar nu este imposibil! De ce să nu plătească vinovații risipa? Doar pentru că este mai comod și mai bine pentru ei s-o suporte statul? Este aici un soi de indiferență care se lățește adesea și își îngroașă pe măsură efectele, așa cum se va vedea mai jos.

**În prim plan
restanțele furnizorilor**

În toate depozitele, problema principală este aceeași: restanțele acumulate de către furnizori. Altfel, ordinele remarcabile mai ales la depozitele 401 (de lângă gara Progresul) și 601 (strada Valea Cascadelor din Militari). Să privim, așadar, mai întâi tabloul restanțelor. Ne ajută tovarășul Cornel Mihai, directorul întreprinderii pentru distribuția combustibililor solizi și a materialelor de construcții. Din cei 15 furnizori de lemne de foc ai Capitalei, la 31 august, întâietatea la datorii o deținea I.F.E.T. Tîrgu Secuiesc, dominind de departe cu o restanță de 11.000 de tone. În limbajul bucuștenilor — care nu cumpără tone — restanța harghinenilor înseamnă unsprezece milioane de kilograme de lemne de foc. Lucru care furnizorilor nu le face cine știe ce impresie, dar — pentru care o mulțime de cetățeni se pot face foc. Nimeni nu se grăbește încă

să se supere prea tare. Încă nu e prea târziu, este de părere directorul întreprinderii. Sperăm ca toate restanțele să fie acoperite pînă la începerea ploilor. Toate, fiindcă mai sînt. La începutul lui septembrie ele atingeau 26.000 de tone de lemne. Deși, spre lauda lor și a felului în care înțeleg să-și facă datoria, muncitorii de la I.F.E.T. Mureș trimiseseră nu 17.000 de tone cît îi obliga contractul, ci 18.763 de tone. Cei 10 furnizori de lignit aveau, la aceeași dată, în total o restanță de 118.000 de tone. Numai I.M. Motru înregistra 56.000 de tone de cărbuni nelivrați conform contractului. Și la cărbuni restanța totală tinde să ascundă fapte meritorii cum

ce, numai anul acesta, depozitele Capitalei au trimis mai multor termocentrale din țară 95.000 de tone de praf de cărbune folosind 1900 de vagoane!! Ca să ajungă aici, acest praf a călătorit tot pe calea ferată. Încărcat în alte 1900 de vagoane. Iar acestea se întimplă doar pentru că — în afara I.M. Motru — toate celelalte unități trimit cărbunele nesortat, mulțumindu-se să achite beneficiarul sortarea. Care se face la București. Nu este de mirare că unii au ajuns să se întrebe dacă nu cumva costul integral al transportului unui asemenea vagon de praf — Bucureștiul trimite la Drobeta Turnu Severin, la Doicești, la Iași — ajunge să depășească prețul la

cabl, poate și pentru că: „I-am introdus de curînd, că acum două luni, la un control s-a constatat că nu aveam.” La solicitarea Elisabetei Vornicu și a Mariei Tănase (strada Dobrogeanu Gherea) s-a constatat că li se trimiseseră cite 200 de kilograme de praf de cărbune și steril. „L-am ridicat și le trimitem marfă ca lumea, cum au plătit.” Corect. Nu se știe cît de corect este faptul că majoritatea verificărilor sînt încheiate cu concluzia că reclamațiilor li s-a trimis „marfă corespunzătoare.” Fiindcă șeful unității ne spune singur că primește mult brad putrezit. „Noi sortăm cărbunele, dar din lemne nu putem alege putregaiul, așa că la lemne vindem tot ce primim.” Și mai interesant în ce privește rezolvarea reclamațiilor este că unui cetățean care cumpărase 2.000 de kilograme de lemne și „s-au schimbat 1400 kilograme lemne B cu 1400 kilograme lemne A”. Adică lemne de esență moale și s-au schimbat cu altele de esență tare. Atîta tot Alții reclamă că au primit putregaiuri și li se răspunde că li s-a dat „marfă corespunzătoare”. Intrăm într-o zonă în care încep multe și asupra căreia conducerea întreprinderii ar trebui să se aplece mai atent.

Cît privește cazurile în care cetățeanului i se duc mai puține lemne decît a plătit, tovarășul director ne-a spus: „Este vorba de încărcătorii care pleacă din depozit cu 3-4 porții în mașină, iar pe drum le dijmuesc și mai fac una, pe care o vind cu le dă repede banii. Pe unii i-am prins noi, pe alții i-a prins miliția și i-am trimis în fața instanței. Dar și chilipirgii îi ajută. Nimeni nu poate vinde lemne în acest mod. Dacă se poate, v-am ruga să transmiteți cititorilor că rugăm pe orice cetățean care observă astfel de nereguli să telefoneze imediat la 13.17.04 sau chiar aici, la 14.67.31, să dea numărul camionului și să spună adresa unde se vind lemne în asemenea condiții. Noi am cerut să fie judecați public în întreprindere unii și așa s-a procedat. Nu mai departe decît săptămîna trecută l-am descoperit pe Eugen Ghiță, de la depozitul 202 Voluntari, că vinduse cuiva, cu 2.000 de lei, 2.000 de kilograme de lemne și nici nu-l lăsase decît 1.200 de kilograme.”

În rîndurile de mai sus n-am prezentat decît lucrurile cele mai importante care perturbă buna aprovizionare a cetățenilor cu lemne de foc și cărbuni. Toate sînt neajunsuri care se pot corija. Chiar și restanțele furnizorilor. Mai este timp. Unele pretind coordonarea eforturilor mai multor factori. Dar merită. Nebuna plimbare inutilă a prafului de cărbune cu mii de vagoane, în timp ce alții oameni se zbat să obțină vagoane, nu numai că frizează absurdul, dar arată și o intolerabilă indiferență față de dezordine și irrosirea de bani, de timp, de muncă, de materiale. Să nu fim indiferenți la atîta indiferență!...

La „Combustibilul“

**Praf plimbat cu trenul,
oameni duși cu vorba**

sînt ale minerilor de la I.M. Pinoasa (județul Gorj) care în loc de 7.650 de tone trimiseseră 19.976 de tone.

**Un protagonist al
dezordinii:
praful de cărbune**

Dar, dacă aprovizionarea depozitelor este — cu toate efectele ce decurg de aici — haotică (într-o zi sosește un vagon cu cărbuni, în alta sosește 80 de vagoane la un depozit) și restanțele furnizorilor dau peste cap planificarea serviri cetățenilor, nu este de neglijat nici faptul că așa numitele stocuri ale depozitelor au dispărut. La cărbuni ele par a fi fost înghițite de... praful de cărbune. „Sînt cazuri în care un vagon conține doi bolovani enormi de cărbune de cite 2-3 tone, iar în rest, pînă la 54 de tone, doar praf.” (Petre Pandelescu, Marius Dumitrescu, șefi de depozite și Constantin Dinescu, merceologul întreprinderii) „La sfîrșitul lunii aprilie, I.M. Lupoiaia ne-a trimis vagoane în care praful de cărbune depășea 90 la sută din încărcătură.” Ca să nu mai vorbim de sterilul care vine de la I.M. Motru sau de faptul că această unitate întocmește invariabil actele de expediție a vagoanelor pe 54.000 de kilograme, dar „la sondaje se vede că din vagoanele lor lipsesc în jur de 2 tone”. Delegații întreprinderii bucureștene porniți prin țară ca să insiste pe lângă furnizori să-și respecte contractele aud, însă, cel mai adesea, o explicație amuțitoare: „Avem stocuri, priviți marfa, dar nu avem vagoane să vi-o expediem.” Aceasta în timp ce la București tone de steril se aruncă la gropile de gunoi, după ce a fost plimbat pînă acolo pe calea ferată. În timp

care este el livrat termocentralelor. Mai ales că, strînd în ploii prin depozite, praful de cărbune pierde din puterea calorică. Și se întimplă aceasta fiindcă el nu poate fi expedit cu una cu două. Deși există grafice de livrare a lui, graficele nu se respectă. De ce? Fiindcă lipsesc vagoanele. Cercul vicios se închide chiar în nasul acestui protagonist al unei povești absurde.

Telefonați la 14.67.32

În umbra acestor neajunsuri ușor de arătat — mai ales restanțele furnizorilor — unii lucrători din depozite încearcă să dea impresia că toate celelalte nu mai au nici o importanță. Sau că totul decurge din primele. Chiar dacă nu este totdeauna așa. La depozitul 101 (strada Izbiceni nr. 102), șeful de unitate Constantin Ciocilă are un registru cu evidența verificării reclamațiilor. Sînt numeroase, deși jurnalul cumpărătorului este neatins. (Explicat

MATEI MIHAI

DORIN GHERGHINESCU

C. I. ADAM

Note

cedeu pare că se practică la alți citiva pași, în chiar clădirea Direcției comerciale a județului Covasna. „Cafebar”-ul de la parter vindea tot 200 de grame de cafea-amestec la prețul de... 6.10 lei. Cine să dea 10 bani și cine să restituie 90?

Într-un caz 5, în altul 35, iar în al treilea 90 de bani rămîneau automat la vânzător. Pentru că există o psihologie aparte a omului care cumpără. Lucru firesc. (Nefiresc este să fie speculată în acest mod!) V-ați permis vreodată că cereți un bilet de autobuz care costă 1,75 lei și să dați numai 1,50? Sau ați văzut cum reacționează vânzătorul cînd nu găsești 25 de bani ca să-i dai exact? El, tocmai acela pe care l-ați văzut de nu știu cite ori reținînd mai mult, cu dezinvoltură, cu aplomb, cu tupeu. Dar observați-l cînd se duce la cumpărături. Se va jena ca și dumneavoastră să se scoțosească la nesfîrșit prin buzunare pentru 25 de bani. E om serios, parcă vrea să spună. Desigur. El nu-i escroc atunci cînd cumpără; altceva e numai cînd vind.

Știți ce înseamnă însă ca pentru fiecare membru al fiecărei familii să se cheltuiască zilnic doar cu zece bani mai

mult decît cer prețurile exacte? Luînd în calcul numai 300 de zile dintr-un an, la nivelul țării, citeva zeci de milioane bune. Bani care nu intră în contul statului. Dar bani care ies din bugetele familiilor. Ei trec nevăzuți, ca un rîu subteran, în buzunarele celor care nu dau rest. Și, să recunoaștem, picăturile celor zece bani sînt resursă derizorie. (Nu degeaba, însă, orice comerciant știe că... dacă nu curge, pică.)

Și atunci te întreb: oare să nu existe o soluție care să permită măsurarea exactă a cîstei?

G. DORIN

Se vede, nu se vede?

Pe strada Gheorghe Sîncal, la doi pași de liceu care poartă numele vestitului cărturar, într-un loc cu o amplă deschidere, pentru care s-a lucrat luni de zile ca să i se dea față

și personalitate, un petec de pămînt a fost transformat într-o minigrădină. De fapt într-o jumătate de minigrădină. De peste două luni cine trece pe acolo observă cum florile plantate, doar pe jumătate din suprafața terenului, încep să se treacă, iar celelalte nu mai solesc. Într-o dimineață „surpriză” cițiva grădinari au venit cu lopeți, cu coșul doldora de răsaduri și au lucrat cît parea posibil pentru o zi fierbirtă de iulie.

Altfel a fost, altfel a rămas. Ca și cum concepția edililor ar fi ca jumătate de teren să fie plantat cu flori, iar jumătate cu ce cade din mina trecătorilor: mucuri de țigară, hirtie.

Dacă pămîntul acela ar fi rămas în totalitate neingrijit se putea presupune că este inclus într-un plan de înfrumusețare, că urmează să i se dea un aspect corespunzător unei mari artere de circulație. Dar așa, pe jumătate lucrat, a fost trecut la realizări? Sau a fost doar o testare a spiritului nostru de observație? Se vede, nu se vede?

**Fals semnal
de alarmă**

Roțile scrișnesc pe șine, oprirea este bruscă iar călătorii făcuți mototol prin compartimente, cu bagajele rostogolite peste ei, intră, firește, în panică. În compartimentul unde mă află, un băiețel de 13 ani este grav rănit la cap de o sacoașă plină cu sticle.

Ce s-a întimplat?, ne întrebăm. Un accident de cale ferată? Avarie de locomotivă? Ce? Navetiștii rid în hohote ca de un gag celebru din filmele cu Stan și Bran. E adevărat, unii puțin cam strîmb și ei s-au cam săturat de această scenă de pe Acceleratul 231, nevoit să oprească întempestiv din cauza unui fals semnal de alarmă ce se trage, aproape zilnic, în dreptul unui cătun aflat la vreo 2-3 km distanță de orașul Drăgășani. Mecanicul de locomotivă știe și el cauza, dar poate să nu se conformeze? Reglamentul C.F.R. îl obligă. Dar dacă e vorba de un pericol adevărat?; el are atîtea vieți omenești în miini. Dar dacă în tren se petrec lucruri ce au impus, neapărat, ca o mină să se agate de maneta? Oprește! După ce ne restabilim echilibrul, dăm cu toții năvală spre ferestre. Din tren, în sfidarea tuturor, pe partea adversă cătunului, coboară, cu indiferență vreo 3-4 inși pletosi și slinoși. Vis-à-vis, în pilcul de case neingrijite, se află și locul lor de domiciliu. Așa că, ei vor să aibă tren la scară! Dintre lanuri de porumb ies triumfătoare cele ce-l așteaptă și ne dau cu tifla. Încă odată! Șeful trenului și mecanicul de locomotivă îi privesc ca și noi, cu indignare pe chipuri. Dar pînă cînd? Cine suportă întîrzierile permanente ale Acceleratului 231? Întîrziere ce nu înseamnă doar timpul călătorilor transportați (și la care nu prea se mai gîndesc cei îndrituiți cu bunul mers al trenurilor), dar, mai ales, un șir de dificultăți în dirijarea circulației pe o rută sau mai multe, aflate în legătură cu aceasta, pe mai multe ore ale zilei, ca și în consumul energetic, ca și în realizarea altor indicatori de plan ai transportului feroviar. Cum, bine se știe, pe drumurile de fier ale țării circulă vagoane de marfă a căror întîrziere la destinație costă banii statului.

La Rm. Vilcea, acceleratul cu pricina a sosit, în ziua cînd am fost martori la întîmplare, cu 3 sferturi de oră mai tîrziu. Din cauza acestui popas neprevăzut a trebuit să așteptăm trecerea acceleratului în sens invers.

Chiar nu există ac pentru jocul acestor inși care sfidează legile și ordinea vieții noastre sociale? Cu siguranță că există, dacă organele de control ale căilor ferate și lucrătorii Miliției feroviare din cadrul Regionalelor C.F.R. București și Craiova, răspunzătoare de bunul parcurs al acestui tren de călători, ar acționa cum se cuvine.

Pentru cițiva bani

S-a mai discutat, s-a mai scris despre ridicolul aparent și hoția implicită a prețurilor cu zecimale alese în așa fel ca vânzătorul, chiar bine intenționat, să nu-ți poată da restul corect. În prezent, cînd nu mai circulă sub un leu decît moneda de 25 de bani, sînt frecvente cazurile cînd omul, din obișnuință, nici nu mai așteaptă restul la o cumpăratură de 7,75 lei, dacă a dat 8. Și asta se întîlnește oriunde. Dar mi s-a întimplat să văd și prețuri mai „inteligente”.

La Sfîntul Gheorghe, cofetăria cu autoservire de peste drum de hotelul „Bodoc” vind un ceai care costă 0,95 lei. Nimeni nu poate da 95 de bani și nici un vânzător nu poate restitui 5. La cițiva pași, restaurantul „Lactovegetarian” oferă sîmintă, în borcane de 200 de grame, la prețul de 6,65 lei. Această imposibilitate a exactității la ambele părți. Însă încoronarea acestui pro-

Noapte bună!

Oricine a trecut printr-o școală știe că decibelul măsoară intensitatea sunetului. Oricine are șapte ani de acasă ar trebui să știe cît se poate ridica glasul și sunetul aparatelor care ne înconjoară. Un întreg cartier e după o noapte de nesomn, a cita oare? Mereu același și același, din blocurile vecine, are chef de muzică. Omul iubește un taraf pe care-l ascultă tare, o dată, de zece ori... Își înecă astfel de durere, poate, și ne violentează auzul. E fericit poate, și ne face și nouă o „bucurie”. Pe la 1-2 noaptea, o undă muzicală, de sute de decibeli, străbate strada. Lumină la nici un geam, doar sunete peste sunete care-și fac de cap. Este și o mică piață în strada Norilor, unde se descarcă marfă, uitînd complet

Vara dădea cep ulcioarelor cu miere deasupra firii, atunci când ei au coborât din munții lor de dor către obrișii spre a depune mărturie că umbrelor nădejdi lor prin lume nu i-a despărțit și înstrăinat nici-o clipă de planeta albastră unde le-a fost răsădită ființa, s-au întemeiat în cuvint, au învățat ce este munca, adevărul și dreptatea, binele și frumosul, cinstea și cuviința și alte asemenea haruri omenești întregitoare din care cugetele lor își trag puterile.

Vara se lăsa molcom încheagată în lumina ziditoare a grăului și-n faldurile de verdeață ale livezilor, atunci când ei, cu ochiul memoriei întors înăuntru, ingenunchiași pe boabe mari de lacrimi, și-au rezemat timpotele de cerul înalt al amintirilor și imaginilor dintii ale vieții, ca de un meterez al izbăvirii de urit și însingurare și al regăsirii de sine.

Din Capitala țării unde viețuiesc, devastați de nostalgii, au venit cu mic cu mare, laolaltă, într-o însuflețire gilguitoare, în capitalele lor de suflet, la Fălțiceni, Rădășeni, Baia, Mălini, Slatina, Boroaia, Bogdănești, Rîșca, Jahalea, Fintina Mare, Pleșești, Dolhasca, în aceste locuri binecuvîntate, cu sunet de medalie veche, ce în de adevărată Moldovă, dacă e să dăm crezare zicerilor lui George Călinescu, din Viața lui Ion Creangă, în care natură, istorie, oameni se constituie în tot atâtea armonii tainice și cărți sfinte de cetire pline de nețele-suri, în tot atâtea spații mirifice născătoare de duh creator și miracole fascinante ce se intrupează în mit. Fiindcă prin aceste finuturi ale descăleclărilor și întocmirilor de țară, cu peccati de faptă vitejească ale vetezoilor celor mari, din străfundul cărora toți cei întors în vară jură odată cu genul lor tutelar, Mihail Sadoveanu, că au băut apa vie a sufletului românesc pe care n-au uitat-o niciodată, viața, chiar la ceasul boltit al înnoirilor, continuă să se desfășoare în atingere și legănare cu balada și eresurile, cu „glasul traiciei moaare” și cu alte povești fabuloase, de necrezut, probind, astfel, că nu se poate desprinde de sevele pământului.

Prin aceste părți de lume, cerbii cu stea în frunte poartă iarba gîndurilor din palmă. Cu iuteala fulgerului păstrăvul și loștrita tes arabescuri argintate în mătasea adineurilor, amînd de ochii dilatați, veșmintul misterului. Mărul, o adevărată civilizație, după cum ne-a incredintat dr. ing. Gheorghe Lazăr, directorul Stațiunii de cercetări și producție pomicolă Fălțiceni, așază, în fiecare an, la vremea sorocită, în ferestrele sufletelor nu numai mireasma și sori de purpură, dar și rotunduri roșii de purpură închind strigătul desăvîrsirii. Cai albi, focosi, țesătați de lună, care nu știu ce-i zăbala și poticnirea, în clipele lenese de visare tisnes inspu-mate spre depărtări celeste. În luminisuri de codru, împrejurul vetrelor de aer, fete preafrumoase, ursite de a scoate și simții din mînti, cutremurate de infiorare și în arcuiri suave,

asteaptă vestirea dimineții primelor tubiri.

Tot pe aici, legenda și istoria urcă fără încetare din adăncuri în dulceața și dăinuirea graiului scorniri și întâmplări nemă-pomenite. La Baia, de pildă, închipuirea orgolioasă mai face și acum sforțări în a recupera tunurile îngropate de către soldații craiului Matei Corvin, în retragere precipitată, după dezastrul suferit în noaptea de Crăciun a anului 1467, în semn de respect pentru învingși. La Bogata, comorile din Borta lui Hirjab, care în pofida tuturor încercărilor de a le scoate la lumină, se sustrag de secole vederii, exercită și în prezent o fascinație atât de puternică încît aproape fiecare sătean a inventat o poveste în legătură cu ele, spre a menține veșnic vie în oamenii locurilor flacăra căutării. La Mălini, statuile de

sufletului și ardența spiritului iscoditor, se rumenesc la temperaturi înalte nu numai aceeași piine a omenei și ospetiei nedezmintite, dar și fapte îndră-nefe, cutezătoare, făuritoare de noi frumuseți.

— După cum vedeți, ne spune Costică Arteni, vrednicul primar al orașului Fălțiceni, la noi, ca peste tot în țară, se construiește mult și, ne place să credem, pe măsura nevoilor de confort și civilizație, a gustului pentru frumos ale locuitorilor orașului. Cu integrarea organică a tot ceea ce trecutul ne-a lăsat ca moștenire mai de preț, Noi nu uităm că Fălțice-nii sint printre puținele așezări de pe pămînt care concentrează cel mai mult geniu creator pe metru pătrat. De aceea, toate zăcămintele de simțire și cu-getare de la noi care s-au mi-neralizat în veșnicia culturii românești le ținem în mare cinste și iubire. Iar dacă orașul Fălțiceni arată azi așa cum ară-tă, asta se întâmplă pentru că la noi fiecare cetățean este un primar.

Un adevăr de aur. Căci mer-gind la Casa lui Mihail Sadoveanu, de pe ulița Rădășeni, pe care marele povestitor a visat-o ca pe o căsuță a tihnei, din cerdacul căreia să vadă munții și o livadă în care să sune dulce murmurul albinelor, am găsit-o primentă și curată ca un pahar, cu ușile deschise și cu ferestrele rîzind spre soare gata să-și primească musafirii, dornici să se întrețină cu stă-pinul, plecat de ieri să vadă cum se mai prezintă la ceasul de față eternitatea Dumbrăvii minunate.

La cealaltă casă, de pe stra-da Sucevei, unde se află de mai mulți ani Galeria oamenilor de seamă, l-am întîlnit pe Nicolae Labis, în chip de caval-er al stelei roșii, la un coloc-viu cu vecinii de geniu, unde pleda cu apărindere despre ne-voia luptei cu inerția.

Ion Irimescu ne-a întîmpinat la palatul unde-și are expusă colecția de sculptură cu un zîmbet incremenit în duritatea bronzului. Invitîndu-ne să-i vedem lucrările în care înfă-șează maternitatea, muzica, mi-tologia, istoria, marile perso-nalități ale neamului, artistul ne-a dat o idee despre ce în-seamnă fecunditatea zbuicium-ului creator, ca și despre deveni-rea unui muritor în nemurirea artei.

Dar la Fălțiceni am dat și peste alte așezăminte și locuri de interes cultural, istoric și sti-intific în stare să bucure min-tea și inima oricui. E vorba de biblioteca orașului, de muzeul de istorie și de științe naturale, unic în felul lui, de casele în care au trăit și au scris Arthur Gorovei, Nicu Gane, Eugen Lov-inescu și alți oameni mari.

În vară, toți cei care și-au purtat dorul în zarea învălui-toare a locurilor natale, de la Fălțiceni și așezările din preaj-mă, s-au mintuit și întărit în cugete ca la atingerea unei realități magice. Intrucît aceste locuri au marea capacitate de a fi și rămîne cuprinsuri ale iu-birii definitive.

IOAN STRUJAN ■

Iubiri definitive

iarbă ale braților grăniceri români, care, în august 1944, între primii au declanșat glonțul eliberării își dau în fiecare zi întîlniri de taină cu memoria afectivă spre a povesti despre norocul timpului în libertate. Umbra hanului lui Nicolae Gri-gore, de la Boroaia, ține pe mai departe acoperiș derulării a tot felul de isprăvi și aventuri galante din trecute vremuri și vremuri, ca o nevoie acut re-simțită de către oamenii de pe aici de a evada din anost și cenușiu și a se proiecta într-o lume plină de săgăduinți pă-gine.

Și inimile tuturor celor veniți în vară să cutreiere cu pasul și cu amintirea locurile natale au înflorit de mulțumire și mindrie nedismulată atît în fața primirii sărbătorești ce li s-a făcut, mai cu seamă la Fălțiceni, Baia, Slatina și Boroaia, cit și la vederea cople-șitoarelor minunății pe care rîvna și truda pînților și brațelor le-au iscat peste tot în anii din urmă. Cu osebire la Fălțiceni, unde încordarea ochiului nu a mai putut distinge aproape nimic din urbea prăfoasă și sor-didă de odinioară. Ceea ce în-seamnă că în vatra copilăriei și a dorului de părinți, căldura

de cei șapte ani de-acasă. Șoferii, care transportă laptele, tipă unul la altul încît, fără să-i vad, aș putea să le fac portretul. Trîntesc cu furie lă-zile, uitînd că ziua ei s-au odihnit și că acum e rîndul altora. Am vorbit cu locuitorii din alte colțuri ale Bucureștiului, din alte orașe. Am regăsit această activitate a nopții desfășurată la decibeli foarte ridicați. Plăcerea de a nu ține seama de celălalt începe să-și facă loc, îngrijorător.

Carențele de fizică sau de educație se întîlnesc și în mijloacele comune de circulație. De cite ori, vrînd-nevrînd, dacă doi nu se ceartă, din te miri ce, atunci toți călătorii sint părtași la conversația altora doi „în gura mare”. Afli pen-tru ce s-au dat în judecată vecinii, că-i persecută sefii și nu i-au trecut la primă, cit sint de supărați că le-au căzut copiii la admitere, ce noroc a avut X în viață...

Ce-ar fi dacă, citi sintem în autobuz, pe stradă, în magazin, în metrou, în avion, am începe toți să vorbim deodată, tare, (de fapt să țipăm), să ne povestim viața oricui, oricum, la orice oră din zi și noapte. Tot pe la 1,00, ascultînd cele-brul taraf, care altfel cîntă fru-mos, dar a devenit antipalizat

de toți cei care vor să doarmă cînd el doinesc, o mașină în-tirziată a oprit zgomotos. Din ea a coborît o pereche care, „politicoasă”, și-a luat rămas bun atît cit să se audă în toate apartamentele vecine. Dacia demarează, motorul nu ascullă, șoferul încearcă de citeva ori, reverberîndu-se tot în timpanul nostru. Mașina este împinsă, risete, veselie.

Noapte-bună !... „Bună”, pen-tru cine ?...

CARMEN DUMITRESCU ■

Plouă de la etajul V

Blocul 16 B de pe Bd. 1 Mai, are o vîrstă atît de tinără — sub 5 ani de la darea în folosin-ță —, încît mai miroase a var și ciment proaspăt. Eleganța lui arhitectonică se completează prin eleganța spațiului de la parter și etajul întâi, destinat unui mare magazin de „Textile — încălțăminte — tricota-je — galanterie” al I.C.S. Bucu-rești. Ei bine, acest perimetru comercial, gîndit, estetic și funcțional, în contextul între-

gil artere în proces de rena-șterea urbanistică, pentru care s-au investit, se înțelege, destui bani, este mereu amenințat (și degradat) de „ploi torențiale”, chiar cînd afară este cer senin. În iulie și august, zile întregi apa a curs șiroaie din lavan, dînd fetei de la raionul de „tricotaje pentru bărbați”, ade-vărate coșmaruri să nu le cu-prîndă mîfă, mai ales, noap-tea, cînd nu pot fi la fața locu-lui s-o apere. Căci, mai ales noaptea, pe întineric, fără să fie văzuți la față (și astfel, să dea seamă, conform legii) unii locatari de la etajele superio-are provoacă inundatii, răco-rîndu-și abundent balcoanele. Cei de pe scara B excelează în acest sens. Duminică 30 august și duminică 6 septembrie o fa-milie de la etajul V a făcut excepție, și-a spălat balconul chiar în miezul zilei. Am ur-mărit timp de aproape un ceas, o zeloasă gospodină, cum și-a „stropit” loggia din fața bucă-tăriei cu furtunul, fără s-o in-tereseze unde ajunge riul ros-togolit cu presiune de cascadă. Fără s-o intereseze ce se întîm-plă cu balta provocată în terasa de la etajul I, acoperișul ma-gazinului, fără s-o intereseze starea de curățenie a ferestrelor de la apartamentele de mai jos, peste care ajungeau stropii

Cronica șoselei

Cursa ciclistă

O familie de cicliști. Tatăl, mare performer, campion în nenumărate rînduri, participant la numeroase curse internaționale. Fratele său, foarte bun rutier, dar nu la nivelul campionului. Băieții unul de 14 și altul de 16 ani, mari speranțe, crescuți și instruiți de cei doi frați, deja cistigători ai unor competiții de prestigiu. Surorile, gemene de 10 ani, și ele avînd inoculat microbul sportului pe două roți, deocamdată execu-tîndu-și încă stagiile de ucenicie. Cu toții erau prezenți la periferia orașului, în apropierea unei șosele, un fel de linie de centură, pe care doreau să o folosească drept velodrom. Tatăl — antrenor principal — și frate-său — antrenor secund — intenționau să facă o așa-zisă verificare a cunoștințelor acumulate de cei doi puști în preajma unei importante competiții internaționale, la care urmau să participe juniorii. Un unchi al campionului transportase cu mașina, pînă în dreptul tribunei improvizate din apropierea drumului, o sumedenie de rude: veri, verișoare, mătuși, unchi, nepoți, cumnați, cumnați. Cu toții erau dornici să se convingă, cum se spune pe viu, de talentul neobisnuit al copiilor. Au rămas plăcut surprinși cînd fiecare spectator i s-a înminat un soi de program tras la xeros. Pe prima pagină, sus, fotografiile tatălui și fratelui său, cei doi antre-nori; pe a doua, pozele celor doi puști. Apoi erau prezentate performanțele seniorilor de-a lungul anilor, cele ale puștilor, competițiile la care erau in-vitați să participe ei, în sfîrșit, însuirirea „numerelor” ce urmau să fie prezentate asisten-ței, așezate la „tribună” și în jurul ei, în imediata apropiere a fisiei de beton. Da, avea dreptate fostul campion, băieții prezentau reale perspective de a pasi pe urmele tatălui lor. Îi avantaja, în primul rînd, statură atletică (le dădea nu 14 și 16 ani, ci 20), antrenamentul metodic, făcut în forță, și, nu în ultimul rînd, voința de a în-vinge, ce li se putea ghici din priviri. Pentru „decor”, mai fuseseră invitați citiva colegi ai puștilor. „Nu putem face o demon-stratie ca lumea prezentînd doar doi sportivi”, explică tatăl. Diferența între ei e ca de la cer la pămînt, dar i-am adus pen-tru ca voi să vă dați seama, o dată în plus, de valoarea lor deosebită”. Desi nu prea fami-liarizati cu regulile și sutele de chichite ale faimosului sport, elanul era în extaz. Urmăreau cu sufletul la gură ușurința ce-lor doi în executarea celor mai complicate figuri, startul lor exploziv, virajele executate cu măiestrie, cu care își disputau șansele. Cînd cel mai mic cistigă

prima cursă, depășindu-l cu doar citiva centimetri pe fra-tele său, „publicul” aplaudă frenetic. Următoarea cursă fu dominată de fratele mai mare. Din nou risipă de aplauze. Șoseaua era de fapt blocată. Un șofer de duminică opri în apro-pierea „velodromului” improvi-zat și îi reproșă campionului că întrecerile copiilor pe șosea sint primejdioase. Acesta mai întii se făcu că nu aude, apoi, enervat, îl luă la rost. „Cine esti dumneata de-ți permiți să ne dai nouă sfaturi? Văd că ai lămîia pe fereastră. Știi cine sint eu, frate-miu, copiii? Fostii, ac-tuali și viitori campioni. Noi aducem medalii și încă de aur. Pe cînd dumneata consumi benzina degeaba. Uite, dom-le, cine ne face nouă morală!”. „Lasă-l, Mișule, nu-ți pune mîntea cu el, mai bine crono-metrează-l pe băieți. N-ai fost atent, aia de i-am adus pentru figurații au rămas cu trei ture în urmă” interveni jumătatea campionului. La început inhi-bat, surprins de lipsa de recep-tivitate a interlocutorului, de nepolitetea lui, începîndul ră-mase mut. Apoi, încetul cu încetul, își reveni. „Dacă vrei să vă sinucideți vă interesează. Eu doresc doar să vă amintesc că pe aici trec multe autovehi-cule, din care destule mașini grele”. Ar mai fi vrut să spună ceva despre țiruri, dar, la nici 100 metri, se observa deja si-lueta unui asemenea gigant. Băieții nu l-au sesizat, venea din spate. S-apoi, preocuparea lor de căpetenie era să cistige cursa — ce avea să definească clasamentul final. La o curbă, pedala bicicletei celui mai mic o acrosă pe cea a fratelui său. Se dezechilibrară amîndoi. Căde-rea era iminentă. În asemenea situații nu poți întreprinde ni-mic pentru salvare. Pilotul colosului pe roți observă scena din timp. Reduse ceva din vite-ză, dar tîrziu, și încercă usu-ratic să-i ocolească. „Publicul” urmărea stupefiat secvențele acestui film ad-hoc. O clipă se păru că manevra imensei mașini va salva situația. Aproape trei sterturi din lungi-mea sa depășise ciclistii aflați la un pas de prăbușire. Totul se petrecu aidoma unui film care se derulează în zecimi de secundă. Tulburat, cu ochii ie-șiți din orbite, tatăl fixa șoseaua. „Îi va evita, sint salvați!” exclamă el. Prea devreme făcu această apreciere. Copiii nimeriră amîndoi sub roțile din spate ale mașinodentului. Mama își smulgea părul din cap. Fu transportată la spitalul de boli nervoase. Tatăl repeta în nesti-re: „eu i-am omorît, numai eu”. Salvările au venit repede, dar de prisos.

VICTOR BEDA ■

Note

șuvoiului din țeava de scurgere. Balta din terasă ajunge să sta-tioneze mai multe zile în șir, deoarece terasa respectivă n-are la rîndul ei, orificiile obligato-rii de scurgere a apelor plu-viale naturale (și nu din bal-coane) și astfel se infiltrază prin izolația încorect executată. Pentru că șefii Antreprizei care a construit blocul, (a Trus-tului de construcții hidrotehni-ce) s-au preocupat mai mult de apartamentele proprii, situate chiar deasupra magazinului cu pricina, decît de problemele tehnice și funcționalitatea tu-turor părților construcției, așa cum o ancheta a revistei noas-tre a dovedit la vremea respectivă. „Defecțele ascunse”, iată, ies la iveală. Conducerea ma-gazinului adresează hirtii peste hirtii Asociației de locatari iar aceasta reacționează cu... „tă-cerea e de aur”.

Din păcate, modalitatea de a-și spăla balcoanele cu furtu-nul nu este adoptată doar de unii locatari ai imobilului 16 B de pe Bd. 1 Mai. Fenomenul se întîlnește și la alte blocuri. Pentru a rămîne în zona ce o cunoaștem bine, amintim că splendidele vitrine ale magaz-i-nului „Materna” de la parterul blocului 35 A sint abundent „răcorite” tot astfel. Tencuiala fațadei suferă degradări vizibi-

le din aceeași cauză deși, acum 10 ani se afla încă sub schele. Aceiași lucru se petrece și cu fațada blocului vecin, nr. 35 (1 Mai nr. 42-52). „Briul” colorat, din plăcuțe de ceramică rafina-tă, menit să constituie un punct de atracție al străzii, și totodată, să poarte antetele salbei de magazine de la parter, datorită umezelii (dîra șuvoiului se po-ate identifica ușor pe balustrada balcoanelor de la toate etajele, de sub cele de unde se rostogo-lește, seară de seară, „Niagara”), s-a dislocat de pe o mare porțiune, de deasupra Cofetăriei. Zile întregi cioburile de cera-mică și bucăți de ciment au stat de-a valma pe trotuar, printre tălpile trecătorilor, fără să le ridice nimeni, fără să le bage nimeni în seamă. Într-o zi, au dispărut, dar pata ca o rană de pe fațada unui bloc frumos, dat în folosință doar cu 12 ani în urmă, a rămas. Refacerea fațadei îi va costa, ne-drept pe toți locatarii, în loc s-o suporte cei cu simțul civic alterat. Dar citi dintre cei co-recti le-au atras atenția? Cine să aplice Decizia Consiliului popular al Capitalei, în această privință, dacă nu membrii aleși ai Asociației de locatari ?!

Este una din datoriile lor.

CICI IORDACHE ■

Cind se examinează mersul dezvoltării în deceniul nostru în anii '80, o atenție foarte mare se acordă situației din țările în dezvoltare. Și e firesc să fie așa, intrucit tocmai evoluția fenomenului dezvoltării în aceste țări constituie elementul cel mai important pentru aprecierea procesului dezvoltării în ansamblul său. Datele de care dispunem, provenind de la prestigioase foruri internaționale, inclusiv de la sesiunea din vara aceasta a UNCTAD (Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare), atestă că de la începutul deceniului și până în prezent situația economică a țărilor în dezvoltare nu numai că nu s-a îmbunătățit, dar s-a agravat continuu. De aceea, în cercurile de specialitate s-a apreciat că în anii '80 s-a înregistrat cel mai puternic regres din ultimele trei decenii, acești ani fiind considerați drept „un deceniu pierdut pentru dezvoltare”. Între altele, ritmul mediu anual de creștere a produsului intern brut în țările în dezvoltare a scăzut de la 5,8 la sută în anii '60 și 5,4 la sută în anii '70 la 1,3 la sută în perioada 1981-1985. Un ritm așa de lent n-a putut ține pasul nici măcar cu sporul demografic, astfel încât producția pe locuitor a scăzut după 1980 în fiecare an cu 1,4 la sută (în comparație cu o creștere de 3,1 la sută în anii '70).

Se-nțelege de la sine că factorii politici, specialiștii în probleme economice internaționale s-au străduit să determine cauzele unui asemenea curs nefavorabil. Între acestea, pe primul loc se situează, fără-ndoială, datoriile externe ale țărilor în dezvoltare, datorii care se ridică, după cum se știe, la suma imensă de 1.000 de miliarde de dolari, reprezentând jumătate din valoarea producției totale anuale a țărilor respective. Ceea ce cheltuiesc în fiecare an statele debitoare pentru a-și rambursa creditele echivalează cu o cincime din fondul lor de acumulare și cu o treime din veniturile realizate din exporturi. Strâns legată de datoriile externe este și practica dobânzilor excesive. Așa, de pildă, între 1979 și 1986 țăările în dezvoltare au plătit numai în contul dobânzilor o sumă egală cu peste 95 la sută din totalul datoriei lor la începutul intervalului amintit. Toate acestea, la care se adaugă și măsurile protecționiste luate de țările dezvoltate, au dus la un transfer masiv de resurse din statele sărace în cele bo-

gate, creditele luate neajutându-le în nici un fel pe cele dinții în procesul dezvoltării. Leșirile de capital din țările în dezvoltare prin plata dobânzilor la datoria externă și prin repatrierea profiturilor investitorilor străini depășește tot mai mult intrările de fonduri în statele respective sub formă de noi credite și împrumuturi, de ajutor oficial pentru dezvoltare și de investiții directe. Aceste depășiri au fost de 11 miliarde de dolari în 1984, de 26 de miliarde în 1985 și de aproape 29

COMENTARIUL SĂPTĂMÎNII

Depășirea punctului mort

de miliarde în 1986. O astfel de desfășurare a dus la reducerea foarte drastică a veniturilor în devize obținute de statele în dezvoltare de pe urma exporturilor. În 1986 această reducere a fost de 120 de miliarde de dolari. În același timp, așa-numita „strategie” elaborată de cercurile financiare din statele creditoare în vederea „soluționării” datoriilor nu face decât să accentueze sărăcia datornicilor. Strategia se bazează pe impunerea de programe de severă austeritate statelor debitoare, fapt menit să ducă la transferarea poverii crizei asupra acestor țări. La fel s-au dovedit și reșalonnările, care, departe de a oferi un sprijin real statelor cu datorii, le-a împovărat și mai mult, la dobânzi adăugându-se și penalizările. Întregul proces a avut pentru țările în dezvoltare efecte dintre cele mai grave pe plan economic și social: produsul intern brut pe locuitor a scăzut, în perioada 1980-1983, de la 1.010 dolari la

880 de dolari; locurile de muncă și veniturile oamenilor s-au redus considerabil, foamea și malnutriția s-au extins.

Dar, așa cum am arătat și cu alte prilejuri, cursul imprimat de statele dezvoltate economiei mondiale în deceniul nostru se răsfrînge negativ nu numai asupra țărilor în dezvoltare (deși ele suportă, după cum am văzut, povara cea mai grea), ci și asupra dezvoltării a in-seși țărilor bogate. Mai întâi, după cum am scris altă dată pe larg, de dragul unor avantaje de moment se sacrifică importante interese de perspectivă. În al doilea rînd însă, e vorba de efecte negative vizibile chiar acum. Astfel, datorită scăderii din partea statelor sărace a cererii de produse din țările bogate, acestea din urmă au pierdut, numai în doi ani, 1982-1983, aproape 3 milioane de locuri de muncă, fapt care a făcut ca șomajul și falimentele să se ridice la niveluri record pentru perioada postbelică. Sint și alte fenomene care atestă că țările dezvoltate suferă ele însele de pe urma actualei stări de lucruri din economia mapamondului.

Leșirea din actualul impas reclamă, de aceea, sprijinirea efectivă, substanțială și susținută a țărilor în dezvoltare pentru ca ele să-și recapete rolul dinamic în economia mondială. Nu este vorba de un act de mărinimie, ci de o cerință obiectivă și, totodată, urgentă a dezvoltării în momentul de față, de o condiție sine qua non pentru depășirea punctului mort în problema dezvoltării. Se știe că, în acest sens, România, președintele Nicolae Ceaușescu militează pentru soluționarea globală, politico-economică a problemei datoriilor externe a țărilor în dezvoltare, pentru rezolvarea justă și echitabilă a problemei prețurilor, pentru reducerea generală a dobânzilor, pentru înlăturarea protecționismului și liberalizarea schimburilor economice internaționale, pentru asigurarea, în acest context, a unui acces sporit, în condiții preferențiale, al statelor în dezvoltare pe piețele țărilor dezvoltate. Toate acestea constituie tot atâtea elemente de seamă ale procesului de lichidare a subdezvoltării și de edificare a unei noi ordini economice internaționale, menite să ducă la progresul general al tuturor statelor de pe glob.

ION D. GOIA ■

Post-scriptum la o dramă

Asupra utilității și rolului spațiilor verzi în orașe, și cu deosebire în marile orașe, specialiștii au atras în repetate rânduri atenția. Ceea ce nu înseamnă că recomandările în acest sens au și fost puse, oriunde se cerea, în practică. Dar anumite întâmplări — care uneori sînt, din nefericire, tragice — vin să demonstreze că semnalele de alarmă trase de ecologi nu trebuie să rămîna doar subiecte pentru studii și articole. Este cazul și a celor petrecute nu de mult la Atena. Din pricina valului de căldură de la sfîrșitul lunii iulie și începutul lunii august, în spitalele ateniene au murit 850 de oameni, iar 350 au fost găsiți morți acasă. Aceștia erau, de regulă, oameni mai în vîrstă. Însă, în același timp, au murit din cauza dehidratării și copii, precum și pacienți din spitale cărora li s-au administrat medicamente cu totul contraindicate în condiții de arșiță.

A fost, evident, vorba de efectele unei calamități naturale. Dar de ce tocmai Atena a fost așa de greu lovită? Cău-tînd să răspundă, ministrul elen al sănătății a declarat ziaristilor că drama întîmplată oglîndește „deficiențele profunde ale Atenei” și că „a sosit timpul ca unele părți ale orașului să fie demolate și transformate în spații verzi”. Pentru că astfel de spații ocupă în prezent doar 3,6 la sută din teritoriul capitalei Greciei.

Care sînt deficiențele evocate de ministru? La ele se referă într-un articol recent ziarul francez „Le Monde”, care constată că desgestionarea Atenei este un vis mai vechi al multor guverne elene, dar măsuri concrete nu s-au luat niciodată. Rezultatul a fost concentrarea extraordinară în Atena a vieții economice și administrative a țării: capitala deține 50-60 la sută din industria serviciilor, 65 la sută din comerțul cu ridicata și 95 la sută din comerțul exterior al Greciei. 35 la sută din populația republicii trăiește la Atena. Cifra aceasta reprezintă un record european, dacă nu cumva mondial. Construirea de noi cartiere și mărirea orașului au avut loc cu totul haotic. Suprafața reală a orașului este mult mai mare decît cea nominală, juridică, statul fiind de multe ori nevoit să legalizeze aposteriori blocuri de locuințe

sau construcții industriale, ba chiar cartiere întregi, ridicate fără să se respecte nici o normă. Ca urmare, au apărut o mulțime de construcții de beton armat, apropiate una de alta și mult mai înalte decît permitea în mod normal lățimea străzilor, clădiri care s-au transformat într-un imens acumulator de căldură. Se spune că privită de pe satelit, Atena apare ca un imens monolit. Multe întreprinderi mici se eschivează oricărui control sanitar, ceea ce fac apoi, sub pretextul competitivității, și întreprinderile mari, particulare sau de stat. Dacă la toate acestea, observă în continuare „Le Monde”, se adaugă circulația automobilelor, de asemenea haotică, se poate înțelege de ce în oraș aerul este așa de înăbușitor și de ce a apărut faimosul nor care de 20 de ani planează permanent asupra Atenei, accentuînd efectele arșiței estivale.

Articolul menționat semnalează și alte neajunsuri. Astfel, rețeaua de alimentare cu apă este insuficientă, debitul ei nu poate face față nici în condiții normale, cu atît mai puțin în situații de excepție, cum a fost canicula din iulie-august anul acesta, cînd nevoia de apă a crescut cu 30 la sută. Au fost și deficiențe de ordin administrativ. Nimeni nu s-a gîndit, de exemplu, să pună la dispoziția bolnavilor din cauza căldurii unele clădiri cu aer condiționat (hoteluri, în primul rînd), de care Atena nu duce lipsă. Ar fi fost nevoie, totodată, ca la dispoziția locuitorilor să fie puse toate bazinele de înot din oraș. În ceea ce privește informațiile prin presă, radio etc., ele s-au dat cu intîrziere și s-au caracterizat printr-un nefondat optimism.

Drama ateniană de acum o lună a confirmat din nou convingerea opiniei publice internaționale că ecologia nu mai este un hobby al unor entuziaști, al unor vizitatori, ci o știință cit se poate de concretă, pe care în zilele noastre nimeni n-o mai poate ignora, fără grave consecințe, în activitatea practică.

ION CODRU ■

Al doilea părinte al Albei-ca-Zăpada

Se întîmplă ca unor personaje literare celebre artiști din altă

breaslă (desenatori, în primul rînd) să le facă portretul în chip cu totul fericit, încît personajele respective să se nască, de fapt, a doua oară. Astfel, bravul soldat al lui Hasek a intrat în conștiința cititorilor de pe multe meridiane ale globului așa cum și l-a imaginat și l-a desenat Josef Lada. Istoria literară i-a cusut, se poate spune definitiv, pe cei doi țveici în aceeași piele și va fi foarte greu, dacă nu imposibil, ca cineva să propună un alt obraz pentru nemuritorul soldat. La fel stau lucrurile și cu fata (ca, de altfel, și cu celelalte personaje ale basmului) din „Alba-ca-Zăpada și cei șapte pitici”. Considerîndu-i pe frații Grimm ca pe întîiul părinte (literar) al frumoasei fete și al celorlalți eroi din jurul ei, al doilea este, cu siguranță, Walt Disney. Și dacă întîia naștere a personajului a avut loc acum un secol și jumătate, cea de-a doua s-a produs cu 50 de ani în urmă, în 1937.

Referindu-se la acest jubileu, „New York Times” reamintește împrejurările în care a fost făcut filmul lui Disney. Cînd, în 1934, cineastul a destăinuit unor prieteni intenția sa de a realiza un film de desene animate de lung metraj, care i-ar putea aduce — aprecia el — 250.000 de dolari, i s-a spus că a innebunit: în primul rînd, pentru că filmele de desene animate nu aduceau pe atunci cine știe ce încasări, în al doilea rînd, deoarece copiii nu le plăceau filmele lungi, iar adulții nu se dădeau deloc în vînt după basme puse în scenă sau ecranizate. Dar Disney, care spunea mereu că încrederea în forțele proprii este elementul principal al succesului, l-a ascultat pe toți politicios, însă a făcut filmul. Care i-a adus 1,5 milioane de dolari, de șase ori mai mult decît sperase el, bătînd toate recordurile timpului. Premiera „Albei-ca-Zăpada” a avut loc la Hollywood la 21 decembrie 1937. În prima lui difuzare filmul a adus 8 milioane de dolari, a fost proiectat în 40 de țări și foarte curînd eroii săi au început să vorbească în numeroase alte limbi (a fost dublat chiar la Hollywood în 20 de versiuni). După premieră, Charlie Chaplin a spus: „Filmul a depășit toate așteptările mele, iar Walt Disney a realizat în domeniul desenului animat una din cele mai mari opere ale tuturor timpurilor”.

Imensa popularitate a filmului l-a făcut pe creatorul său cunoscut în toată lumea. În presă au început să apară numeroase interviuri, în care Disney își expunea concepțiile cu privire la arta animației. „Filmul de animație — scria el în 1948 — vorbește în limbi diferite. Ceea ce realizăm noi în America poate fi proiectat în Franța și Germania, în India și

Japonia, pentru copii și pentru mături. Tocmai în acest fapt își găsește arta animației sensul existenței ei. Lumea desenului animat este lumea imaginației noastre, lumea în care Soarele, Luna, stelele și toate lucrurile inconjurătoare se supun ordinelor creatorului, lumea în care obiectele, însuflețite și neînsuflețite, vorbesc, gîndesc și acționează ca ființele umane, dar cu mai mult farmec. Este o lume feerică și vrăjită, care corespunde cel mai bine noii forme de poezie. Eroul pe care-l desenăm este exact așa cum ni-l dorim, cum vrem noi să fie, intrucit atunci cînd iese de sub ascultarea noastră, îl desființăm cu radierea. Nici un dictator nu are o astfel de putere totală”.

În prezent, filmul de desene animate al lui Disney „Alba-ca-Zăpada și cei șapte pitici” își continuă cariera fără de sfîrșit în întreaga lume, la fel de proaspăt și fermecător, pentru spectatori de orice vîrstă, ca și acum 50 de ani.

ION DUMBRAVA ■

Record în subteran

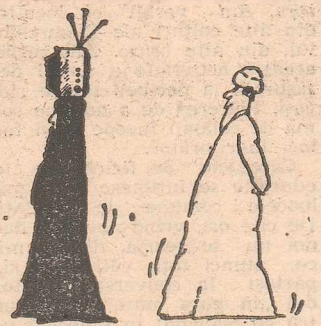
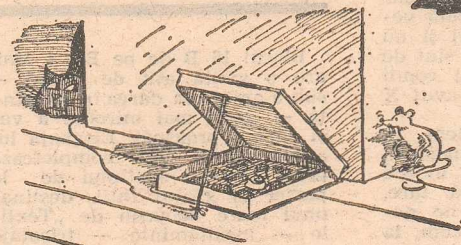
Nimeni nu a mai stat de bunăvoie atîta vreme într-o peșteră închisă ca sociologul italian, în vîrstă de 33 de ani, Maurizio Montalbini. Și, totuși, acum citeva zile cînd a

revenit la lumina zilei el nu era deloc încîntat de acest lucru! Pentru că reîntoarcerea în lumea cea de toate zilele a fost ca o adevărată naștere, iar venirea pe lume se face cu dureri. „Ce ați venit atît de mulți?”, a șoptit proaspătul recordmen mondial, cînd a fost primit cu surle și fanfare în „Sala 2000” a renumitei peșteri Frasassi de lângă Ancona. Era o adevărată agresiune pentru tinărul bărbos care petrecuse 210 zile în totală izolare în adîncul pămîntului. „Știu că acest lucru a fost făcut pentru prima oară, dar de fapt recordul are mai puțină importanță. Ceea ce contează sînt cunoștințele științifice și despre mine însumi pe care le-am cîpătat astfel”, a spus el.

Grotele Frasassi seamănă cu un tîrim de basm, în care natura a anticipat toate stilurile de construcție ale omnirii, un univers fantastic rezultat dintr-un amalgam de piatră albă, roz, galbenă și albastră. Dimensiunile grotelor sînt atît de uriașe încît și Domul din Köln ar încăpea în spațiul subteran al peșterii. Fi- rește, cercetătorul italian nu a beneficiat de facilitățile civilizației. „Spațiul locuibil” în care a petrecut cele 30 de săptămîni a fost o grotă noroioasă unde s-a construit o podea din scinduri, pereții fiind acoperiți cu o prelată. Calea de acces: un fel de funicular rudimentar.

În profunda tăcere din a-

Lumea se amuză

După „N.B.I.”

dincuri se putea auzi zgomotul picăturilor ce cad din tavan formind, de-a lungul suturelor de ani, formidabilele stialagmite. „Muzica nu mi-a lipsit — mărturisește Maurizio. O dată am reușit să disting 18 picături diferite, care prin zgomotul căderii lor formau o simfonie“. Aici, acest Homo Sapiens, care îndrăznise să străbată noaptea adânc de 1,4 milioane de ani de la Frasassi, a avut ideea de a-și meșteri un orologiu din sticle de apă. Din păcate a trebuit să constate repede că picăturile care cădeau nu aveau aceeași regularitate, debitul și frecvența lor variind în funcție de infiltrațiile provocate de ploaie. Treptat a pierdut noțiunea timpului, astfel încât atunci când, la 4 iulie, un puternic semnal sonor îl trezea din somn, credea că nu se află decât în ziua de 4 martie. Într-un gest inconștient deminie că a fost trezit a lovit cu pumnul în podea făcând să țâșnească un jet de apă de sub scinduri, stropind obiectivul camerei de televiziune care l-a supravegheat continuu începând de la 14 decembrie anul trecut. Adevărul este că nu se obișnuise încă cu ideea că trebuie să-și părăsească biroul. În glumă, Maurizio declara presei: „De un lucru eram sigur — îmi venea greu să reiau un program de lucru cu ore fixe de începere și terminare a lui“.

În săraca lume ce-l înconjură, orice amănunt avea importanță. Sub lumina permanentă a becului de 100 de wați, un morcov a demonstrat o neobișnuită vitalitate și după ce acesta s-a uscat, cercetătorul a scris pe o foaie de hirtie plasată în fața camerei de luat vederi: „Azi, m-a părăsit ultima ființă“. Hrana lui zilnică a constat numai din concentrate: lapte praf vitaminizat, miere, ciocolată, fructe uscate, țărțe, ulei de cerceale, extract de ficat. Întreaga aventură a costat o multime de bani și, cu toate că a fost susținut de o serie de donatori, sociologul a fost nevoit să-și cheltuiască economiile pentru a o realiza. Maurizio, care în profesia lui se ocupă de acordarea de asistență drogabililor, declară: „Am dorit să experimentez modalități de fortificare a voinței“. A avut de luptat cu melancolia, singurătatea, anxietatea. „Au fost pentru mine ca niște surori cu care trebuie să știi cum să te porți“, spune el. Și acest Odișeu al vieții sale intime a reușit să ajungă cu bine în Ithaca.

I. VIRGIL ■

Ordinatoarele în frumusețe

Acest veston vă vine bine? Dar coafura și pălăria? Indecizii vor putea, de acum înainte, să se hotărăască datorită ordinatorului „Cisco 1“, pus la punct, în S.U.A., de „Canaan Image Systems“. Metoda este relativ simplă. Imaginea subiectului este combinată de ordinator cu aceea a părului sau a veseșmintelor dorite, ce au fost înregistrate în prealabil în memoria acestuia. Un frizer din

orașul Virginia Beach a împins rafinamentul până la a face să se înregistreze, de ordinatorul său, 4096 tonuri diferite de culori și 16 coafuri pentru bărbați și femei, o parte aparind în imaginea alăturată.

Mărimea părului poate fi și ea modificată conform dorinței celui ce manipulează aparatul. Astfel, această „fabrică“ de imagini sintetice, utilizată în prezent de cercetătorii din aeronautică, ca și în construcțiile urbanistice, a pătruns și în saloanele de modă și frumusețe.

Roboșii cu „nervi“

Roboșii capătă din ce în ce mai multe forme și aspecte, unii dispunând de „nervi“. Așa au apărut faimoasele broaște țestoase electronice, create de

O nouă glaciație? Poate, dar peste o sută de veacuri...

Verile capricioase din ultimii ani, temperaturile neobișnuit de scăzute înregistrate uneori în această perioadă a anului (unele de valori absolut senzaționale, apărute în zone unde este veșnic vară sau, oricum, o iarnă blândă, zăpadă masivă acolo unde iarna abia fulguie; 1 m grosime la 9 martie la Istanbul — recordul secolului), au condus la unele speculații potrivit cărora acestea ar fi semnele unei „noi glaciații“. Numeroși climatologi printre care Th. F. Malone — după cum scrie „New Scientist“ — s-au grăbit să risipească temerile venind cu argumente de necontestat. Nu numai că temperatura medie a Pământului, spun ei, nu va mai înregistra vreo scădere, ci, dimpotrivă, ea va crește în viitor. Folosind acest prilej ei avertizează împotriva sporirii alarmante în atmosferă a bioxidului de carbon, expulzat de țevile de eșapament ale zecilor de milioane de automobile care circulă neîntrerupt pe șoselele lumii. După cum se știe — în afara poluării tot mai intense a atmosferei — un alt mare păcat al CO₂ este că absoarbe radiațiile calorice fără să permită eliberarea lor în spațiu. Are loc, așadar, cunoscutul efect de seră. Odată cu spectaculoasa proliferare a automobilului și producerii energiei de către om, crește cantitatea de bioxid de carbon. O reacție în lanț, căci sporește și temperatura. Astfel, se estimează că peste aproximativ 66 de ani temperatura medie a Pământului ar putea crește cu 3 grade. La prima vedere această sporire pare mică. Oamenii de știință apreciază însă că ea ar diminua fertilitatea pământului și ar antrena chiar topirea calotelor polare cu tot ce decurge din aceasta: creșterea nivelului oceanului mondial și înghițirea de către ape a unor terenuri joase. Evident, sint avansate și soluții, cele mai la îndemână fiind utilizarea de noi combustibili nepoluauți, privity tot mai insistente fiind îndreptate spre automobilul electric (silențios și „curat“), schimbul de miine al actualelor mașini acționate de

carburanți fosili. Rămâne doar ca motorul electric să devină și competitiv. Cit privește viitoarea glaciație, ea nu este exclusă, dar nu poate interveni — ne asigură oamenii de știință — mai devreme de o sută de veacuri. Și, cum până atunci „mai e“, să ne îngrijim de o atmosferă mai pură, mai respirabilă în zilele noastre.

MIHAI VASILIU ■

Texas surogat

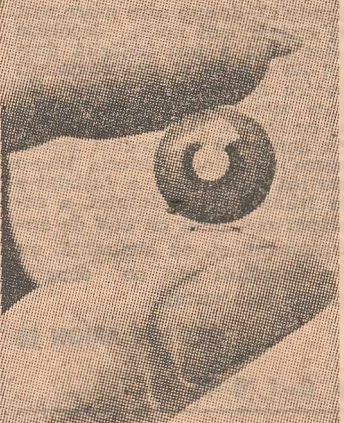
Privind biroul șerifului, celebrul „saloon“ și pe cei 30 de cowboys, îmbrăcați de gală, ai crede că te afli în plin Far West, într-un orașel din Texas. Fiind însă atent la conversația ce se poartă pe stradă ai surpriza să constăți că limbajul este cel folosit în Tara Galilor. Și nici nu poate fi altfel căci „orașelul“ a fost construit abia anul acesta pe o suprafață de 30 de acri de teren arid, sărăcăcios, situat în Rhondda Valley în Tara Galilor. A fost ideea lui Brian Hughes, un fost specialist în vânzarea împletiturilor din lână, de a transforma ael loc într-un fel de „Texas surogat“. Deja au fost ridicate 16 clădiri și se plănuieste extinderea prin construirea, în apropiere, a unei copii a unui sat de „indieni“ (s-ar putea fără „piei roșii“) precum și a unei așezări mexicane. Pe fondul unei accentuate creșteri a ratei șomajului la aproape 30% în această regiune minieră, noua investiție a suscitat un viu interes avind în vedere perspectiva obținerii unui loc de muncă. Totul a fost minuțios pregătit, mergindu-se până la detaliu; „locuitorii“ nu poartă ceasuri. Totuși a fost nevoie să fie admise și citeva „licențe“: una este aceeaa privitoare la accent — remediabilă, în timp, iar alta datorată terenului sărăcăcios care a impus înlocuirea juncanilor cu turme de oi. (La așa „văcari“, așa turme!) Gândindu-mă că localnicii, pe fondul recesiunii, nu vor fi prea dornici să se „amuze“ în „Texas surogat“, iar cei cu posibilități vor prefera autenticul, mă întreb: cui folosește? Nu distracția respectivă ci ideea roștită și în alte atitea feluri după care lumea ar putea fi dată înapoi.

DAN DANUȚ DORU ■

cioare. Desigur că în viitor roboții ne vor produce încă multe surprize, deoarece nu și-au spus ultimul cuvânt.

Lentile ce schimbă culoarea ochilor

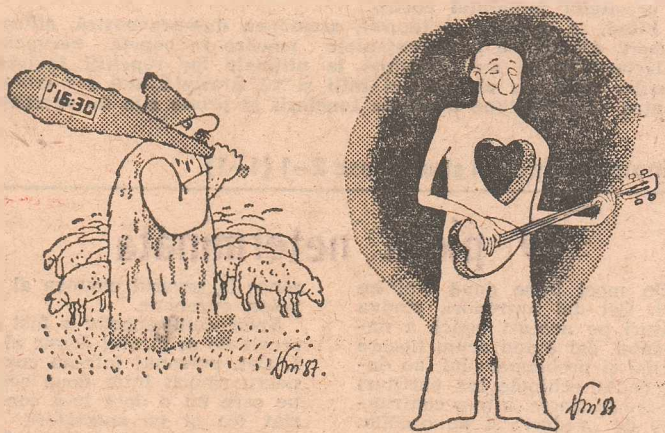
O lentilă de contact suplă a fost creată în R.F.G., cu care se poate schimba culoarea irisului, după dorință, dar mai ales pentru a da ochiului, atunci când lipsește, un aspect

normal. Prezentată sub numele „Weicon-irisprint“, ea are patru culori de bază, respectiv albastru, verde, căprui și gri, iar pentru fiecare din ele trei nuanțe. Culorile sint obținute printr-un procedeu asemănător celui ce se aplică la imprimarea țesăturilor. Deși producătorul susține că noua lentilă, din imagine, nu împiedică vederea, iar pentru ochi nu prezintă nici un pericol, problema mai rămâne de studiat, spun specialiștii.

AUREL DIANU ■

Racul

VIRGIL MILITARU PITEȘTI

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										

La pescuit

ORIZONTAL: 1) Rețeaua piscicolă — Pește de baltă din familia crapilor. 2) Balta cu pește — Pește de apă dulce cu carnea foarte gustoasă — Tot înainte! 3) Dă cu bita în baltă — Pastă de fructe. 4) Toma Șerban — Crustaceu marin cu 10 picioare — Pornit din centru! 5) Tras de nas — Pescuitori de raci. 6) Scumbii mici de mare care se consumă mai ales sărate — Vechi cavaleriști. 7) Momeală pentru pești — Mihai Dogaru — Baltă. 8) Tragere la mal. 9) Exclamație care exprimă regret — Intrebare — Reflectarea propriei existențe de către conștiința individuală a omului (pl.). 10) Plase pescărești — Icrele... sturionilor. 11) Dana Stoian — Pești prinși de traulere, dincolo de mare.

VERTICAL: 1) Semnalizator optic pentru pescari — Plasă mare de pescuit. 2) Se aruncă în calea peștilor răpitori — Mare amator de somn cind se deschide sezonul. 3) Siglă pentru Acid-Citrat — Dextroză

(med.) — Zbircire (pl.). 4) Ihtiologi de frunte! — Ramură Ion Oprea. 5) Se prind... în rol — Cirligul undiței. 6) Propulsoare pentru lotcă (sg.) — Pește de riu, înrudit cu crapul, avind corpul alungit (pl.). 7) Pește de baltă, cu corpul turtit, lung de 20—35 cm. — Dinsă. 8) O porție de crap la proțap! — Zgomot al respirației în afecțiunile bronhiilor — Mari diviziuni ale corpurilor în natură (sg.). 9) Nereușite la tras. 10) Peștișor marin aproape transparent — Bară fixă. 11) Pește... care te adoarme — Ca o zvirlugă (masc.; pl.).

Dicționar: VUR, ACD, RAL, REC.

GHEORGHE TOIA ■

Dezlegarea careului din numărul precedent: LITORAL; TON; INOTĂTORI; A; MS; IM; TA; AV; APE; ERODARI; NUDA; O; AMIG; MEDITERANA; VACI; ISER; T; AR; NN; T; ALO; PESCARUS; AA; O; U; SOARE; R; RADIO; ROSIE.

Start în cupele europene

Repetițiile s-au încheiat, urmează examenul

Fotbalul nostru a pășit cu stîngul în sezonul internațional al acestei toamne. Și a pășit acolo unde eșecurile sînt cele mai dureroase — la nivelul reprezentativelor națională și olimpică. Există o opinie de tot mai largă audiență și care este, în bună parte, justificată: în această vară au primit interesele echipelor din cupele europene și nu cele ale loturilor naționale, care nu s-au mai putut reuni în pregătiri centralizate.

Urmind pînă la capăt acest raționament, acum a sosit, ora (și jumătate) a scadențelor, în care „cele cinci” trebuie să confirme și să răspundă privilegiilor de pregătire ce li s-au acordat înaintea începerii campionatului. Obligațiile lor sînt foarte mari, întrucît la mijloc se află nu numai orgoliile fiecăreia în parte, ci și prestigiul fotbalului nostru.

Fiind, la propriu și figurat, asemenea dumneavoastră, stîmăți cititori, alături de reprezentantele noastre în cupele europene, redactorii noștri au participat la ultimele lor repetiții înaintea marilor examene ale turului întâi și vă prezintă mai jos cronici pentru aceste ultime nopți de concluzii și prime zile de speranțe.

Dinamo — Sportul studențesc 2-1 (1-1)

O piesă neterminată

Un meci între două pietre tari. Cei doi antrenori, cîndva alături pe aceeași bancă a naționalei, dar avînd acum fiecare grijile și problemele lui, au dorit de la echipele lor partituri tactice distincte, într-o confruntare de „vederi” și de orgoliu. Dinamo a început cu Lupescu-jr. libero, cu Mircea Rejnic la „serviciu”, din fața fundasilor, mizînd mult pe învălirile lui Orac și Lupu. Sportul studențesc a interpretat pentru prima oară bine în acest campionat lecția repetată în pregătiri: Cazan libero, Popa și Pană la cele două virfuri (Cămătaru și, respectiv, Damaschin). Coras „placă turnantă” pentru avanposturile studenților, Stănic și Țirlea. De o parte, joc mai combinativ la dinamoviști, de cealaltă — mai tăios și mai rectiliniu, la studenți. Balanța pare să incline de partea ultimilor, mai ales după trei faze croite după același calapod: în minutul 19, cursă perpendiculară a lui Stănic, care-l angajează pe Țirlea în 16 m, șut al acestuia, pe jos, în colțul lung. Moraru respinge dar Stănic a urmărit faza și-a reluat în plasă; în minutul 31 cursă pe stînga a lui Cristea și reluare a acestuia de la marginea careului, peste Moraru, dar în bară; în minutul 33, cursă la fel de solitară a lui Burchel, dar Porumbolu îl oprește pentru un ofsaid imaginar. Crezîndu-se cu sacii în căruță, studenții se retrag fără voie și fac tot mai greu față atacurilor dinamoviste, recurgînd adesea la faulturi în preajma careului. La unul din acestea, în minutul 45, Mateuț sutează puternic. Cristian respinge în față (în locs-o boxeze peste) și Andone, atent, face formalitatea egalării.

După pauză, Movilă ia locul lui Lupescu, iar combinațiile „de mijloc” ale dinamovistilor devin mai rapide și sfîrșesc tot mai des în pătrunderi frontale din ce în ce mai periculoase. Pentru cine cunoaște respectivii jucători, tendințele celor doi antrenori sînt vădite de înlocuirile din minutul 68: la Dinamo intră Mihăescu în locul lui Andone, iar la Sportul, Burchel și M. Mihail sînt înlocuiți cu fundașii sută la sută Ciucă și Munteanu. Inevitabil, presiunea dinamovistă crește și, tot inevitabil, apare golul: o minge respinsă din blocajul alb-negrilor este reluată de tenacele Mateuț în plasă, de la 16 m, pe jos și pe lângă un Cristian la fel de spectator ca-n alte dați. Sportul nu mai are forța să revină (era minutul 85), iar Dinamo abia atunci pare că și-a dat drumul la joc.

Un meci despre care Dinamo se miră că l-a cîștigat așa greu, iar Sportul se întreabă cum de l-a pierdut așa ușor. De aceea, ambele echipe par că abia așteaptă să se reîntînească și să continue o eternă partidă neterminată. În orice caz față de necesitatea cristalizării unei formule și a unui stil de joc, Sportul studențesc pare mai liniștit; de partea cealaltă, dacă e să ne luăm și numai după faptul că mai toată repriza a doua Lucescu a stat lângă marginea terenului, jucătorii dinamoviști ar trebui să se obișnuiască și cu astfel de adversari, care preferă „marcajul strîns și contraatacurile jocului combinativ de la mijlocul terenului. Ambele echipe, însă, cel puțin după acest joc al contrilor, par apte să participe cu

sanse la severul examen al cupelor europene.

Spectacolul sportiv a fost servit de arbitrajul comic al lui I. Cot, personal într-un costum negru rătăcit între două echipe pe care nu o dată le-a contrariat (ca și pe spectatori, de altfel) cu decizii luate după reguli numai de el știute.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Steaua — F. C. Olt 5-0 (2-0)

Partidă de antrenament

În prima duminică din această toamnă, la București, Steaua a cîștigat, după cum se știe, cu 5-0 în fața formației F.C. Olt. Într-o partidă lipsită de dramatism, deoarece echipa oaspete a opus o rezistență firavă, iar echipa gazdă n-a forțat aproape deloc ca să se impună și mai categoric. Cîteva momente ale meciului au demonstrat însă virtuozitatea jucătorilor stelești,

stației de radio, îi îndeamnă pe jucători să se întrecă în limitele celei mai depline sportivități, iar pe cei din tribune să-și încurajeze echipa favorită cu toată frenezia dar în perimetrul strict al bunului simț. Din această pricină, meciurile de pe Ghencea au eleganță, sînt expresie a mult discutatului și alit de rar întîlnitului fair-play. Așa cum a fost și meciul de

înalta lor clasă, binecunoscuta și derutanta lor fantazie în crearea unor faze de joc capabile să încinte publicul cel mai pretențios. Iar publicul de pe stadionul Ghencea este nu numai pretențios și avizat, dar și de o civilizație în comportament cum rareori se întîlnește pe alte stadioane și care are efecte salutare asupra modului de desfășurare a partidelor. La păstrarea unei astfel de atmosfere contribuie, printre alții, și crainicul stadionului, colegul nostru de pagină, Cristian Topescu, care, la începutul partidelor, pe parcursul lor, prin intermediul

duminică, despre care n-are rost să scriem mai mult, deoarece istoria lui a fost hotărîită destul de repede și n-a constituit pentru nimeni o surpriză. Cu zece zile înainte de întîlnirea sa cu M.T.K. Budapesta, formația antrenată de Anghel Iordănescu a obținut victoria într-o partidă care, deși a instalat-o în fruntea clasamentului, a semănat mai mult cu una de antrenament, și, cu siguranță, nu i-a dezvăluit nici pe departe marile sale virtuți.

GEORGE ARION ■

Victoria — Universitatea Craiova 0-1 (0-0)

Prefață la Cupa U. E. F. A.

Doă dintre reprezentantele noastre în competiția „3” europeană, Victoria București și Universitatea Craiova s-au întîlnit în acest preambul al etapei „patra” într-o partidă animată, cu multe momente fierbinți, uneori dramatice. Așa a fost și în minutul 43 cînd, la faultul lui Stoica în careu s-a dictat penalty executat de același Vais-

covici, cel ce fusese oprit din acțiune, dar tînărul portar craiovean Crișan a „ghicit” colțul și a deviat. A fost un moment psihologic ce-l va marca pe cei de la Victoria, jucînd parcă mai mult cu gîndul la debutul lor european decît la clasamentul adevăratului. Prima repriză s-a încheiat, deci, cu un scor egal ce reflecta în bună măsură raportul

Fotografii de PAUL AGARICI și GHEORGHE AVRAM ■

de forțe din teren. La reluare, craiovenii aveau să încerce să-și fructifice ascendentul moral obținut asupra partenerilor lor de joc și nu fără succes. În minutul 50, Stoica îl depășește în viteză pe Topolinschi și înscrie cu toată opoziția portarului Nițu. Universitarii forțează și, două minute mai tîrziu, Mănăilă are ocazia de-a majora scorul. Replica Victoriei nu se va lăsa prea mult așteptată dar Nuță, minutul 64, și Henzel, minutul 68, ratează bune ocazii. Pînă la sfîrșitul partidei aveam să mai notăm cîteva faze ce puteau fi fructificate dar nici de o marșnici de cealaltă resursele, diminuate în bună măsură de forța angajamentului, n-au părut a fi suficiente pentru a mai aduce vreo schimbare pe tabela de marcaj.

Craiovenii și-au dovedit în acest meci marea ambiție, puterea de mobilizare ce i-au făcut recunoscuți. De asemenea, o bună legătură între comparti-

mente și un cîștig în Crișan, un portar de mare perspectivă. De cealaltă parte Victoria, pentru care acest rezultat poate fi un binevenit semn că o poate atenua de dificultatea meciurilor care o așteaptă pe plan internațional, a dovedit că este, totuși, o echipă bine conturată, cu reale posibilități pe care doî increderea în propria-i valoare și un mai mare aplomb le poate fructifica. Emoțiile debutului european trebuie depășite grabnic pentru a da posibilitate echipei să evolueze la parametrii săi superiori. Acest joc, pe care o manieră de arbitraj cel puțin curioasă l-a fragmentat uneori nepermis de mult, defavorizînd pînă la urmă ambele echipe, ne determină să primim, totuși, cu încredere spre apropiatele examene în care Victoria și Universitatea vor fi prezente și despre care sperăm să putem spune în continuare numai lucruri bune.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Civilizația sportului

Încrederea dă putere

Maria Dogaru, comuna Mușetești, satul Stăncești, județul Gorj: „L-am descoperit pe fotbalistul Pușcaș odată cu revenirea lui la Steaua. Din cite îmi amintesc, transferul a fost foarte comentat, fiind considerat un transfer fericit, alit pentru echipă și pentru jucător. Toată lumea vroia să-l vadă pe Pușcaș despre care se vorbea numai frumos. A urmat titularizarea la Steaua. Se întrevidea posibila selecționare în lotul național. Ce viitor fericit... A urmat transferul la Rapid și posibilitatea de a juca meci de meci 90 de minute. O șansă în plus pentru Pușcaș de a demonstra că elogiile au acoperire. Dar viața a vrut să demonstreze încă o dată că nu este o plimbare pe o alee cu trandafiri. Tocmai cînd începuse să confirme, a venit ziua de 19 septembrie 1985 cu stupidul accident de la Timișoara. Nu-mi amintesc dacă partida a avut sau nu un cîștigător, o mare pierdere a avut însă sigur: Pușcaș. Au trecut doi ani de atunci. Cu siguranță pentru Pușcaș această perioadă a fost cea mai grea: incertitudinile, speranțele și iar incertitudinile. «Pentru mine va fi o primăvară decisivă» declara el în ianuarie. Primăvara a rămas în urmă și a venit meciul cu Arsenal Cairo. Pușcaș a jucat. Din presă nu am aflat cite minute dar asta contează mai puțin. Important este că a reintrat, că a reinceput urcușul. Acum totul depinde numai de el. Noi, suporterii Rapidului, îi așteptăm, îi dorim o rapidă reintegrare în echipă. Viața merge înainte!”

Vă mulțumim pentru aceste rînduri încurajatoare de care Marcel Pușcaș avea nevoie așa cum fotbalul românesc are încă nevoie de un asemenea jucător cu certe calități. Dacă instinctul de conservare nu va fi prea puternic, truda și stăruința, dragostea pentru fotbal, perseverența și dăruirea lui Pușcaș vor învinge.

Am văzut cu ani în urmă într-o emisiune TV intitulată „Televizor”, o fată de 14 ani, blondă, suplă care zburda pe stadioane. Se simțea că va deveni o mare alergătoare. Dar într-o zi, un accident cumplit de automobil a imobilizat-o într-un pat de spital, cu foarte sceptice pronosticuri. Nu se știa dacă va mai putea merge. Adolescenta blondă, suplă a devenit însă altfel. Și, schiopătînd, a început să alerge pe iarba din curtea spitalului, spre disperarea medicilor care se temeau de o catastrofă. După cîteva luni, surpriză, miracol, această alergătoare înmăscută a vrut să alerge într-un cros. Numai așa, ca să vadă dacă mai poate alerga. Aventura s-a terminat cu bine. Fata, sîrbătorită și televizată, a primit pentru curajul și voința ei, Premiul bravurii — același ce i s-a acordat și automobilistului austriac Niki Lauda care, grav accidentat, a reluat concursurile și a redevenit un mare campion. Pe lângă atîtea alte premii și „premiu” care se dau în fotbalul românesc, nu credeți că ar avea un efect pozitiv și un Premiu al curajului, nu neapărat pentru învingători, ci poate pentru cel care n-a cîștigat dar au dat dovadă de o mare tărie de caracter?

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Turul ciclist al României

Lauri pentru „Mica Buclă“

de ordinul secundelor (10 numai pentru Celea), ceea ce înseamnă puțin într-o competiție în care se rulează, efectiv, aproape 30 de ore.

Să-i felicităm pe învingător și pe coechipierii săi, care au câștigat pe echipe, și să purcedem la o succintă descriere a celei de-a doua jumătăți a cursei, cu care v-am rămas datorii numărul trecut. A doua parte a Turului a fost calmă, consemnul în pluton, fiind lesne de ghicit: „nici o acțiune care să periclitaze pozițiile câștigate“, adică locurile întâi la individual și pe echipe deținute de echipierii primei formații a țării noastre. Altfel spus, în limbajul alt de colorat al caravanei, cursa a fost „inghețată“, controlată fiind de formația cea mai bună. Dacă, însă, credeți că a fost o plimbare de agrement, vă înșelați, pentru că întotdeauna rămân destule de curcit (tricoul albastru al cățărilor, cel roșu pentru cel mai bun sprinter, puncte de cățărare, etape, sprinturi volante, nemaipunând la socoteală încercările de atac împotriva liderilor, care n-au lipsit). Iar profilul muntos a constituit o probă dificilă. Nu mai departe decât în etapa a 5-a, Suceava — Bistrița (175 km) rutierii au avut de făcut față unui veritabil lanț de cățărări (trei virfuri de primă categorie), ceea ce nu l-a împiedicat pe Vasile Mitrache (România B) să se încumete la o evadare solitară de 80 km; că pînă la

urmă, Mitrache a plătit pateticul efort, etapa revenind norvegianului Finn Nordhagen, aceasta este o altă poveste, care face parte din legea aspră a unui sport dificil, dar isprava sa nu este mai puțin laudabilă. A doua zi, la Mediaș, Ovidiu Mitrăn (Metalul Ploeni) și-a adjudecat victoria în etapă, valorificându-și certele calități și făcându-ne să sperăm în succese și mai importante pe viitor, în timp ce la Brașov, liderul sprinterilor și al cățărilor, tenacele norvegian Atle Pedersen, s-a treacă primul linia de sosire. O desfășurare intrucivă neașteptată a avut ultima etapă, Brașov — București, cu o evadare a lui Gheorghe Kleinpeter (Voința), care la Butimanu își crease un incredibil avans de peste 14 minute, amenințând de pe locul 29, chiar tricoul galben. Pînă la urmă lovitura de teatru n-a mai avut loc, Kleinpeter câștigând etapa cu numai 2'29" avans, față de grupul frunțas, urmat fiind de un alt fugar, Sergiu Opreșcu (I.M.G. București), autorul unei spectaculoase curse contracronometru, la intrarea în București.

În concluzie, am asistat la un tur interesant, cu de toate în cei 1.230 km ai săi. Să nu-i uităm și pe cei din umbră, pe oamenii care au asigurat bunul mers al caravanei: secretarul federal, Gheorghe Stănel, arbitru principal Manea Dobre, pe secretarul competiției, M. Bărbulescu, pe ceilalți iubitori ai

sportului cu pedale, adesea foști campioni, arbitri sau soferi ai caravanei (C. Popovici, fost participant la primul Tur, cel din 1934, I. Tudose, I. Azochin, Dan Marin, C. Gavrilă, Valentin Ionescu, Traian Hagiu și alții alții). Am salutat, de asemenea, prezența printre noi, din nou, a fostului mare campion Teodor Vasile, invitat de onoare.

Au fost alte 8 zile frumoase din frumoasa poveste a Turului României. Pe lângă amintiri, rămân, nu-i așa?, clasamentele cu care și încheiem, nu înainte de a ne da întâlnire la viitoarea ediție: **clasamentul general individual:** 1. Valentin Constantinescu; 2. Olimpiu Celea — la 10"; 3. Ludovic Covaci — la 35"; 4. Cristian Neagoe — la 40"; 5. Vasile Apostol (România B); 6. Vasile Buduroi; 7. Vasile Mitrache; 8. Constantin Dumitrache-Ologu (Metalul Ploeni); 9. Costică Parasciv (România B); 10. Stelian Anton (Selecționata de tineret a Bucureștiului) — la 41"; **echipe:** 1. **România A (antrenor Ion Ardeleanu);** 2. România B (antrenor Constantin Ciocan); 3. Metalul Ploeni; 4. Norvegia; 5. Steaua; 6. Selecționata Voința; 7. Electromures Tg. Mures; 8. I.M.G. București; 9. C.I.B.O. Brașov; 10. Selecționata de tineret a Capitalei.

LUCIAN OPREA

Fotografie de AUREL D. NEAGU

Mozaic alb-negru

MECI PALPITANT. La Sevilla, nu în altă parte, chiar dacă și celelate oferte erau tentante (Seattle, S.U.A. — cu un fond de premii de un milion de franci elvețieni, Soci. U.R.S.S. — un milion, Madrid, Spania — două milioane și Abu-Dhabi, Emiratele Arabe Unite — 2,2 milioane), se va muta centrul atenției șahiste începând cu 10 octombrie pentru a aștepta deznoadămintul de la 20 decembrie, când, din noua confruntare dintre Gari Kasparov și Anatoli Karpov, FIDE va felicita învingătorul din meci atribuindu-i laurii curenți celui mai bun șahist al planetei. ● **PREFERINȚE.** Încântat de organizarea strălucită a olimpiadei din Dubai, A. Karpov a optat pentru orașul Abu-Dhabi ca gazdă a celui de-al patrulea duel cu noua vedetă a șahului contemporan. Dar adversarul său a răspuns categoric că nu va juca din motive de climă în Emiratele Arabe Unite. În anul 1983 G. Kasparov, dînd același răspuns Federației internaționale, și-a asumat riscurile pierderii meciului cu Victor Korcnoi din semifinalele meciurilor candidaților. În ultimă instanță, cei doi „K“ au căzut de acord asupra orașului spaniol. Să-i fi influențat oare domnul E. Herrera, reprezentantul orașului Sevilla pentru tratative? Sau, poate, cel mai mare fond de premii: 2,8 milioane...? ● **SU-PRAVEGHETOR DE JOC** va fi olandezul Gert van Gijssen, care în zilele de luni, miercuri și vineri va arbitra desfășurarea celor 24 partide ale meciului. În timp ce marți, joi și sîmbătă se vor relua intreruperile, timpul său de odihnă, la fel cu cel al jucătorilor, fiind limitat la ziua de duminică ● **CONGRESUL FIDE** se va ține tot la Sevilla între 21 noiembrie și 1 decembrie și va pune în discuție și problemele spinoase ale campionatului mondial. FIDE va accepta revenirea la ciclul de trei ani? Aceasta este dorința celor doi „K“, dar nu numai a lor, ci a tuturor celor care tind să joace și în alte turnee decât cele din C.M. și care luptă împotriva separării șahistilor în două tabere: jucătorii de campionat mondial și jucătorii de turnee ● **PREGĂTIRI FEBRILE.** Federația spaniolă a avut de suportat mari cheltuieli anul acesta cu ocozia finanțării meciului dintre A. Karpov și A. Sokolov. Cu toate acestea a propus Federației internaționale să i se acorde dreptul de a organiza primul campionat pe echipe al continentului pentru luna decembrie la Palma de Mallorca, solicitînd să-i vadă la joc și pe cei doi „K“ după februarul „duel spaniol“. Dar federația sovietică a comunicat că adversarii n-au fost de acord cu modificarea necesară a datei de joc din meci și că, de aceea, echipa sovietică va participa fără aportul primilor doi șahisti ai lumii. În aceste condiții, interesul sponsorilor a scăzut, federația spaniolă a ajuns la impas și, ca urmare, în luna decembrie nu va mai debuta campionatul European, ci la 10 octombrie va avea loc ridicarea de cortină la teatrul „Lope de Vega“ pentru deschiderea festivă a meciului pentru titlul de campion al lumii. Atît!

MARGARETA MUREȘAN

România — Danemarca, nimic despre rezultat

După întîlnirea olimpicii noastre cu olimpicii danezi nu se pot scrie prea multe lucruri. Danezii au jucat altceva. A fost o treabă limpede pentru spectatori, pentru cronicari. Pragmatici, avînd permanent în minte ideea eficienței, beneficiind și de mijloace pe măsură, oaspeții au câștigat fără probleme. Ceea ce m-a frapat a fost faptul că, după meci, în clădirea aeroportului din Bacău, dacă judecăm după mina jucătorilor, ai fi spus că ai noștri au câștigat jocul iar danezii au pierdut pînă și calificarea. Chestiune de mentalitate și nu de temperament. Bun, dar să revenim și să ne gîndim, de ce au jucat ai noștri altceva? Nu cumva au jucat ceea ce știu, adică acel fotbal practicat cu ambiție etapă de etapă și care nu strălucește prin nimic în afara luptei pentru puncte. Excepțiile sînt cunoscute și nu e nevoie să le reamintesc. Acum Steaua, altădată Dinamo și Universitatea Craiova ne-au făcut să mai uităm cît de vai de el e fotbalul nostru divizionar, confundînd valoarea unei echipe frunțase cu valoarea întregului nostru fotbal. E greu să ai numai virfuri, nimeni în lume nu are așa ceva, însă doar o medie ridicată poate da echipe foarte bune, competitive. Faptul că Steaua a câștigat la o diferență enormă de puncte un campionat anonim nu ne-a pus pe gînduri. Nu ne-a pus pe gînduri nici realitatea că echipa campioană joacă economic pentru că nu are cu cine și pentru ce să se întrebuițeze. În plus o scutește și de accidentări. Mediocritatea a urcat în partea superioară a clasamentului, adică la echipele care furnizează jucători echipei reprezentative, dar îndirjirea, alergătura, transpirația trec

drept salt calitativ. S-a alergat mult și în meciul cu danezii. Nici un reposes din acest punct de vedere. Numai că ei au transpirat cu folos. E adevărat, Danemarca are la ora actuală o echipă olimpică de excepție, potrivit părerii specialiștilor, peste valoarea naționalei lor, și e puțin probabil că o pot înfrînge multe naționale din Europa. Dar asta nu ne oprea să jucăm astfel încît să nu reprobăm prea multe lucruri. A jucat fiecare ceea ce știe, ceea ce face miercuri de miercuri și duminică de duminică. Din toamna anului trecut, echipa noastră olimpică a fost mereu alta, încercîndu-se peste cincizeci de jucători și rezultatele se văd. Dar, îmi vine din nou în minte imaginea jucătorilor din aeroport și îmi spun că o parte însemnată din explicația înfrîngerilor echipelor noastre se află aici. În mentalitate, în atitudinea față de pregătire, față de echipă. Cele 10 goluri încasate în dubla întîlnire cu Danemarca nu sînt doar urmarea jocurilor, ci a modului cum și-au înțeles cele două echipe pregătirea, cum au înțeles onoarea de a juca într-o echipă care reprezintă țara. Desigur, la Bacău, nimeni nu putea drege bușuicul, decît dacă jocul se desfășura în compania unei echipe pe care, de regulă, o alegem drept partener de întrecere într-un turneu de pregătire. Nu cumva, e bine să fim atenți la această chestiune, jucid în felul acesta, și mă refer și la ultimele jocuri ale naționalei, compromitem ceea ce am câștigat atît de greu, un loc de frunte prin performanțele Stelei? E o întrebare, și aceste ultime rezultate par a ne da dreptate.

RĂZVAN BĂRBULESCU

La „Cronica noutăților“ din 17 august, cunoscutului (și nu mai puțin apreciatului) comentator sportiv Horia Alexandrescu i-a „scăpat“ o observație care întîi de toate ne-a mirat, apoi ne-a dezamăgit și în cele din urmă ne-a amuzat. Amară glumă, totuși, cînd vine din partea unui om ce se bucură din partea cititorilor săi de un asemenea credit. Și asta nu atît pentru că referirea respectivă implică o raportare jignitoare la adresa noastră, cît pentru că argumentația lui H. A. se sprijină pe o regretabilă mistificare. Dar iată prima par-

păcălească ea însăși [...] Seria a II-a, s-a încheiat, e drept, cu victoria Paulei Ivan, în 4:06,03 [...] Ziarul de specialitate, Sportul din 15 iunie, atestă de asemenea indubitabil faptul că Paula Ivan a participat în acest concurs și la 1.500 m, nu doar la 3.000 m, cum avea să insinueze mai tîrziu H. A. în a sa „Cronica noutăților“. Să fi uitat reputatul nostru comentator într-un răstimp atît de scurt toate aceste date? Nu cumva această încercare de discreditare a noastră, răsfîrînd o umbră de indoială asupra activității redactorilor

Erată la cronica noutăților

te a textului său: „Perla săptămîinii e semnată de noul cronicar de atletism, Constantin Dragomir, care scrie: «Paula Ivan, cîștigătoare autoritară a probei de 1.500 m, în 4:03,53, un timp mai bun decît acela realizat cu două luni în urmă, la concursul amintit... Ce fapt divers îmi semnalăm lui C. D. că la „internaționalele“ de acum două luni Paula Ivan a concurat la 3.000 și nu la 1.500 m și e deci logic să realizeze la 1.500 m un timp mai bun ca la... 3.000“. Chiar așa?! Surprinzătoare această amnezie simulată (și veți înțelege de ce) a lui H. A. care, în cronica sa de la „internaționale“, apărută în 15 iunie, comenta pe larg: „Simbăt, în prima zi, clou-ul părea să fie cea de-a doua serie a probei de 1.500 m femei, cu Doina Melinte, Paula Ivan, Mișca Junghiatu, Violeta Becea, Mariana Stănescu, Margareta Keszeg și alte cîteva semifondiste de prima mină [...] Paula Ivan și-a impus și a impus plutonului o trenă prea lentă, nefăcînd altceva decît să se...

noștri sportivi, a angajamentului lor pentru o corectă informare a cititorilor și pentru apărarea spiritului fair-play, voia să fie suportul unei răfuieți personale? Cum altfel să explicăm ironia din finalul acelei notițe? Iată-o: „Este explicabil de ce C. D. a fost entuziasmat și de victoria Maricicăi Puică, la 10.000 m!“. Sigur că da, căci H. A. fusese vehement în a o critica (nu e prima oară) pe aceea care avea să confirme (singura, de altfel) că pregătirea sa, în care era inclusă tactica participării la Campionatele Naționale, era justă și roadele (s-a văzut) aveau să fie culese chiar la „mondiale“, adică exact acolo unde reprezentanții noștri ar fi trebuit să se afle cu toții într-un virf de formă. Credem că, din simpla alăturare a celor două texte pe care vi le-am semnalat, orice om de bună credință poate deduce singur concluzia ce se impune.

D. R. CONSTANTIN

Programul manșei întîi

Marti, 15 septembrie:
BUCUREȘTI, stadionul „C.F. Sportul studentesc“, ora 17:
SPORTUL STUDENTESC — G.K.S. Katowice
Arbitri: Zdenek Havlicek (la centru), Vaclav Hosek și Jiri Ulrich (Cehoslovacia)
Miercuri, 16 septembrie:
BUCUREȘTI, stadionul „Steaua“, ora 17:
STEAUĂ — M.T.K. Budapesta
Arbitri: Velodi Miminoșvili (la centru), Rustam Ragimov și Iustinas Milianskans (U.R.S.S.)
CRAIOVA, stadionul „Central“, ora 17:
Redacția „Flacăra“ mulțumește încă o dată, pe această cale, cluburilor noastre angajate în cupele europene pentru posi-

UNIVERSITATEA CRAIOVA — G.D. Chaves (Portugalia)
Arbitri: Yusuf Namoglu (la centru), Unal Unal și Yuksel Erdogru (Turcia)
MALINES (Belgia), stadionul „F.C. Malines“:
F.C. Malines —
DINAMO BUCUREȘTI
Arbitrează o brigadă din Spania, la centru Urizar Azpitarte
LARNAKA (Cipru), stadion „Larnaka“, ora 16,45:
E.P.A. Larnaka —
VICTORIA BUCUREȘTI
Arbitrează o brigadă din Ungaria

bilitatea oferită redactorilor noștri de a transmite corespondențele de la toate întîlnirile turului întîi al competițiilor respective.

● Așa cum anticipam, cea de-a doua ediție a Campionatelor mondiale de atletism de la Roma a prilejuit evoluții excepționale, dar în ierarhia rezultatelor pe primul loc se află, fără indoială, cursa de 100 m plat, încheiată cu două recorduri mondiale: unul egalat (9,93 secunde, Carl Lewis) și unul... nou nou, fantastic — 9,83 secunde, realizat de canadianul de origine jamaicană Ben Johnson. Vechiul record data de 19 ani! În vîrstă de 25 de ani, înalt de 1,80 m și cîntărînd 75 kg. Ben Johnson a avut un sezon excepțional, media celor mai bune cinci rezultate ale sale fiind de 9,97 secunde! Cu această victorie (și ce victorie!), Ben Johnson conduce, cu 6—5 în „meciul direct“ cu cvadruplul campion olimpic, americanul Carl Lewis. ● Interesant este că

exact cu 50 de ani în urmă, proba celui mai rapid om de pe planetă era dominată de un anume... Ben Johnson, care în 1937 a alergat de două ori în

Toată lumea face sport

10" 2/10, record mondial egalat, învingîndu-l pe... cvadruplul campion olimpic Jesse Owens. Istoria se repetă, nu? ● Cotidianul italian „Gazzetta dello Sport“ a făcut o anchetă fulger printre noii „stranierii“ din fotbalul peninsular, cu o singură întrebare: cum li se pare, prin comparație, antre-

namentul făcut înainte de sezon în Italia față de cel din țara lor de origine. Ian Rush, galezul venit la Juventus de la Liverpool, se plînge: „Prea multă gimnastică“, opinie împărtășită și de iugoslavul Slis-kovici, de la Pescara: „Ade-sea resimt lipsa balonului“. Brazilienii Careca (Napoli) și Dunga (Pisa) acuză lungile cantonamente, neobisnuite pentru cei veniți de dincolo de Atlantic, în timp ce Hugo Maradona (Ascoli) a exclamat: „Diego nu mi-a spus adevărul! Este mult mai dur decît mă puteam aștepta“. ● Campionul mondial de șah, Gari Kasparov a făcut o vizită la Sevilla, orașul în care, peste o lună, va începe meciul său cu șah-langerul Anatoli Karpov.

LUCIAN OPREA

**Toate drumurile în viață încep
cu acest mic, dar semnificativ pas...**

Ziua pompierilor

Sărbătorim, ca în fiecare an, **Ziua pompierilor**, a acestor destoinici ostași care au înscris în istoria patriei glorioase pagini de luptă și eroism. Omagiind tradițiile acestei indeletniciri a bărbăției și sacrificiului de sine, omagiem, totodată, permanenta stare de veghe a celor pentru care liniștea caselor noastre și a muncii noastre reprezintă o cauză și un destin.

Astăzi, misiunea pompierilor a devenit extrem de complexă. Dezvoltarea fără precedent a economiei naționale, diversificarea și modernizarea tehnologică a unităților industriale au lărgit considerabil spectrul potențial al necesităților de intervenție. În plus, a preveni înseamnă a cunoaște — și de aceea munca pompierilor de prevenire a incendiilor a devenit o preocupare centrală care necesită știință, pricepere, cunoaștere în detaliu, a momentelor și zonelor în care pot interveni eventuale pericole. Peste acest fond de pregătire și instruire temeinică într-o specialitate tot mai complexă și mai diversificată se suprapun virtuțile morale ale acestor bravi ostași pentru care apărarea avuției naționale, salvarea vieții și bunurilor oamenilor sunt întotdeauna mai presus de însăși viața lor, de propria existență aflată într-un etern pact cu ideea de risc și sacrificiu.

Ne-aducem aminte de pompieri, îndeobște de ziua lor; și asta e bine: înseamnă că e liniște și că focurile ard numai acolo și atât cât trebuie. Dar asta mai înseamnă și că ei, pompierii și-au făcut datoria, și-au făcut, mai bine zis, cea mai importantă datorie — aceea de a preveni incendiul, de a asigura condiții de liniște și siguranță vieții noastre și muncii noastre. Eroi ai unui profund și latent patriotism, pompierii rămân în anonimatul zilelor noastre, luptând pe un front adesea invizibil nouă tocmă ca să auzim cât mai rar sirenele de alarmă, ca să fim fericiți întotdeauna de palele flăcărilor. Pentru această muncă știută bine numai de ei, pentru permanenta lor încordare și stare de veghe, pentru tot ce fac în slujba patriei și a oamenilor — aducem pompierilor de ziua lor un fierbinte și inflăcărât omagiu.

ION ANDRONE ■

ULTIMA ORĂ

HARGHITA. Pe două santiere de exploatare geologică situate la numai 20 km distanță unul de altul în Munții Harghitei, cercetătorii au identificat un fenomen natural cel puțin ciudat, dacă nu chiar interesant. În zona munților vulcanici — stîni de milioane de ani — există emanatii de bioxid de carbon care mineralizează izvoarele, cînd nastere a-pelor carbogazoase, așa-zisele borvizuri. De menționat că gazul carbonic uscat se folosește în scopuri terapeutice, drept stimulator al circulației sîngelui (procedeu cunoscut încă de pe vremea dacilor și al romanilor). Însă, subiectul consemnării colegului nostru, **Radu Ciprian Pop**, este altul. Aria pe care iese la suprafață bioxidul de carbon în stare pură sau dizolvat în apele subterane este numită „aureolă mofetică”. Suprafața acesteia cuprinzînd circa 16 000 km.p., zona din țara noastră fiind cea mai întinsă din Europa. Cercetătorii din cele două santiere confirmă că există o totală independență între nivelul bioxidului de carbon și variațiile temperaturii și presiunii. Astfel că, „variația complexă și ritmică, simultană, sub formă de fluxuri — cu amplitudini diferite la cele două surse” — le-a permis să descopere un adevărat „ceasornic” natural în Munții Harghitei. Nu în ultimul rînd „manifestarea mofetică” și sistemele de „fracturi ale scoarței terestre” le-a permis, de asemenea, să „detecteze” influența unor factori interni de natură geologică, dar și al unor factori externi de natură fizică, chiar extraterestră. Specialistii se gîndesc, desigur, și la ritmicitatea complexă a undelor de maree terestră provocate de poziția Lunii și a Soarelui față de Pămînt.

SIBIU. Despre frumosul Sibiu spiritual ne relatează ca în alte

dăți colegul nostru **Traian Suciu**, Asadar, Sibiuul și Mărginimile Sibiuului au îmbrăcat stral de sărbătoare și la recentul **CIBINIUM '87**. Ca în precedentele 20 de ediii **TIRGUL OLARILOR** a deschis, cum se cuvine, manifestarea. Piața „6 Martie” a devenit o mare cu vase din lut frumos colorate și ornate. Ce mai, mesterii olari, mesterii ceramisti de primă mînă! Adevărat răsfăt al măiestriei!

Dar superbele **CINTECE ALE MUNTILOR?** Inițiativa sibiană este apreciată de specialiști ca fiind cea mai reprezentativă manifestare de gen din țară. Cei mai buni din toate punctele de vedere s-au dovedit a fi, ca și în alte dăți, „Junii Sibiuului”.

PROGNOZĂ MOTEU. În decada a doua a lunii septembrie vremea va fi în general instabilă, ploile vor fi îndeosebi sub formă de aversă și vor avea o frecvență mai mare în a doua parte a intervalului. La altitudini de peste 1 500 m precipitațiile vor fi și sub formă de lapovită și ninsoare (sporadic). Vîntul va prezenta intensificări în zona de munte și regiunile estice. Temperaturile minime vor fi cuprinse între 5 și 15 grade, mai coborîte în centrul și nordul țării, iar maximele între 14 și 24 grade, mai ridicate în primele zile în regiunile sud-vestice.

În ultima decadă a lunii în curs vremea va fi schimbătoare. Cerul va fi variabil, cu înnorări mai accentuate în nordul țării, unde vor cădea ploii, îndeosebi sub forță de aversă. În celelalte regiuni ploile vor fi ceva mai restrînse ca arie. Temperaturile minime vor fi cuprinse între 4 și 14 grade, mai coborîte în depresiuni, iar ziua valorile maxime se vor situa în general între 15 și 25 de grade. Dimineata și seara se va produce — pe alocuri — ceață.

Flacăra, Redacția : București, Piața Științei 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 66 ; Publiciști-comentatori : 14 53 ; Reportaj economie : 26 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme morali-cetățenești : 17 00 ; Sport : 25 66 ; Scrisori-audiențe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.